

మాతృక

మహిళా గొంతుక

ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం (పీవోడబ్ల్యూ) అధికార మాసపత్రిక

MAHILA GONTUKA MATRUKA

సంపుటి : 5

సంచిక : 8

జులై : 2019

56

పేజీలు : 48

వెల : 15 రూ.లు

అడవంటే అదిమానవుడి పాదముద్ర
కాచే రాజ్యమే వాణిజ్యం చేస్తే
బరిసెలు, కర్రలు, బాణాలన్నీ పువ్వుల్లా విరగబూస్తాయే
అడవంటే యుద్ధం దాగిన పక్షి రెక్క
దోపిడి కుత్తుకలో కత్తిమొన ...

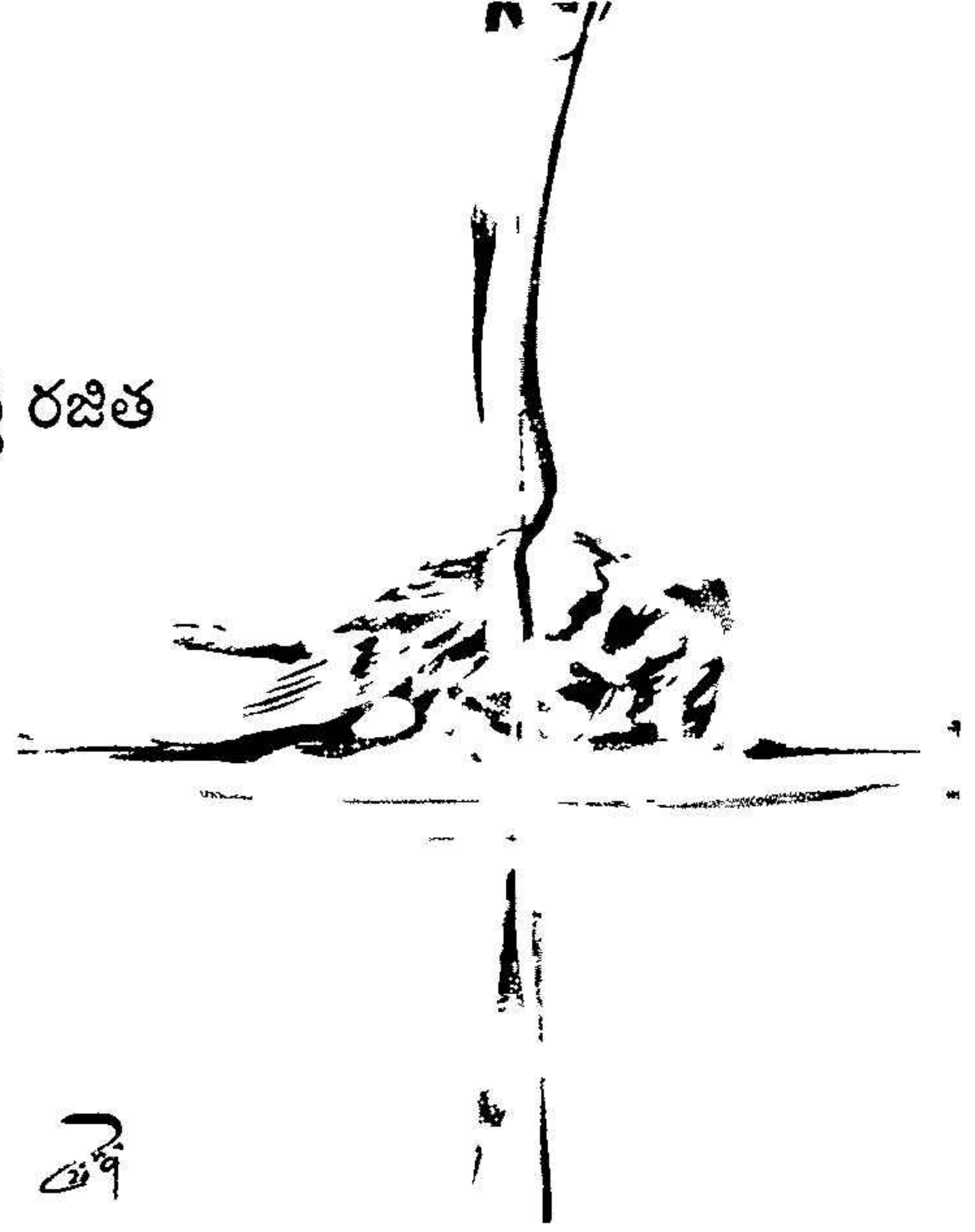

అంతా అయిపోయింది పాప

- అనిశెట్టి రజిత

1. దుఃఖం, ఆవేశం ఒక్కటిగా
మిన్నంటిన నినాదాలు
కొన్ని రోజులపాటు
పురవీధుల్ని హోరెత్తించాయి
శాంతి భద్రతల సిబ్బందిని
ఇబ్బంది పెడ్తూ జనం వెంట
పరుగులెత్తించాయి
కానీ అంతా అయిపోయింది
మాకెప్పటికీ తెల్లారదనిపిస్తున్నది

2. సైకోను ఉరితీయాలన్నారు
ఉన్నాదిని ఎన్ కౌంటర్ చేయాలన్నారు
రేపిష్టుని నడివీధిలో చంపాలన్నారు
బూతులు గుప్పించారు
ఆ మృగాడి వికృతాలు
ఒక్కొక్కటిగా పేపర్లు
కథనాలుగా రాసాయి
అంతా అయిపోయింది
మాకెప్పటికీ తెల్లారదనిపిస్తుంది

3. బాధితులను ఆదుకొంటారట
న్యాయం జరిగేట్టు చూస్తారట
న్యాయం అంటే ఏమిటట?
న్యాయం ఎవరికి జరిగేనట?
బేటీ బచావో బేటీ పడావో
మొదటి అక్షరమే చెరిగిపోతున్నది
బేటీ బడావో బేటీ లడావో
కావాలి ఈ సమాజానికి మరి
కానీ అంతా అయిపోయింది

4. పాపా! ఈ లొల్లంతా జరుగుతున్నా
ప్రతిరోజూ ప్రతి క్షణం
నువ్వు బోసినవ్వులొలుకుతూ
తిరిగొస్తావని చూస్తూనే వున్నాం

కండ్లు మూతపడుత లేవు
నోట్లైకు ముద్ద దిగుత లేదు
రాత్రికీ పగలుకూ తేడానే లేదు
ఊబిలో పడిపోయినట్లున్నది
మాకెప్పటికీ తెల్లారదనిపిస్తోంది

5. ఉసురుపోయింది నీది కాదు
ఊపిరాడక గింజుకుంటున్నం
ఒక్కసారి కనిపించు పాప
ఈ లోకం మీద ధూత్కరించమ్మా...

జన్మ జన్మలకూ నీవు
మా బిడ్డగా రావాలె
మా కంటి పాపగా పుట్టాలె
ఇప్పుడంతా చల్లారింది కానీ
మాకెప్పటికీ తెల్లారదు... ❀

(చిన్నారి శ్రీష్ట మరణం తరువాత కన్నవాళ్ల గోడు)

మహిళా సంఘటిత శక్తి
ఉద్యమించే మహిళల ఊపిరి

మహిళా గొంతుక

మాతృక

MAHILA GONTUKA MATRUKA

56

సంపుటి : 5

సంచిక : 8

పేజీలు : 48

జూలై - 2019

ఎడిటర్
చొప్పర పద్మ

సంపాదకవర్గం

వి. సంధ్య

ఎస్. విష్ణు

జి. రమాసుందరి

రాజకీయ, ఆర్థిక,
సామాజిక, సాంస్కృతిక
సమానత్వం కోసం
పోరాడుదాం

ధరణి ఎంటర్ ప్రైజెస్
డిటిపి & డిజైనింగ్
హైదరాబాద్ - 500 044.
సెల్ : 9491875063

ముద్రణ : నవ్య ప్రింటర్స్,
హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్ - 29

రచనలు, చందాలు
పంపవలసిన చిరునామా

మహిళా గొంతుక

మాతృక

ఇం.నెం. 35-3-6931 (4)
కామ్రేడ్ మాదాల నారాయణస్వామి
భవన్, సంజయగాంధీ కాలనీ,
శర్మ కాలేజీ దగ్గర,
ఒంగోలు - 523 001
సెల్ : 9676206230
ఫోన్ : 08592 - 238350
e-mail : matruka2015@gmail.com

విషయ సూచిక

ప్రతిధ్వని	:		4
మాతృకమాట	:	ఆదివాసీ హక్కులకోసం ...	5
ఊరు ... అడవి ... పోరు ... :			
	:	అడవీ, ఆదివాసీ అవిభాజ్యం	పి. వరలక్ష్మి 7
	:	ఆదివాసీ విస్తాపన - ఆడవాళ్ల అనుభవం	కాత్యాయని విద్యుహే 14
	:	అడవి ఆమె ఇల్లు	చల్లపల్లి స్వరూపరాణి 21
కతలు వెతలు	:	శ్రీరామకరక్ష!	బమ్మిడి జగదీశ్వరరావు 10
ఆమె అనంతం	:	ఆత్మబంధువు	శిరోమణి 18
నువ్వు నడిచినదారి	:	పోమాసేన్ జీవితం	అనువాదం : శివలక్ష్మి 24
నివాళి	:	గిరీష్ కర్నాడ్	ల.లి.త. 27
	:	అబ్బూరి ఛాయాదేవి	పాలపర్తి జ్యోత్సమి 33
మేడిపండు	:	ఆకాశాన్నంటి నేల జారిన ఉల్క	అజిత 30
పాతసిర	:	బోన్సాయి బ్రతుకు	అబ్బూరి ఛాయాదేవి 33
సమకాలీనం	:	'నవరత్నాల' కోసం ఉద్యమిద్దాం	బి. పద్మ 35
నిజం	:	బిక్కి శ్రీను ఉదంతం	పీవోడబ్బయ్య 40
ఇంకెంత దూరం	:	పిల్లలను కాటేస్తున్న భూస్వామ్య, సామ్రాజ్యవాద	
	:	విష సంస్కృతి	వి. సంధ్య 42
ఉద్యమ గమనం	:	ఆంధ్రప్రదేశ్ ...	45
గుండె చప్పుడు	:	వెలుతురంతా ఆమె	మేకల స్వప్న 17
	:	అంతా అయిపోయింది పాప	అనిశెట్టి రజిత 2
	:	కృష్ణా నది	చల్లపల్లి స్వరూపరాణి 47
	:	ఊరు వీడేది లేదు	అనువాదం : వంగపల్లి పద్మ 48
ముఖచిత్రం	:	శశి	
ముఖచిత్ర పలుకులు	:	శ్రీరాం	
2, 3 కవరు బొమ్మలు	:	రవి పాలెట్టి	
ముఖచిత్ర డిజైన్	:	ధరణి	

మీరు పంపిన రెండు మాతృకలూ అందాయి. చాలావరకూ చదివాను. అద్భుతమైన పత్రిక!

అమానవీయ వ్యవస్థ రాజ్యమేలుతోన్న ఇవాల్టి పరిస్థితుల్లో ఇలాంటి పత్రికను నడపటానికి ఎంతో ధైర్యం కావాలి. గుండె బలం కావాలి. నిజాయితీ కావాలి. నిబద్ధత కావాలి.

రేపటి సూర్యోదయం కోసం ఇవాల్టి చిమ్మచీకట్లో దేవులాడుతూ, యాతనపడుతూ మీరు బయటకు తీస్తోన్న ఎన్నో నిజాలు మాలాంటివారికి ధైర్యాన్నిస్తోన్నాయి. గొప్ప ఊరట కలిగిస్తోన్నాయి. ఈ దోపిడీ దుర్మార్గపు చీకటి నుండి విముక్తి కై ఎన్నో హృదయాలు రేపటి సూర్యోదయాన్ని కలగంటున్నాయి. ఆ క్రమంలో మీరు చేస్తోన్న కృషికి, మీ పట్టుదలకూ, అన్నింటినీమించి మీ తెగువకూ నా జోహార్!

- పతివాడ నాస్తిక్, విశాఖపట్నం

మాతృక సాహితీ సాంస్కృతికోద్యమంలో గొప్ప పాత్ర పోషిస్తుంది, అది ఒక్క మహిళా గొంతుకే కాదు అది పీడిత తాడితుల అందరి గొంతుకగా ఉంటుంది. నేను ఎన్ని పత్రికలూ వచ్చినా ముందుగా చదివేది మాతృక మాత్రమే

- సయ్యద్ కరీం, కాకనాడ

మాతృక చాలా శక్తివంతంగా ఉంది. నేను కూడా మాతృక మెంబర్ నీ... మాతృక ఈ దేశ ప్రజల ఆత్మ... మాతృక ఈ దేశ ప్రజల వెలుగు... మాతృక ఈ దేశ ప్రజల ఆస్తిత్వం...

- బాల వీరయ్య, గిద్దలూరు

జూన్ సంచికలో రెండు కథనాలు '... కంచె చేను మేస్తే', 'ఇప్రాత్ జహాన్ మరణం' హృదయాన్ని కలిచి వేసాయి. మనం ఎంత భయంకరమైన సమాజంలో బ్రతుకుతున్నామో కళ్లకు కట్టారు. సంచికలో ముందుమాట ఈ కథనాలకు రాసిన చివరి మాటగా ఉంది. ఇప్రాత్ జహాన్, మాజీ కోర్టు ఉద్యోగిని ఘటనలు- అధికారం, రాజకీయాలు తలుచుకుంటే ఏమైనా చేయగలరు అనే వాస్తవానికి సాక్ష్యంగా నిలుస్తున్నాయి. కాని మీరు అన్నట్లు దేశం గొడ్డు పోలేదు, న్యాయం కోసం గొంతెత్తే నిష్కల్మష, నిష్పక్షపాత హృదయాలు ఇంకా ఉన్నాయని వారి కోసం తమ జీవితాల్ని పణంగా పెట్టే వారున్నారని చదివి- హృదయం మౌనంగా వారికి సలాం చేస్తుంది.

వాస్తవాల్ని తెలిచిన పుస్తకంలా ప్రజల ముందు ఉంచినందుకు మీకు నా అభినందనలు, కృతజ్ఞతలు

- మహమ్మద్ సిద్ద్ద్గీ , భీమవరం

మే నెల మాతృక చదివాను. చాలా వరకు నాకు నచ్చింది. కొన్ని మరీ నచ్చాయి. అయితే ఒక విషయం చెబుతాను. మదర్స్ డే గురించి అంత ఎందుకు రాశారు? నేను ప్రతి సంవత్సరం ఆరు నెలలు ఇండియాలో గడుపుతాను. పాపింగ్ కోసం, యాత్రల కోసం కాదు. నేను నడుపుతున్న స్కూల్ కోసం. మదర్స్ డే జరుపుకొంటున్న ఎవరినీ నేను కలవలేదు. ధనవంతులైన మధ్య వయసు కలిగిన వాళ్లు బహుశా కేకులతో, కార్డులతో జరుపుతారేమో. కథలు నచ్చాయి. సెన్సిబుల్ గా, సెన్సిటివ్ గా ఉన్నాయి. నాకు పొయెట్రీ గురించి అంతగా తెలియదు కానీ వ్యాసాలు చాలా బాగున్నాయి. నీగ్రో తల్లి, సుధా భరద్వాజ్ ల వ్యాసాలు బాగున్నాయి.

నా అభిప్రాయాన్ని మీరు పట్టించుకొన్నా లేకపోయినా, నేను పాఠకుల దృష్టి కోణాన్ని చెప్పి పత్రికను గౌరవించదలుచుకొన్నాను. మీ హార్డ్ వర్క్ ని మెచ్చుకొంటున్నాను. ఇది తప్పకుండా ఒక మేధస్సు కలిగిన పత్రిక. నాకు పంపిస్తున్నందుకు కృతజ్ఞతలు. దీన్ని నేను ఒక గొప్ప కానుకగా భావిస్తాను.

- కంభంపాటి సుశీల, యూఎస్

జూన్ పత్రిక అందింది. ప్రధాన న్యాయమూర్తి మీద రాసిన వ్యాసం, నకిలీ ఎన్ కౌంటర్ మీద రాసిన వ్యాసాలు బాగున్నాయి. మీడియా కూడా అన్ని విషయాలను దాచేస్తే మనకు విషయాలు ఎలా తెలుస్తాయి? న్యాయస్థానాలు, మీడియా కూడా చెడిపోతే మన దేశాన్ని ఎవరు రక్షిస్తారు? మాతృక బృందానికి కృతజ్ఞతలు.

- డా. సోమరాజు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా.

ఆదివాసీల హక్కులకోసం, ఆత్మగౌరవం కోసం పోరాట నెగళ్లను మండించాల్సిందే!

కొండకోనల్లో గలగలపారే సెలయేళ్లా, పక్షుల కిలకిలరావాలూ, పచ్చని రంగు పులుముకున్న అడవుల మధ్య పెనవేసుకున్న ఆదివాసీల జీవితాలపై 'నాగరిక ప్రపంచం' అమానవీయంగా దాడి చేస్తుంది. 'మనిషి' కేంద్రంగా అభివృద్ధి కాకుండా 'పెట్టుబడి' కేంద్రంగా అభివృద్ధిని చూసే పాలకుల చూపులు ఆదివాసీల మనుగడనే ప్రశ్నార్థం చేస్తున్నాయి. ఆదివాసులకు ఆధునిక ప్రపంచానికి మధ్యనున్న అంతరం తగ్గించాల్సిన ప్రభుత్వాలు కార్పొరేట్ శక్తుల లాభాపేక్షకోసం వారిని సమీధలుగా మార్చుతున్నారు. తమ బతుకుకోసం, భవిష్యత్ కోసం అడవుల్లో దొరికే కలపను ఉపయోగించుకుంటేనే దొంగలుగా, విధ్వంసకులుగా ముద్రలు వేసి వారిని అడవుల నుండి గెంటి వేయడానికి కుబీల ఎత్తుగడలు పన్నుతున్నారు. ఆదివాసీల కాళ్లకింద వుండే ఖనిజాలు, వనరులను, సంపదలను తమ ఇనుపగోళ్లతో పెకలించి సరుకుగా మార్చి లాభాల మూటలుగా తరలించుకోవడానికి కార్పొరేట్ శక్తుల కోసం ప్రభుత్వాలు నిరంకుశచట్టాలు తీసుకువస్తున్నాయి. ఇదే అభివృద్ధి నమూనా అంటున్నారు.

అటవీభూములను అక్రమంగా వినియోగించుకుంటున్నవారిని, నివాసం వుంటున్నవారిని అక్కడ నుండి ఖాళీ చేయించాలని 2019 ఫిబ్రవరి 13తేదీన సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది. ఈ తీర్పుతో దేశవ్యాప్తంగా 42లక్షల మంది ఆదివాసీల ఉనికి ప్రశ్నార్థకం అయ్యింది. 17వ సార్వత్రిక ఎన్నికల ముందు దేశవ్యాప్తంగా నిరసనోద్యమం పెల్లుబకడంతో అదే తీర్పుపై ఫిబ్రవరి 28తేదీన సుప్రీంకోర్టు స్టే మంజూరు చేసింది. భవిష్యత్ లో ఈ స్టే ఎత్తివేస్తే అది ఆదివాసీల మెడపై వేలాడే కత్తిలాగానే వుంటుంది. అందుకే భారతదేశంలో 8శాతంగా వున్న ఆదివాసీలు నిత్యం భయం గుప్పిట్లో బ్రతుకు సాగిస్తున్నారు.

2005 డిశంబరు 13 నాటికి అటవీ భూములను ఆధీనంలో వుంచుకున్న వారికి మాత్రమే చట్టప్రకారం యాజమాన్య హక్కు పొందడానికి అర్హులని అటవీహక్కుల చట్టం చెబుతుంది. దీని ప్రకారం 75 సంవత్సరాల నుంచి భూమి తమ ఆధీనంలో వుందని నిరూపించుకోలేని పక్షంలో ఆదివాసీలను అడవుల నుండి జూలై 24లోగా ఖాళీ చేయించాల్సిందేనని సుప్రీంకోర్టు స్పష్టం చేసింది. ఈ ఆదేశాలను పాటించకపోతే తగిన చర్యలు తీసుకుంటామని కూడా సంబంధిత రాష్ట్రాలను సుప్రీంకోర్టు హెచ్చరించింది.

కొన్ని లోపాలున్నప్పటికీ 2006 అటవీ హక్కుల చట్టంలో ఆదివాసీలకు ఉపయోగపడే కొన్ని అంశాలున్నాయి. అడవుల పరిరక్షణ, నియంత్రణ బాధ్యతలను రాష్ట్రాలు గ్రామ సంఘాలకు బదిలీ చేశాయి. పోడు వ్యవసాయం చేసుకుంటున్న ఆదివాసీలకు 10 ఎకరాల వరకు పట్టాలు యివ్వాలని చట్టం పేర్కొన్నది. ఈ చట్టంపై ఆదివాసీలకు అవగాహన కల్పించడంలో అధికారులు ఘోరంగా వైఫల్యం చెందారు అనేకంటే కావాలనే ఆదివాసీలకు హక్కులు కల్పించడంలో అశ్రద్ధ చూపారు. నోరుకలిగిన వర్గాలకు, రాజకీయంగా పలుకుబడి కలిగిన వారికి హక్కులు కల్పించడంలో వివిధ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు చురుకుగా పనిచేశాయి. అయినవాళ్లకు ఆకుల్లో, కానివారికి కంచాల్లో అన్నట్లుగా కార్పొరేట్ శక్తులకు భూములను ధారాదత్తం చేశాయి. ఆర్థిక అభివృద్ధి పేరుతో మైనింగ్, పారిశ్రామిక కారిడార్లు, మెగా ప్రాజెక్టుల కోసం అటవీ భూములను మళ్లించారు. దాదాపు 2లక్షల 4వేల హెక్టార్ల అటవీ భూములను అభివృద్ధి పేరుతో ప్రాజెక్టులకు మళ్లించారు. ఇవన్నీ చట్టంతో పనిలేకుండా, గ్రామసభలతో నిమిత్తం లేకుండా జరిగిపోయాయి.

ఇది చాలదన్నట్లు దేశంలోని 7,08,273 చదరపు కిలో మీటర్ల అటవీ ప్రాంతాన్ని రక్షించే పేరుతో అటవీ శాఖ అధికార వర్గాలకు అపరితమైన అధికారాలు కట్టబెట్టడానికి మోదీ ప్రభుత్వం 2019 భారత అటవీ చట్టం ముసాయిదాను సిద్ధం చేసింది. ఉదారవాద ఆర్థిక విధానాలకు అనుగుణంగా అటవీ సంపదను వ్యాపార ప్రయోజనాలకు వినియోగించుకునే అవకాశాన్ని కూడా ఈ ముసాయిదా జల్లులో కల్పించారు.

ఈ ముసాయిదా జల్లు 2006నాటి అటవీ హక్కుల చట్టంలోని ఆదివాసీలకు రక్షణగా వున్న అంశాలను ఉల్లంఘించే విధంగా ఉన్నాయి. ఎన్నో పోరాటాల ఫలితంగా అటవీహక్కులచట్టం - 2006 పురుడుపోసుకుంది. గతంలో మోదీ ప్రభుత్వం 2013 భూసేకరణ చట్టాన్ని నీరుగాల్చిన విధంగా నేడు అటవీ హక్కుల చట్టాన్ని కూడా తూట్లు పొడిచింది. అటవీ హక్కుల చట్టం స్ఫూర్తిని బలహీన పరుస్తూ కేంద్రప్రభుత్వం 2019 అటవీ చట్టం ముసాయిదాని రూపొందించింది. ఈ ముసాయిదా జల్లును ఎన్నికలకు ముందు ఎన్.డి.ఎ. ప్రభుత్వం అన్ని రాష్ట్రాలకు గుట్టు చప్పడు కాకుండా పంపించింది. దీనిపై ప్రజాభిప్రాయాలను, రాష్ట్రాల అభిప్రాయాలను తీసుకోవడానికి విస్తృతంగా చర్చ జరగకుండా, ఆదివాసీల అభిప్రాయాలకు సరైన అవకాశం కల్పించకుండా కేంద్ర ప్రభుత్వం వ్యవహరిస్తుంది. ఈ ముసాయిదా వచ్చినట్లు ఆదివాసీలకు ఇంతవరకు తెలియనేలేదు.

ఆదివాసీల హక్కులపై దాడిచేస్తూ రూపొందించిన ఈ ముసాయిదా 1927నాటి భారత అటవీ చట్టానికి మౌలికమైన సవరణలు ప్రతిపాదించింది. ఆ సవరణల ప్రకారం అటవీ అధికారులకు విస్తృతాధికారాలు కట్టబెట్టారు. ఈ అధికారాలు అటవీ హక్కుల చట్టాన్ని ఉల్లంఘించేవిగా ఉన్నాయి. అడవులకు సంబంధించిన నేర సంఘటనలు జరిగినప్పుడు అధికారులు ఆయుధాలు ప్రయోగించే వెసులుబాటు కూడా కల్పించారు. ఈ ముసాయిదా ప్రకారం అడవులకు భంగం కలిగిస్తున్నట్లు అనుమానం వస్తే అధికారులు కాల్పులు జరపవచ్చు. సోదాలు చేయవచ్చు. ఆస్తులను స్వాధీనం చేసుకోవచ్చు. తాము తప్పు చేయలేదని నిరూపించుకోవలసిన బాధ్యత నిందితుల మీదే ఉంటుంది. అటవీ అధికారులకు ఇచ్చిన అధికారాలు ఘర్షణలు జరుగుతున్న ప్రాంతాలలో 1958నాటి సాయుధ దళాల ప్రత్యేక రక్షణ చట్టంలోని అంశాల లాగే ఉన్నాయి. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే వలసపాలకులు రూపొందించిన నల్ల చట్టాలను పోలినవిధంగా కేంద్రప్రభుత్వం ఈ చట్టాన్ని తయారు చేసింది.

అడవుల్లో ఉండే ఆదివాసీలను అక్కడి నుంచి తొలగించడానికి ఈ ముసాయిదా సర్వాధికారాలను కట్టబెట్టింది ఇది అడవుల మీద ఆధారపడిన వారి హక్కులను హరించివేస్తుంది. వలసవాద పాలనలోనూ, ఆ తరువాత ఏర్పడిన వివిధ ప్రభుత్వాల పాలనలో అడవుల్లో జీవించే వారి హక్కులను యిప్పటికే దారుణంగా ఉల్లంఘించారు. చారిత్రకంగా ఆదివాసీలు అన్యాయానికి గురి అవుతూనే ఉన్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం తీసుకు వచ్చిన ఈ ముసాయిదా చట్టం ఫెడరల్ స్ఫూర్తికి భిన్నంగా ఉంది. వికేంద్రీకృత పాలనకు ఇది పూర్తిగా వ్యతిరేకమైంది. ఈ సవరణలు కనక అమలులోకి వస్తే రాష్ట్రాలకు, పౌరులకు రాజ్యాంగం కల్పించిన మౌలిక హక్కులు హరించబడతాయి. పోరాడి సాధించుకున్న అనేక హక్కులు అంతర్ధానమై పోతాయి.

అడవుల్లో ఉండే ఆదివాసీల హక్కులను హరించి, సామాజికంగా, ఆర్థికంగా చాలా వెనుకబడి ఉన్నవారి హక్కులపై కేంద్రం ఎందుకు దాడిచేస్తుంది? అటవీ ఉత్పత్తులు ఆదివాసీలకు దక్కకుండా ఎందుకు చేస్తోంది? అడవులను ఘర్షణ ప్రాంతాలుగా మలచాలని ఎందుకు తహతహలాడుతుంది? ఆదివాసీల ప్రయోజనాలను దెబ్బ తీయాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎందుకు ప్రయత్నిస్తోంది? తాను తీసుకురాదలచిన చట్టంపై ఆదివాసీల, పౌరహక్కుల ప్రజాస్వామిక వాదుల అభిప్రాయాలను ఎందుకు తిరస్కరిస్తోంది? కారణం స్పష్టమే. కార్పొరేట్ శక్తుల ప్రయోజనాల కోసమే. ఈ ముసాయిదానే ఆమోదిస్తే కొత్త అసమానతలు తలెత్తుతాయి. ఆదివాసీల హక్కులు కొరగాకుండా పోతాయి.

తమ కాళ్లకింద భూమి కదిలిపోతున్నప్పుడు, నేల తమది కాకుండా పోతున్నప్పుడు తామే పరాయివారిగా బ్రతకాల్సివచ్చినప్పుడు తమ హక్కులకోసం, ఆత్మగౌరవం కోసం ఆదివాసులు విల్లంబుల ప్రళయఘోష వినిపించాల్సిందే. పోరాట నెగళ్ళను ఊదిఊది మండించాల్సిందే. ప్రజాస్వామిక ప్రపంచం వారికి అన్నివిధాల అండదండలు అందించాల్సిందే. ❀

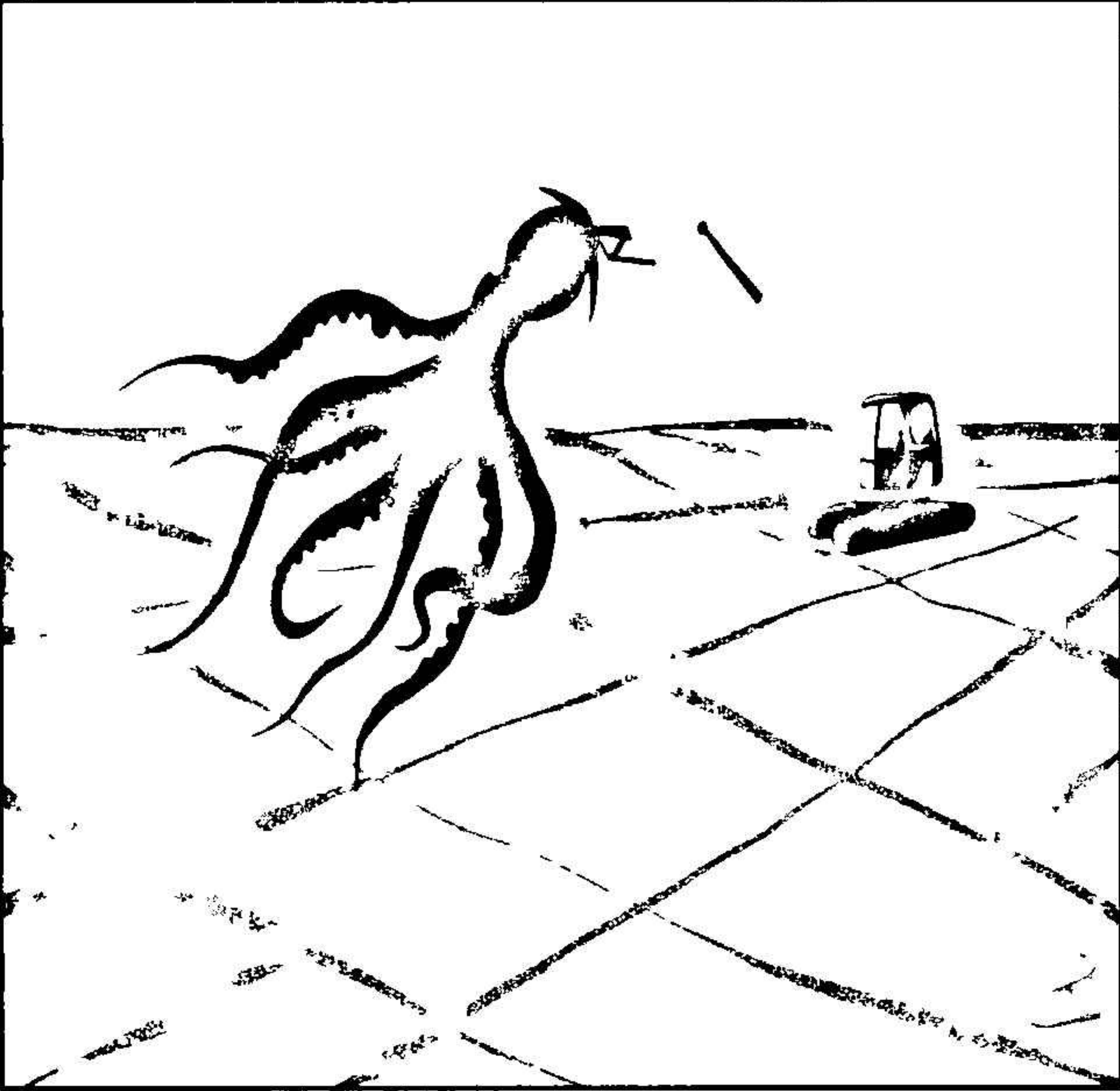

అడవి, ఆదివాసీ అవిభాజ్యం

పి.వరలక్ష్మి

మనిషికి ప్రకృతికి ఉన్న ప్రాచీన బంధమేదో అవిచ్ఛిన్నంగా కొనసాగుతున్న వాస్తవికతను గుర్తించక తప్పదు. దానిని గుర్తించి, గౌరవిస్తేనే ప్రకృతిని, మూలవాసిని హృదయపులోతుల నుండి అర్థం చేసుకునే ప్రయత్నం చేయగలం.

అన్ని మానవ సమూహాల్లానే ఆదివాసీ సమాజం కూడా ఒకే ముద్దలా ఉండదు. ఎన్ని తెగలుగా ఉంటున్నారో అంత భిన్నత్వం ఉంది. అయితే అన్నిటినీ కలిపి ఉంచేది ప్రకృతితో వాళ్లకున్న అనుబంధమే. అడవి బిడ్డలుగా తల్లి ఒడి విడవకుండా గడిపే జీవనమే. మానవ నాగరికత క్రమంలో ఆదివాసులను ఒక అవశేషంగానే గురించే మూసను దాటి తక్కిన సమాజం ఆలోచించాల్సిన అవసరం గురించి ఆదివాసులే గుర్తింపజేస్తుంటారు. అనేకానేక యుద్ధాల ద్వారా, పోరాటాల ద్వారానే ఆదివాసీలు తమ గురించి తాము తక్కిన సమాజానికి చెప్పుకోగలిగారు. మైదాన ప్రాంతవాసుల హృదయానికి, ఆదివాసీ అంతరంగానికి ముడివేసినవి మడమ తిప్పని వారి ఉద్యమాలే. ఆదివాసీ గుండెల్లోంచి దించి పాతిన నాగరిక రాజ్యాల జెండాలు అవి చేసిన దుర్మార్గాలకే కాదు, ఓడినా లొంగని ఆదివాసీ ధీరోదాత్తతకూ తల నేలకేసి నిలుచోవాల్సిందే. అత్యంత శక్తివంతమైన రాజ్యాలకు ఇప్పటికీ ఇట్లా సవాలుగా ఎదురు నిలిచి సమూహాలే చరిత్రకు నెత్తుటి ఎరువులద్దతూ కొనసాగుతున్నాయి. నిర్మాణమవుతున్న చరిత్రకూ వ్యూహాత్మక కేంద్రాలవుతున్నాయి.

సర్వం హరించే పెట్టుబడి విధ్వంసకతకూ, జవజవలాడే ప్రకృతి పునర్నిమాణానికి వైరుధ్యం ఉన్నట్లే, మైదాన ప్రాంత

జీవితానికి, అడవి జీవితానికి, నాగ రీకులకూ, ఆది వాసులకూ వైరుధ్యం

ఉంది. ప్రకృతిని నాశనం చేసి సరుకును చేయాలనుకునే, అడవిని బోడి చేసి మైదానాలను విస్తరించాలనే పెట్టుబడికి ఆదివాసులు అంతుపట్టరు. అడవెందుకు అడవిలా ఉండాలి అనుకునే పెట్టుబడికి, ఈ మనుషులెందుకు చిక్కుచిక్కు అడవులు వదిలి కాంక్రీట్ మైదానాల్లోకి రారు అని ఆశ్చర్యం. దోపిడి వ్యవస్థకూ, పీడిత ప్రజానీకానికి వైరుధ్యం ఒక దశకు చేరినప్పుడు, ఎంత అడవుల్లో ఉన్నా ఆదివాసీలూ వ్యవస్థలో భాగమే గనక కొనసాగుతున్న ఆదివాసీ పోరాటాలు మైదాన ప్రాంత ఉద్యమాలతో

కొన్ని వేల సంవత్సరాలుగా ప్రకృతి పచ్చని ఒడిలో నివసిస్తున్న మూలవాసీ సమాజాలు నాగరికులుగా చెప్పబడే మనుషులకు ఎప్పుడూ అర్థం కాని ఒక ప్రాకృతిక విశేషం. రాజులు, రాజ్యాలు, పెట్టుబడిదారులు, సామ్రాజ్యవాదులు వేటాడి, ఊచకోతలు కోసి, లక్షలాదిగా నేలమట్టం చేసినా ఇంకా మిగిలి ఉన్న విశేషం ఏదో పెనుగులాడుతూ ఉనికిని నిలబెట్టుకుంటూ ఉంటుంది. రాక్షసులు, అనాగరికులు, బహిష్కృతులు, తీవ్రవాదులు... ఏ పేరైనా పెట్టనీగాక, వాళ్లు వేరొకరి జోలికిపోయేవాళ్లు కాదు. తమ బతుకేదో తాము బతుకుతున్నా, వర్గసమాజపు విస్తరణ కాంక్ష వాళ్లను అట్లా ఉండనివ్వదు. అడ

వులను దురా క్రమించి, అడవుల్లో నిక్షిప్తమై వున్న ప్రకృతి సంపదను

అడవుల నుండి ఆదివాసీలను వెళ్లగాట్టమనే సుప్రీం తీర్పు

మార్కెట్ చేసుకునేందుకు ఆదివాసుల అడ్డుతొలగించుకునే దురాక్రమణ యుద్ధాలు చరిత్ర అంత ప్రాచీనమైనవి. ఎవరైనా ఆదివాసుల ప్రకృతేరిగి మాట్లాడేవాళ్లయితే వాళ్లమానాన వాళ్లనెందుకలా ఉండనివ్వరు అనే ప్రశ్న వేస్తారు. కానీ ఈ ప్రశ్నకన్నా వాళ్లెందుకు అడవుల్లోనే ఉండిపోతున్నారు అన్న ప్రశ్న ఎక్కువగా వినిపిస్తూ ఉంటుంది. ఈ ప్రశ్నలో నిజాయితీ ఉండొచ్చు. సానుభూతి ఉండొచ్చు. ఒక తార్కిక అన్వేషణ ఉండొచ్చు. కానీ

కలవగలవు. ఉమ్మడి శతృవుకు వ్యతిరేక పక్షంలో నిలిచిన రెండింటి మధ్య ఆదాన ప్రదానాలు జరగగలవు. మన దేశంలో దీర్ఘకాలిక లక్ష్యంగల నక్సల్బరీ పోరాటం సుదీర్ఘ ఆదివాసీ పోరాట ప్రవాహానికి ఎంతటి శక్తినిచ్చిందో చూస్తున్నాం. ఇవాళ విధ్వంసక బహుళజాతి పెట్టుబడి మావోయిస్టు ఉద్యమం మీద, ఆదివాసీ జీవితాల మీద ఒకే విధమైన శతృదాడి చేయడానికి కారణం అడవుల్లో పెట్టుబడికి అవసరమైన వనరులుండడం, వాటిని అల్లుకొని ఆదివాసులుండడం, మొత్తంగా దోపిడికి అడ్డంగా విప్లవ కారులుండడం.

ప్రపంచంలో అరుదైన ప్రకృతి సంపద భారతదేశంలో ఉంది. ప్రపంచంలో జీవవైవిధ్యం అత్యధికంగా ఉన్న భౌగోళిక ప్రాంతాల్లో భారతదేశపు అడవులున్నాయి. విస్తారమైన అడవుల్లో పరచుకున్న జీవవైవిధ్యం భూగోళానికి ఊపిరి వంటింది. ఈ అడవుల్ని కాపాడుకోవడం మానవ జీవనానికి, భవిష్యత్ మనుగడకు అత్యవసరం. సరిగ్గా ఇక్కడే పెట్టుబడిదారులకు అవసరమైన వనరులు కూడా సహజంగానే ఉంటాయి. ఇండియాలో అటు వనరులున్నాయి. ఇటు సరుకులమ్మకోడానికి విస్తారమైన మార్కెట్ వుంది. ఆదివాసులు కూడా ఉన్నారు. ప్రపంచంలో ఆఫ్రికా తర్వాత అత్యధిక ఆదివాసీ జనాభా భారతదేశంలోనే ఉంది. 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం కోటి నాలుగు లక్షల మంది (104 మిలియన్లు) ఆదివాసులు దేశ జనాభాలో 8.6 శాతంగా ఉన్నారు. మరీ ముఖ్యమైన విషయమేమిటంటే ప్రపంచంలోనే అత్యంత అరుదైన, శక్తివంతమైన ఆదివాసీ పోరాటాలు భారతదేశంలో ఉన్నాయి. వీటితో కచ్చితమైన వైరుధ్యం దోపిడి శక్తులకు ఉంది.

రాజ్యాలతో ఎప్పటి నుండో ఉన్న వైరుధ్యం, బ్రిటీష్ వలసవాదుల ప్రవేశం తర్వాత కొనసాగింది. ఆధునిక రాజ్యం అడవి మీద ఆదివాసుల హక్కులు హరించివేయడానికి చట్టాలు తీసుకొచ్చింది. అయితే ఈ చట్టాలకు పర్యావరణ పరిరక్షణ అనే అందమైన ముసుగు తొడిగింది. ఆదివాసులు అడవుల్ని ధ్వంసం చేయకుండా కాపాడడానికి అటవీ రక్షణ చట్టాలు వచ్చాయి. నిజానికి ఆధునిక చట్టాలు ఉనికిలోకి రాకముందు నుండే కొన్ని వేల ఏండ్ల నుండి ఆదివాసులు పర్యావరణ సహజ సూత్రాలకు అనుగుణంగా వ్యవసాయం చేస్తున్నారు. పోడు వ్యవసాయం అనగానే అత్యంత మొరటు పద్ధతితో చేసే ఉత్పత్తి అని, అందుకు అడుపుల్ని విచక్షణారహితంగా కొట్టిపడేస్తారనే అపోహ మనకు ఉంటుంది. నిజానికి ఆదివాసులు అడవి మధ్యలో ఒక చిన్న భూభాగంలో చెట్లు నరికి, వ్యర్థాలకు కాల్చివేసి, వర్ష రతువులో విత్తనాలు చల్లుతారు. ఈ విధానంలో నేలను దున్నడం కూడా ఉండదు. అందువల్ల దిగుబడి కూడా చాలా తక్కువ వస్తుంది. పంట చేతికందగానే ఆ భూమిని వదిలి వాళ్లు వేరొక చోటికి పోతారు. మరోచోట ఇదే పద్ధతిలో అడవి నరుక్కుంటారు. పైకి చూడ్డానికి అడవిని నరుక్కుంటూపోవడమే కనిపిస్తుంది. కానీ వాళ్లు వదిలేసిపోయిన భూమిలో ఒక పదేళ్లకు మళ్లీ అడవి పెరుగుతుంది. మళ్లీ అదే ప్రాంతానికి వ్యవసాయానికి ఆదివాసీ సమూహమొకటి (అదే గుంపు కావచ్చు, వేరొక గుంపు కావచ్చు) వచ్చినప్పటికీ

దట్టంగా అడవి పెరిగి ఉంటుంది. ఇది ప్రకృతి పునరుత్పత్తికి అనుగుణంగా మనుషులు చేసే అత్యంత ప్రాచీన ఉత్పత్తి. నిజానికి పెరుగుతున్న మానవ అవసరాలకు ఈ పద్ధతి సరిపోదు. మరో వైపు వేరువేరు అవసరాల కోసం మైదాన ప్రాంతంలో స్థిర నివాసముంటున్నవాళ్లు అడవుల్ని నరుక్కుంటూ వచ్చాక. మరీ ముఖ్యంగా పెట్టుబడి ప్రవేశించాక పెద్ద ఎత్తున అడవుల్ని కొట్టేయడం జరిగింది. అడవుల విస్తీర్ణం తగ్గింది. పోడు చేసుకుంటూ మళ్లీ మనుషుల ప్రాంతానికి చుట్టూ తిరిగి రావడానికి పట్టే కాలం తగ్గిపోతూ వచ్చింది. పది, పదిహేనేళ్లకు తిరిగి వచ్చేవాళ్లు క్రమంగా నాలుగైదేళ్లకే రావలసిన పరిస్థితి. ఈ వ్యవధి అడవి పెరగడానికి సరిపోదు. ఇట్లాంటి వివిధ కారణాల వల్ల ఆదివాసులు కూడా మెల్లగా స్థిర వ్యవసాయంవైపు మళ్లారు. ఇంకా కొన్ని చోట్ల పోడు వ్యవసాయం ఉంది కానీ అది తగ్గిపోతూ వస్తోంది.

అయితే వ్యవసాయ విస్తరణ కోసం, కలప కోసం, ఖనిజాల కోసం, కిలోమీటర్ల కొద్దీ అడవుల్ని ఆక్రమించుకొని తాము చేస్తున్న విధ్వంసం కనపడక, అతి స్వల్ప భూభాగంలో ఆదివాసులు చేసుకునే పోడు మాత్రమే ఆధునిక రాజ్యానికి విధ్వంసకరంగా కనపడింది. అలాగని అది అట్లా నమ్మబలికింది. ఆధునిక చట్టాలు మూలవాసులను దురాక్రమణదారులను చేసాయి. అడవి మీద తమ హక్కుకోసం జల్, జంగల్, జమీన్, ఇజ్జత్ కోసం ఆదివాసులు ఎన్నో పోరాటాలు చేసారు. దేశం నుండి బ్రిటీష్ వాళ్లు వెళ్లిపోయి అధికార మార్పిడి జరిగినా మూలవాసులకు రక్షణ లేకుండా పోయింది. ఫారెస్ట్ ఆఫీసర్ లేని అడవుల్లో తమ స్వేచ్ఛ తాము తిరిగి పొందేందుకు ఆదివాసులు ఎన్నో కలలు కన్నారు. పాత చట్టాల స్థానంలో కొత్త చట్టాలు వచ్చినా, వన్య ప్రాణుల సంరక్షణ పేరు మీద, అడవుల సంరక్షణ పేరు మీద అవన్నీ ఆదివాసీ వ్యతిరేక చట్టాలే. అడవిలోకి పెట్టుబడిదారులు ప్రవేశించడానికి ప్రభుత్వం చట్టబద్ధంగానే అనుమతులిస్తుంది. అనుమతుల్లేకుండా అడవుల్లో ఆకు తెంపినా నేరమని చెప్పి ఆదివాసుల్ని హింసిస్తుంది. ఇదీ పర్యావరణ చట్టాల్లోని మతలబు.

పర్యావరణం గురించిన స్పృహ ఎంత ముఖ్యమో, అది సరియైన, సమగ్రమైన దృష్టిగా ఉండడం అంతకన్నా ముఖ్యం. ఎందుకంటే పాలకవర్గాలు తమకు అనుగుణమైన కుహనా పర్యావరణవాదాన్ని ఒకదాన్ని తయారుచేసుకుంటాయి. దాన్ని అనుసరిస్తే పర్యావరణాన్ని ఎన్నటికీ కాపాడకపోగా మరింత సంక్షోభపు అగాధంలోకి కూరుకుపోవాల్సిందే. మొట్టమొదట బూర్జువా పర్యావరణవాదులు ప్రకృతిని సర్వసమగ్రంగా చూడను నిరాకరిస్తారు. ప్రకృతిని విలువకట్టి నష్టాన్ని డబ్బు మారకంతో పూడ్చాలని చూస్తారు. వాటి వివరాల్లోకి పోవడం ఈ వ్యాసపరిధి కాదు కానీ అంతరించిపోతున్న వన్యప్రాణుల్ని రక్షించడానికి నిర్మాణం చేసిన నేషనల్ పార్కులు టూరిస్టు కేంద్రాలుగా మారడం మనం చూస్తున్నాం. నిజానికి అడవికి, వన్యప్రాణులకు వచ్చిన బెడద ప్రధానంగా బైటి ప్రాంతాల నుండి వచ్చే మనుషులు, వాళ్ల కార్యకలాపాలు, వాళ్లు పోగుపడేసే చెత్తాచెదారం. ఈ మాత్రానికి

అడవుల్లో ఉన్న మానవ ఆవాసాల ఖాళీ చేయించి మరీ మనుషుల నుండి వాటికి రక్షణ కల్పిస్తున్నామనడం ఎందుకో ఆలోచించాలి. ఇది ఆదివాసులను అడవులకు దూరం చేసే కుట్ర అనక మరేమంటారు? నేషనల్ పార్కుల రక్షణ కోసం నిర్దేశించిన చట్టాలు అమాయక గ్రామస్తులను చంపేసిన ఘటనలున్నాయి. అంటే ప్రకృతి పరిరక్షణ పేరు చెప్పి ఆదివాసులను తరిమేస్తున్నారు, చంపేస్తున్నారు. మైనింగ్ కంపెనీల కోసమో, భారీ నీటిపారుదల ప్రాజెక్టుల కోసమో ఆదివాసులను విస్తాపితుల చేయడం అభివృద్ధి కోసం అంటారు. అక్కడ పర్యావరణవాదం చెల్లదు. అడవులు, వన్యప్రాణుల పరిరక్షణ గురించి రాజ్యం మాట్లాడితే పర్యావరణం కోసం ఎవరు అడ్డమొచ్చినా, ఎంత కఠినంగానైనా వ్యవహరిస్తాను అన్నట్టుగా ఉంటుంది.

కొన్ని వేల ఏళ్లుగా ఆదివాసులు అడవుల్లో నివసిస్తున్నారు. వారే అడవుల వినాశనానికి కారకులైతే ఇవాళ అడవి ఉండేది కాదు. ఆదివాసుల జీవనశైలి అడవి ఆవరణవ్యవస్థ సమతుల్యతను రవ్వంత కూడా భంగం చేయదుగనకనే ఆదివాసులున్న చోట అడవులు సురక్షితంగా ఉన్నాయి. వ్యవసాయం, పశుపోషణ ఎంత ప్రకృతి ప్రియంగా ఉంటాయంటే మనబోటివాళ్లం ఊహించలేం. ఆదివాసులు పశువుల్ని పెంచుతారు కానీ వాటి పాలు పిండరు. ఎందుకని అడిగితే పాలు ఉండేది దూడ కోసం కదా, ఆ పాలు మనం తీసుకుంటే దూడెలా పెరుగుతుంది అంటారు. అటవీ ఉత్పత్తుల సేకరణ, వాటిని సంతల్లో అమ్మడం కూడా చూస్తాం కదా, వాళ్లు దేనికోసమైనా సరే ఎక్కడా చెట్టు కూడా కొట్టరు. రాలిపోయిన తాటాకులనే తీసుకొని గుడిసె వేసుకునేంత ప్రకృతి స్నేహం వాళ్లది. ప్రకృతిలో దాగి ఉన్న అద్భుతమైన మూలికలకు సంబంధించి జ్ఞానం, ప్రాచీన వైద్యవిధానం వారి సొంతం. ఆదివాసులు వున్న ప్రాంతాల్లోనే అత్యధికంగా ఇటువంటి మొక్కలు కనపడుతున్నాయని, మిగిలిన ప్రాంతాల్లో అది సుమారుగా అంతరించాయని అధ్యయనాలు తెలుపుతున్నాయి. ఆదివాసుల వేట కూడా ఆకలి తీర్చుకోడానికే తప్ప చర్మాలో, దంతాలో మార్కెట్లో అమ్ముకోడానికి కాదు. ఆకలేస్తే ప్రకృతిలో లభించే ఆహారాన్ని, అది శాఖాహారమైనా, మాంసాహారమైనా వన్య ప్రాణులు ఎలా తీసుకుంటాయో సుమారుగా అలా తీసుకుంటారు. వాళ్లు ఉన్న ప్రాంతంలోనే వన్యప్రాణులు మనుగడలో ఉన్నాయి. కడుపాకలి కోరిక పరిమితం. మార్కెట్ ఆకలికి అపరిమితం. ప్రకృతిలో ఉన్నవాటిని ఉపయోగించుకుంటే ఏ నష్టం ఉండదు. వాటిని అతిగా నిలువ చేసుకొని, అతిగా ఉత్పత్తి కోసం వినియోగించి, మార్కెట్లకు తరలించుకుంటేనే ప్రకృతి విధ్వంసం జరుగుతుంది. పెట్టుబడిదారులకు దూరంగా ఉంచితేనే అడవులు బతుకుతాయి. కానీ పెట్టుబడిదారుల కోసం అడవి బిడ్డలు గెంటేస్తున్నారు. వారు తమను, తమకు ఆవాసమైన అడవులను కాపాడుకోడానికి పోరాడుతున్నారు.

ఆదివాసులు పోరాడి సాధించుకున్న రాజ్యాంగ గుర్తింపు, తమ భూమిని పరాయివాళ్లు ఆక్రమించుకోకుండా తెచ్చుకున్న 1/70, స్వయంపాలన కోసం సాధించుకున్న పీసా చట్టం అమలు

కోసం కూడా నిరంతరం పోరాటం చేయాల్సి వస్తోంది. ఈ క్రమంలో 2006లో వచ్చిన అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం 2006 ఒక గొప్ప మైలురాయి అని ఆదివాసీ ఉద్యమ నాయకులు చెప్తారు. ఆదివాసులు నివసిస్తున్న, సాగుచేసుకుంటున్న అటవీ భూములపై వారి హక్కుల్ని గుర్తించి ప్రభుత్వం ఇచ్చే దృవీకరణ పత్రం అడవిపై వారి అధికారాన్ని సుస్థిరం చేస్తుందని, ఇది ఆదివాసులకు జరిగిన చారిత్రక అన్యాయాలను సవరించడానికి ఉద్దేశించినదని అంటారు. పర్యావరణ పరిరక్షణలో ఆదివాసుల భాగస్వామ్యాన్ని పెంచే అవకాశం కూడా ఈ చట్టం వల్ల వస్తుంది. ఇటువంటి ప్రయత్నాలు మెక్సికోలో, కొన్ని యూరోపియన్ దేశాలలో జరుగుతున్నాయి. అడవుల మీద వ్యక్తిగత హక్కులతో పాటు, గ్రామ సభల అధికారాలను గుర్తించి, సామూహిక హక్కులను, ఆ విధంగా అడవుల పరిరక్షణలో ఆదివాసీ సమూహాల పాత్రను మరింతగా పెంచడానికి ప్రభుత్వ సంస్థలు, పర్యావరణ సంస్థలు పనిచేస్తున్న ఉదాహరణలు మనకున్నాయి.

కానీ ఇక్కడ అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం గుర్తింపు పత్రాలను ఇచ్చే పద్ధతి ఎంత లోపభూయిష్టంగా ఉందో క్షేత్రస్థాయిలో పరిశీలిస్తే అర్థమవుతుంది. అధికారగణం ఎంత నిర్లక్ష్యంగా, అవినీతిమయంగా ఉందో ఈ చట్టం అమలు కూడా అదే విధంగా ఉంది. అదట్లా ఉంటే వైల్డ్లైఫ్ ఫస్ట్ అనే పిచ్చి ఎన్జివో గ్రూపు, మరికొంత మంది ఈ చట్టం అమలులో వన్యప్రాణులకు నష్టం జరుగుతుందని సుప్రీం కోర్టులో పిటిషన్ వేస్తే, దాన్ని పట్టుకొని 'అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం' కింద హక్కు పత్రాలు లేనివాళ్లందరినీ అడవుల నుండి వెంటనే ఖాళీ చేయించాలని ఫిబ్రవరిలో ఒక తీర్పు వచ్చింది. వన్యప్రాణుల పేరు మీద ఇలాంటి పిటిషన్లు గతంలో కూడా దాఖలయ్యాయి. వాటివల్ల అనేక మంది ఆదివాసులు నిర్వాసితులయ్యారు.

అసలు అడవిని, ఆదివాసిని వేరుచేసి చూడ్డంలో హాస్య దృష్టి మాత్రమే కాదు, జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే ఒక కుట్ర ఉందని అర్థమవుతుంది. తాజా సుప్రీం కోర్టు తీర్పుపై ప్రభుత్వం స్టే కోరింది, కోర్టు స్టే ఇచ్చింది కానీ ఆదివాసుల పక్షాన ప్రభుత్వం చిత్తశుద్ధితో లేదన్నది స్పష్టం. ఒక బలహీనమైన పిటిషన్పై అత్యున్నత న్యాయస్థానం లక్షలాది ఆదివాసుల జీవితాలను ప్రభావితం చేసే తీర్పు ఇవ్వడం, దానిమీద ప్రభుత్వం బలమైన వాదన వినిపించకపోవడం వెనక స్పష్టంగా కార్పొరేట్ కంపెనీల కోసం అడవుల్ని ఖాళీ చేయించే దుర్మార్గమైన వ్యూహం ఉందని అనుమానించక తప్పదు. అడవిలో ఆదివాసులు అవిభాజ్యమని గుర్తించని పర్యావరణ సూత్రాలు పెట్టుబడిదారీ ప్రయోజనాల కోసమే. వివిధ చట్టాల ద్వారా ఆదివాసీ హక్కులను హరించిన చరిత్ర ఎంతో ఉందికానీ వలసవాదుల చర్యల కన్నా ఎన్నో రెట్లు దుర్మార్గమైన చర్యకు ప్రభుత్వం దిగకముందే దాన్ని అడ్డుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. ఒక జాతిహననంగా ఇది చరిత్రలో నిలిచిపోకుండా ఉండాలంటే ఆదివాసులకు అండగా ఉద్యమించాల్సిందే. ఇది ప్రకృతి వనరుల పరిరక్షణ కోసం, మన భవిష్యత్ తరాల కోసం కూడా అత్యవసరం. ❁

శ్రీరామరక్ష!

బమ్మిడి జగదీశ్వరరావు

అర్ధమయ్యి రాముడు రెండు కాళ్ల మీద నిలబడ్డాడు! అప్పుడు ద్వాపర యుగంలో వున్నాడేమో బక్కి శీను పిగిలి యెర్రని రసం కారుతున్న మామిడి పండులా కనిపించాడు! సర్దుకొని వొంటి కాలిమీదికొచ్చాడు రాముడు! అప్పుడు బక్కి శీను యధావిధిగా శవమై కనిపించాడు!

సామాన్యడిలా వున్న రాముడి కళ్లకు అందరూ రాముళ్లలానే కనిపించారు! పంచాయితీ కార్యాలయంలోని రక్షక భటులూ పంచాయితీ పరివారమూ గ్రామ పెద్దలూ కుల పెద్దలూ అందరూ రాముళ్లే?! శ్రీరామచంద్రమూర్తులే?! రాముడు కళ్లు పులుముకున్నాడు! దృశ్యం మారలేదు! అద్దంలో తనని తాను చూసుకున్నట్టే వుంది! అందరూ తన ప్రతిరూపాలే?! ప్రతిబింబాలే?!

బక్కి శీను భార్య యేడుస్తోంది! ఎదపోస్తోంది! చంటిబిడ్డలిద్దరూ అమ్మని చూసి బిక్క చచ్చిపోయారు! నాన్నని చూడనివ్వకుండా యెవరో పిల్లల తలల్ని తిప్పేస్తున్నారు! అక్కడినుండి యెత్తుకొని పక్కకు తీసుకుపోతున్నారు! ఒక్కసారిగా బంధుమిత్రుల దుఃఖం పోటెత్తింది! రాముడు ఖిన్నుడై చూస్తున్నాడు!

రాముని మందిరం ముందు వృద్ధ బ్రాహ్మణ దంపతులు కొడుకు మృతదేహంతో నిలబడ్డారు! రాముని పాదాల చెంత నిర్జీవాన్ని వుంచి దుఃఖించారు! 'కనీ పెంచిన తల్లిదండ్రీకన్నా కళ్ల ముందే కడుపున పుట్టిన పిల్లలు చనిపోవడం ధర్మమా? రామ రాజ్యంలో సుఖ సంతోషాలు యివేనా?' అని ప్రశ్నించారు! 'ఈ శిశువు చనిపోయిన పాపంలో నీకూ కొంచెం వాటా వుంది' అని కూడా దంపతులన్నారు! కాదనలేదు రాముడు! 'ఏలికగా యీ అధర్మానికి నేనే బాధ్యుడను' అని వొప్పుకున్నాడు!

'లేదు, నేనే ఆత్మహత్య చేసుకున్నాను' బ్రాహ్మణ బాలుడు కాదు, బక్కి శీను అన్నాడు! రాముడు వులిక్కి పడి త్రేతాయుగం నుండి తెగిపడ్డాడు! 'పంచాయితీ ఆఫీసుల వుంచి, పెద్దల్ని పిలవడానికి వెళ్తే వురోసుకున్నాడు' అని సాక్ష్యం చెప్పారు తాము కారణం కాదన్న కొలుదార్లు!

పంచాయితీ!

అయోధ్య కొలువుదీరింది! మహర్షులు ఆశీసులయ్యారు! లక్ష్మణ భరత శత్రుఙ్గులు తోడు చేరారు! పురప్రముఖులూ వచ్చి చేరారు!

బొమ్మ : అక్షర్

రాముడు వొంటి కాలిమీద నడుస్తున్నాడు! జేను, రాముడు అంటే ధర్మం! ధర్మం అంటే రాముడు! కలియుగంలో ధర్మం వొంటి కాలి మీద నడుస్తుంది! అందుకని ధర్మ రక్షకుడు కూడా?!

త్రేతాయుగంలో పుట్టి ద్వాపర యుగం మీదుగా రాముడు కలియుగంలోకి అడుగుపెట్టాడు! ద్వాపర యుగం దాక అతనికి నడక కష్టం కాలేదు! ఎటొచ్చీ కలియుగానికి వచ్చేసరికి వొంటి కాలి నడక కష్టమయ్యింది! అడుగు తీసి అడుగు వెయ్యడం అంత అవలీలగా అయ్యే పని కాదు అనేది బోధపడింది!

రామునికి గతమూ వర్తమానమూ భవిష్యత్తు అన్న తేడా లేదు! అంతటా తనే! అక్కడ యిక్కడ యెక్కడకక్కడ అతనే! స్థల కాలాలకి అతీతంగా?!

అందుకనే రాముడు యిప్పుడు సింగంపల్లి పంచాయితీ కార్యాలయం ముందు మామిడాడ మందిలో వొకడిగా కలిసిపోయి వారగా నిలబడి చూస్తున్నాడు! పొడవాటి నలుపు యెరుపుల గళ్ల దుప్పటి మెడకు బిగించుకొని మోకాళ్ల రెండూ నేలకు ఆనించి వురికి వేళ్లాడుతూ రక్తం కక్కుకున్న ప్రాణం లేని బక్కి శీనుని చూస్తే బక్కి శీనులా కనిపించలేదు?! కళ్లు పులుముకు చూస్తే శంబుకుడులా కనిపించాడు! తాను యింకా త్రేతాయుగపు తలపుల్లో వున్నానని

అందరి సమక్షాన సభలో రాముడు జరిగింది చెప్పాడు! 'ఈ అక్రమం జరగడానికి కారణం బోధపడడం లేదు' అన్నాడు! 'మా కొడుకుని బతికించకపోతే యిక్కడే ప్రాణాలు తీసుకుంటాం' అని వృద్ధ దంపతులు హెచ్చరించారు! మహర్షులకు మార్గం చూపించ మన్నాడు రాముడు! నారదుడు అక్కడే వున్నాడు!

'కృతయుగంలో బ్రాహ్మణులకు తపస్సు చేసే హక్కుంది! త్రేతాయుగంలో బ్రాహ్మణులతో పాటు సమమైన ప్రాధాన్యంగల క్షత్రియులకూ తపస్సు చేసే హక్కుంది! ద్వాపర కలియుగాల్లో అన్ని వర్ణాల వాళ్లకీ తపస్సు చేసే అర్హత వస్తుంది! అంతదాక తక్కిన వర్ణాలకు సేవ చెయ్యడమే శూద్రుల ధర్మం! ఆ ధర్మం తప్పి అధర్మం బాటన యెవరో నడుస్తున్నారు! ఆ అధర్మాన్ని ఆపి యుగధర్మాన్ని నిలపగలిగితే యీ బ్రాహ్మణ బాలుడు బతుకుతాడు' కర్తవ్యమార్గం చూపించాడు నారదుడు!

రాముడు ఆయుధదారి అయినాడు! పుష్పకవిమానం యెక్కాడు! రాజ్యం నలుమూలలకు మూల మూలలకు భటులూ బయల్దేరారు!

రక్షక భటుల వెంట గ్రామ పెద్దలూ! మామిడాడ మందీ! వెంట రాముడూ!

సూర్యుడు వెలుగునివ్వడానికే నేను లేను, సాక్ష్యం యివ్వడానికన్నట్టు చురచుర చూపులు చూస్తున్నాడు!

'మీ అన్న పిల్లల్ని వడ్లమూరుల దింపిన! మేక మాంసం కొన్నా! నేనొచ్చిందాక కూర వండకే కుమారీ! లేత మాంసం... పిల్లలు తింటారు! తింటే జిమ్మంటాది! స్వర్గం నాలిక మీదకి నడిచొస్తాది- అని చెప్పినాడే అమ్మో నాయమ్మా...' దుఃఖపు గొంతు గాల్లో తెరలు తెరలుగా వెన్నంటి వెంటపడుతూ క్రమేనా వెనకపడింది!

వృద్ధ దంపతుల రోదన దూరమయింది! రాముడు దిక్కులన్నీ దేవులాడుతున్నాడు! దేవేస్తున్నాడు! తూరుపు దిక్కు అంచుల దాక వెళ్లాడు! అక్కడ వొక సరస్సు! సరస్సు వొడ్డున మామిడి చెట్టుకు కాళ్లు ముడివేసి తల్లక్రిందులుగా వేళ్లాడుతున్న మనిషి! పుష్పక విమానం రాకతో దుమ్ము రేగుతూ గాలి పెద్దగా లేచి వీచింది!

వీచిన గాలికి మామిడి పింజెలూ కాయలూ తేడాలేకుండా కొన్ని ఆకులు కూడా రాలాయి! ఆకుల్ని మేకలు తిని వెళ్లాయి! రాలిన పింజెల్ని బక్కి శీను యేరుకున్నాడు! చెంగున వేసుకున్నాడు!

చెంగున రాముడు పుష్పక విమానంలోంచి దూకాడు! శంబుకుణ్ణి మెచ్చుకుంటూనే తపో భంగం చేశాడు! అడక్కుండానే రాముడు తనగురించి చెప్పాడు! శంబుకుణ్ణి గురించి ఆసక్తిగా అడిగాడు! అమాయకంగా శంబుకుడు తన గురించి చెప్పాడు!

'మామిడాడ పాటి మీద యస్సీ పేట' అని చెప్పాడు బక్కి శీను!

'స్వర్గలోకం గురించి విన్నాను! ఆ లోకం చేరాలనుకున్నాను! అందుకు తపస్సే తగిన మార్గం అన్నారు! అన్నీ తలక్రిందులుగా వున్న లోకంలో తపస్సు కూడా తలక్రిందులుగా చేస్తేనే...' శూద్ర శంబుకుని మాట పూర్తికాలేదు! రాముడు వొరలోంచి తళతళలాడే కత్తి తీసి మెరుపు వేగంతో దూశాడు!

నెత్తిమీద పడ్డ దెబ్బకి బక్కి శీను దబ్బున నేలమీద పడ్డాడు!

ఇంద్రాది దేవతలు పూల వర్షం కురిపించారు! ప్రశంసించారు! ప్రస్తుతించారు!

తోట కౌలుదారులకు కులస్తులంతా తోడొచ్చారు! అందరిదీ వొకే వర్ణం! 'ఇకముందు యెవడన్నా సెయ్యాలంటే పేణాలు తీస్తారని తెలియాల... నాయాల'!

బక్కి శీనును యీడ్చుకుపోతున్నారు! రాముడు బక్కి శీను కళ్లలోకి చూశాడు! ఆ చూపు పరిచయమున్న చూపే! అది యిదివరకు ప్రశ్నించిన చూపే! నిలదీసిన చూపే! నిగ్గదీసిన చూపే! అగ్గితో కడిగిన చూపే! అలవాటైన చూపే! నిండు చూలాలిని అడవిలో వదిలినప్పుడు సీత చూసిన చూపే! లక్ష్మణుడు చెప్పిన చూపే!

ఉలిక్కిపడ్డాడు రాముడు!

ఖండిత శిరస్సు నవ్వింది! రాముడు తలెత్తలేకపోయాడు! నవ్వుని చూడలేకపోయాడు! ధీరుడుగా లేడు రాముడు! దీనుడిగా వున్నాడు! హీనుడిగా చూసినా సరే, వర్ణ ధర్మాలను కాపాడతాను అని మరోసారి గట్టిగా అనుకున్నాడు!

తిక్కన తట్టిన రాముడు మెత్తబడ్డాడు! మందిని అనుసరించలేక మోకాళ్ల మీద కూర్చున్నాడు! తరచి చూసుకున్నాడు! మనసు తెరచి చూసుకున్నాడు! ఆ కౌలుదారులకీ యీ కౌశల్యరాముడుకీ తేడా లేదనుకున్నాడు! వర్ణ ధర్మాల కోసమే శంబుకుడు ప్రాణాలు వొదులుకున్నాడు! బిక్కి శీను ప్రాణాలు వొదులుకున్నాడు! నేను నా ప్రాణమైన సీతని వొదులుకున్నాను అనుకున్నాడు రాముడు!

అంతలోనే బక్కి శీనుకేం సంబంధం? - ప్రశ్న మామిడి టెంకలోని పురుగులా దొలిచింది!

రాముని కళ్లముందుకి కొన్ని దృశ్యాలు వరుసగా వచ్చాయి!

బిక్కి శీను స్థానంలో తోటలోకి బ్రాహ్మణుడు వచ్చాడు! 'పప్పు మామిడి కాయ వండుకోవాలి' అన్నాడో అనలేదో- అయినా సరే, 'పంతులుగారూ యీ కాయలు తీసుకెళ్లండి' కౌలుదారులే చెంగులో పోసి దండం పెట్టారు! బ్రాహ్మణుడికి యిస్తే పుణ్యం!

సరే, రాజుగారు తోటలోకి వచ్చారు! కౌలుదారులు యిన్ని మామిడి కాయలు తీసి గౌరవంగా యిచ్చారు! రాజుగారికి యిస్తే పురుషార్థం!

ఆ వెనుక వైశ్యుడు తోటలోకి వచ్చాడు! కౌలుదారులు పరుగున యెదురొచ్చి, రేపు అతనో అతని సంబంధీకులో కొనవలసిన వాళ్లని- యిన్ని మామిడి కాయలు కోసి యిచ్చారు! వైశ్యులకి యిస్తే వర్తకం!

శూద్రుడు తను తినకుండా తోటివారికి పెట్టకుండా తోటకి కాపలా కాస్తూ కంచెకు ఆవల వుండిపోయాడు!

పంచముడు రాలిన కాయను యేరుకున్నాడు! బక్కి శీను చెయ్యకూడని పని చేసి శంబుకుడు అయ్యాడు! ద్వాపరయుగంలో

కృష్ణుడిగా చతుర్వర్ణాలు సృష్టించింది నేనే అన్నాడు! చెప్పిందీ చేసిందీ చెయ్యించిందీ నేనూ నా అంశా అని సరిపెట్టుకొని రాముడు కూర్చున్న చోటు నుండి లేవబోయాడు!

ఎక్కడి నుండి వచ్చిందో వొక వుడుత వొగరుస్తూ వచ్చింది! అది చిక్కి శల్యమై వుంది! రాముడు వుడుత వెన్ను నిమిరి వెన్ను కింద పొట్టలో వున్న ఆకలిని గ్రహించాడు! 'నీకీ వుపవాస దీక్షలెందుకు?' అన్నాడు! ఉడుత కళ్లలో నీళ్లు చిప్పిల్లాయి! తీసుకున్న రాముని అర చేతుల్లో అశ్రువులు బొట్లు బొట్లుగా కురిశాయి!

రాముడు అర్థం కానట్టు చూశాడు!

'నేను తెలియక యీ తోటలో కొన్ని కాయలు కొరికాను, అవిగాని బక్కి శీను యేరుకున్నాడా? నా వల్లే బక్కి శీను ప్రాణాల మీదకి వచ్చిందా? ఆ పాపంలో నాకూ భాగం వుందా?' వలవల యేడుస్తోంది వుడుత!

'అద్దరే... నువ్వెందుకు తినలేదు?' నిమరుతూ అడిగాడు రాముడు!

'నేను కాయలు తింటే నన్ను చంపేస్తారేమో?' వుడుత మాటలకి రాముడు నవ్వాడు!

'నాకన్నా బక్కి శీనుది అల్ప ప్రాణమా? అతని ప్రాణానికి లేని విలువ నా ప్రాణాలకు వుంటుందా?' వుడుత వాపోయింది!

రాముడు మౌన ముద్రలోకి వెళ్లాడు! ఉడుత రాముడి భుజం మీద నీరసంగా వాలిపోయింది! లేచి రాముడు నడుస్తున్నాడు!

ఎండకి రాముడికి గొంతెండిపోతోంది!

నాలుగడుగులేసి యేటి నీళ్లు దోసిళ్లలోకి తీసుకొని తాగబోయాడు రాముడు! చేప చెంగున యెగిరింది! కప్ప తుప్పున తుళ్లింది! రెండూ రాముని రెండు అరచేతుల్లోకి వచ్చిపడ్డాయి! విచిత్రంగా చూశాడు రాముడు!

చేప తన కన్నీరే తాను తాగుతోంది! కప్ప తాగడానికి నీళ్లు లేనట్టు గుటకలు మింగుతోంది! 'మీకేమయ్యింది?' అన్నట్టు చూశాడు రాముడు!

'నీళ్లు తాగితే చంపేస్తారేమో?' అంది చేప!

'నీళ్లని మైల పరిచే వుద్దేశం నాకు లేదు, నన్ను వుభయచరాన్నిగా చెయ్యొద్దు' కప్ప బెకబెకమని బోరుమంది!

రాముడు మౌన ముద్రలోకి మళ్ళీ వెళ్లాడు!

'రాలిన కాయలు తింటే మనిషినే చంపేస్తున్నారే? పారిన నీటిని తాగితే ప్రాణాలతో వదులుతారా?' కూడబలుక్కున్నట్టు అన్నాయి చేపా కప్పా! 'బక్కి శీనుకు పట్టిన గతి మాకు పట్టొద్దు' అని గొణుక్కున్నాయి! రాముడు అలానే రెండు అరచేతులూ నీళ్లలో పెట్టి వాటిని వదలబోయాడు! అవి కరుచుకున్నట్టు వుండిపోయాయే కాని నీళ్లలోకి వెళ్లేదు! నిప్పుల్ని చూస్తున్నట్టే నీళ్లని చూస్తున్నాయి!

చేసేదిలేక రాముడు యిన్ని నీళ్లని తీసి వొడికట్టుకొని అందులో చేపనీ కప్పనీ వేసి నడుముకు కట్టుకొని నడక మొదలు పెట్టాడు!

కొంత దూరం నడిచాక గొంతెండి నీళ్లు తాగలేదని గుర్తుకు వచ్చింది! చుట్టూ చూశాడు!

కాస్త దూరంలో వొక చోట లేత దూడని ఆవు తన నాలుకతో నాకుతూ వుంది! ఆవు తన మోరతో దూడని తన పొదుగు దగ్గరకు తాగమన్నట్టు తోసుకుంటోంది! మొరాయిస్తోందే తప్ప ఆ దూడ అమ్మ పాలు తాగడానికి యిష్టపడ్డం లేదు! ఆవు కళ్లంట మూగగా నీళ్లు కారుస్తోంది! దూడ చిక్కి శల్యమైపోతూ వుంది!

రాముడు యిదంతా చూసి దగ్గరగా వెళ్లాడు! ఆవు వెన్ను నిమిరి దూడని పట్టుకొని పొదుగు దగ్గరకు తీసుకువెళ్లాడు! ఆవు సిరాన్ని లాగి దూడ నోట్లోకి పాలు పట్టబోయాడు! దూడ బలవంతం చేసినా సరే తాగలేదు, నోటి వెంట పాలని వదిలేసింది!

రాముడు నిర్ఘాంత పోయాడు! తన దాహాన్ని మర్చిపోయాడు! దూడని యెత్తుకొని 'మీ అమ్మ పాలు తాగడానికి నీకేం?' అడిగాడు!

'ఈ ఆవు నాకు అమ్మే! అమ్మ మాత్రం బుగతది! పాలు సేపు చేయడానికే కదా... యే దూడైనా తాగేది? ఆకలి తీరా తన్మయత్వంతో యెప్పుడూ తాగలేదు, నేనే కాదు, యే దూడ తాగుండదు' నీరసంగా అన్నాది దూడ!

'సరే, కొన్నయినా తాగు... లేకపోతే చచ్చిపోతావ్' భయపెడుతూ బోధపెడుతూ అన్నాడు రాముడు!

దూడ అడ్డంగా తలూపింది! 'తాగినా చస్తాను, తాగకపోయినా చస్తాను' దూడ చెప్పిన మాట విని ఆవు ఆందోళనగా 'అంబా' అంది!

'రాలిన కాయా పారిన నీరూ తాగితేనే వూరుకోలేదు' అని ఆగి, వూపిరి తీసుకొని 'పేడ కోసమే జుత్తులు పట్టుకొని తలలు పగలకొట్టుకొన్నవాళ్లు యింక వాళ్ల పాడి తాగితే వూరుకుంటారా? చంపెయ్యారా? అయినా బక్కి శీనులా చచ్చిపోవడం నాకిష్టం లేదు' దూడ మాటరాక నీరసంగా మూలిగింది!

రాముడికి అర్థమయ్యింది! ఇంక అర్థం చేయించలేనని! దూడ ఆకలితో చస్తుందనిపించింది! అలా వదిలి వెళ్లేక రాముడు దూడని భుజాన వేసుకున్నాడు! ఆవు వెంటరాగ నడుస్తున్నాడు!

రాముడికి గొంతు తడారిపోతోంది! అడుగు ముందుకు పడడం లేదు! ఆయాసంతో రొప్పుతున్నాడు! చుట్టూ చూశాడు! తేనెపట్టు తప్ప చుక్క నీరు కనిపించలేదు!

ఎండిన గొంతు తడుపుకోవడానికి రాముడు తేనెపట్టు తియ్యబోతే తేనెటీగలు వచ్చి కుట్టలేదు! క్షమించమన్నాయి! అంతరించిపోతున్న తమని ఆశీర్వదించమన్నాయి! రాముడికి అర్థం కాలేదు! దాహార్తికి తాళలేక ముందు తేనె పిండుకొని తాగబోయాడు! పట్టులో తేనె లేదు?!

రాముడు తేనెటీగల వంక చూశాడు!

'మా లాలాజలంతో యెంగిలి అయ్యాకనే తేనె! కాని మా తేనె మాది కాదు! మా తేనె మీద మాకు హక్కు లేదు, అందుకే పట్టులో తేనె పెట్టడం మానుకున్నాం! మేము ఆకలితో అంతరించిపోతున్నాం!' తేనెటీగలు రెక్కలు తెగినట్టు రాలిపోయాయి!

రాముడు గక్కురుమన్నాడు! గబగబా పూలను తెచ్చి రాసులు పోసి మకరందము తాగమని రాముడు కోరాడు! తేనెటీగలు వినలేదు! మా తేనె మేం తాగి, మా సంతానం మేం వృద్ధి చేసుకుంటే- యీ మనుషులు మా పట్టుకింద మంట పెట్టేసి మమ్మల్ని చంపెయ్యారా?' తల్లడిల్లిన తేనెటీగలు పూలను ముట్టలేదు!

రాముడు అనవసరంగా లోక సంచారానికి వచ్చాననుకున్నాడు! అలనాడు లోక సంచారానికి వచ్చి రజకుని మాటలు వినాల్సివచ్చింది! మరిప్పుడు కథ యే మలుపు తిరుగుతుందోనని రాముడు దిగులు పడిపోయాడు!

మిగిలిన గుప్పెడు తేనెటీగలు తీసి తలలో పెట్టుకొని రాముడు మళ్ళీ నడక ప్రారంభించాడు!

కొద్ది దూరం నడిచాక 'రామ రామ' అని వినిపించింది!

రాముడి అడుగులు ముందుకు పడలేదు! పరిసరాలను గమనించాడు! అక్కడికి దగ్గరలో శబరి ఆశ్రమం కనిపించింది! ఆనాటి ఆనవాళ్లని గుర్తు పట్టిన రాముడు ఆశ్రమంలోకి అడుగు పెట్టబోయి ఆగాడు! మూక వచ్చి పడింది!

'రామునికి యెంగిలి పళ్లు పెడతావా?' వృద్ధురాలైన శబరిని భక్తులు చితకబాదుతున్నారు! ఆమె దవడలు చిల్లిపోయాయి! ఉన్న పల్లు రాలిపోయాయి! ఎడమకన్ను యెగిరిపోయింది! అపస్మారకంగా అచేతనంగా శబరి పడిపోయింది!

ఒక గిరిజన జాతి స్త్రీ భక్తురాలిగా వుండడం కలియుగంలో యెంత ప్రమాదమో రాముడు అర్థం చేసుకున్నాడు! అతడి ముఖంలో యెంతో తృప్తి! రాముని ముఖాన్ని చూసి అతని మెడ మీద దూడ గెంతేసింది! ఆవు దూడని ఆశ చావక నాకుతుంటే అదిచూసి రాముడు నవ్వాడు! రాముని చూసి చేపా కప్పా చెరో వేపు వొడిలోంచి దూకేశాయి! తేనెటీగలు నెత్తి మీంచి పైకి యెగిరిపోయాయి!

రాముడు శబరిని లేవనెత్తాడు! ఆమె గాయాలు తుడిచి 'నీ రాముణ్ణి' చెవిలో అరిచి చెప్పాడు! శబరి ముఖం విప్పారింది!

'శబరి తనకు పళ్లు తినిపించడం కాదు, తనే పళ్లు తినిపించాడు రాముడు! 'తంతే తన్నారు కాని, నా రాముడు నాకు సపర్యలు చేయడంవల్ల గాయాలు నొప్పి పెట్టడం లేదు' అని పరవశపడి ఆనందపడి చూసింది శబరి! కాసేపటికి తేరుకుంది!

'నా భక్తులు నీ ప్రాణాలు తీసుంటే?' అడిగాడు రాముడు!

శబరి నదిలా శబరి గలగలా నవ్వింది! 'శంబుకుడు నా తోబుట్టువు. బక్కి శీను నా తోబుట్టువు. నా వాళ్లకు జరిగింది నాకు జరగడంలో వింతేముంది?' శబరి!

'వాళ్లు ధర్మం తప్పారు! శంబుకుణ్ణి చంపాక బ్రాహ్మణ బాలుడు బతికి బట్టకట్టాడు' సంతోషంగా చెప్పాడు రాముడు!

'నీ వర్ణం నీకు యిష్టం. నీ వర్ణం నీకు ప్రాణం' ఆలోచనగా యెటో చూస్తూ అంది శబరి!

రాముడు విన్నాడు, కాని సమాధానం యివ్వలేదు!

'రామా... నిన్ను వొక్కటి అడుగుతాను చెప్పు. నువ్వు చెప్పింది నేనెవరికీ చెప్పనులే, నీ చేతుల్లోనే చచ్చిపోతాను, చచ్చే ముందు మీ రహస్యం తెలుసుకోవాలని వుంది' ఆఖరి కోరికగా అంది శబరి!

రాముడు యేమిటన్నట్టు చూశాడు!

'శంబుకుణ్ణి చంపి దివ్యపథం చేరాడని చెబుతారే? అలాంటప్పుడు దివ్యపథం చేరే తపస్సుని మాత్రం యెందుకు చేయరాదో నాకు చెప్పు! అలాగే శూద్రులకు తపస్సు చేసుకొనే హక్కు కలియుగంలో వుందని అన్నారే? మరి పంచములకు తపస్సు చేసుకొనే హక్కు యెప్పటికీ రాదా? అసలు తపస్సు అంటే యేమిటి?' అంటూ యెగ వూపిరి దిగ వూపిరితో సతమతమయ్యింది శబరి!

రాముడు శబరి నోట్లో తులసి జలం పోయ్యబోతే వద్దని వారించింది! అడిగినదానికి జవాబు చెపితే చాలన్నట్టు చూసింది!

రాముడు అటూ యిటూ చూశాడు! ఉడుతనీ చేపనీ కప్పనీ ఆవునీ దూడనీ ఆఖరికి తేనెటీగల్ని కూడా దరిదాపుల్లో లేకుండా తరిమేసి వచ్చి శబరి చెవిలో మెల్లగా చెప్పాడు!

'తపస్సు అంటే తపము కాదు, జపము కాదు! తపస్సు అంటే పారమార్థిక అర్థం జ్ఞానార్జనం! ఆర్జించిన జ్ఞానం అంటే ఆస్తి! తపస్సు అంటే మరొక అర్థం సమాధి! నిజమే, తపస్సు కొందరికి దివ్య వుషస్సు! మరికొందరికి శవాన్ని పూడ్చే సమాధి! ఇది వొక్కొక్కరికి వొక్కొక్కటి! అందరికీ వొకటి కాదు! కాకూడదు! ఆస్తి అందరిదీ అయితే ఫలము... భాగం తగ్గుతుంది! కొండొకచో వొకనాడు ఆస్తిని అవతలివాళ్లు అధములు తమ సొంతం చేసుకోవడం మాకు నష్టం! నేలమీద నింగిమీద నీటిమీద ఆధిపత్యం కలిగి వుండడమే ఆస్తి!' రాముని మాటలు పూర్తి కాలేదు!

శబరి పోతున్న వూపిరిని బిగబట్టి వింటోంది!

'అక్కడ శంబుకుడు చేసిందీ యిక్కడ బక్కి శీను చేసిందీ వొకటే! అక్కడ తపస్సు తపస్సులాగ కనబడుతుంది! ఇక్కడ బక్కి శీనుది తపస్సులా కనపడదు, కాని ఆస్తిలోకి అడుగు పెట్టినవాడు యివాళ రాలిందని, రేపు అవసరమయిందని, ఆ తరువాత బతిమాలో బలవంతంగానో తనకు కావాలసింది దక్కించుకుంటాడు! బక్కి శీనుని చంపడం అంటే బక్క ప్రాణిని చంపడం కాదు, పంచములు అందరికీ గీతగీసి దాటొద్దు అని గీతగియ్యడం! అందుకు శూద్రులు కూడా సహకరిస్తారు!' చెప్పాడు రాముడు!

భిన్నురాలై చూస్తోంది శబరి!

'యుగాలే మారుతాయి, యేమీ మారదు' అన్నాడు నవ్వుతూ రాముడు!

శబరి ప్రాణం కళ్లలోంచి పోయినట్టుంది! చూపులు సూదుల్లా గుచ్చుతూ రాముణ్ణి చూస్తున్నాయి! ఆమె తెరచిన కళ్లని రాముడు మూశాడు!

రాముడు తృప్తిగా వెనుదిరిగాడు!

ఒక తేనెటీగ శబరి చెవిలోంచి బయటకు వచ్చింది!!

ఆదివాసీ విస్మృత - ఆడవాళ్ల అనుభవం

కాత్యాయనీ విద్యుహే

‘పర్యావరణాన్ని ప్రజలకోసం కాపాడాలనుకునేవారు, పర్యావరణాన్ని ప్రజలనుండి కాపాడాలనుకునేవారు’ అని పర్యావరణ ఉద్యమకారులలో రెండు రకాలు. పర్యావరణాన్ని ప్రజల కోసం కాక ప్రజలనుండి కాపాడాలనుకొనే రెండవరకం పర్యావరణ ఉద్యమకారులకు ప్రజలు వట్టి ‘న్యూసెన్స్’ గా మాత్రమే కనిపిస్తారనీ వాళ్లు పర్యావరణాన్ని ప్రజల నుండి కాపాడాలని ప్రజా ప్రయోజనాల వ్యాజ్యాలు నడుపుతారనీ, అదే ధోరణిలో స్పందించి కోర్టులు తీర్పులు ఇస్తాయని (మనుషులు లేని పర్యావరణం, ప్రజాతంత్ర, 15 అక్టోబర్, 2000) పందొమ్మిది ఏళ్ల క్రితం కె. బాలగోపాల్ చెప్పిన మాట మళ్లీ ఒకసారి

రుజువైంది. 2019

ఫిబ్రవరి 13న

పట్టాలు లేకుండా,

పట్టాలను కోరుతూ పెట్టుకొన్న ఆర్జీలు నిరాకరింపబడిన అటవీ భూముల సాగుదార్లు అయిన ఆదివాసీలను భూములనుండి తొలగించాలని సుప్రీం కోర్టు ఆదేశం ఇచ్చింది. ఇది అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం 2006ను పర్యావరణ పరిరక్షణ పేరుమీద సవాల్ చేస్తూ బాంబే నాచురల్ హిస్టరీ సొసైటీ, వైల్డ్ లైఫ్ ఫస్ట్ అనే స్వచ్ఛంద సంస్థ వేసిన ప్రజాప్రయోజనాల వ్యాజ్యానికి ప్రతిస్పందన. దీనివల్ల భారతదేశంలో వందల సంవత్సరాలుగా అడవి

జీవనాధారంగా జీవిస్తున్న ఆదివాసీ తెగలకు చెందిన దాదాపు పదిలక్షల కుటుంబాలు విస్మృతనకు గురికాబోతున్నాయి. అత్యంత ఉపాంతీకరణకు గురైన ఆదివాసీల జీవితం అనిశ్చితికి నెట్టబడుతున్నది.

ప్రకృతిని జీవిత చక్ర సంప్రదాయం నుండి విడదీయరాని భాగంగా బ్రతికే ఆదివాసీలకు, ప్రకృతిని ఆదాయ వనరుగానో, అమ్మకపు సరుకుగానో, లాభాల సముపార్జనకు పెట్టుబడుల రంగంగానో చూసే అవతలి సమూహాలకు మధ్య వైరుధ్యం వలన పాలన కాలం నుండి కొనసాగుతున్నదే. 1770లలో తూర్పు

ఇండియా కంపెనీ

తెచ్చిన శాశ్వత

బ. శా వి శి న

విధానంతో మొదలై,

అడవుల నుండి ఆదివాసీలను వెళ్లగాట్టమనే సుప్రీం తీర్పు

బ్రిటిష్ వలస ప్రభుత్వానికి భారతీయ అటవీ భూములపైన సర్వాధికారాలు సంక్రమింప చేస్తూ 1878లో ఆ తరువాత 1927 వచ్చిన చట్టాలతో రిజర్వుడ్ ఫారెస్ట్, ప్రొటెక్టెడ్ ఫారెస్ట్ వంటి విభజన రేఖలతో ఆదివాసీలను స్వంత నేలకు, సహజ హక్కులకు పరాయీకరించే ప్రక్రియ వేగవంతమైంది. ఆదివాసీల జీవితంపై ఆదివాసియేతర వర్గాల నియంత్రణకు అది దారితీసింది. దీనిని ప్రతిఘటిస్తూ ఆదివాసీలు ఎక్కడికక్కడ జరిపిన పోరాటాల చరిత్రలో

సంతాలుల తిరుగుబాటు, బిర్లాముండా, అల్లూరి సీతారామరాజు, కొమురం భీం చేసిన పోరాటాలు ప్రధానమైన మైలురాళ్లు.

వలసపాలన నుండి దేశానికి స్వతంత్రం వచ్చాక కూడా ఆదివాసీల సహజ హక్కుల నిరాకరణ కొనసాగుతూనే ఉన్నది. ప్రతిఘటన పోరాటాలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. ఆ మేరకు కొత్తచట్టాలు వస్తూనే ఉన్నాయి. 1/70 చట్టం కావచ్చు, పెసా (PESA) చట్టం కావచ్చు. అయినా అడవి సంపద నిలయమని, అంతర్జాతీయ పెట్టుబడులకు అనుకూల వనరు అని అర్థమయ్యేకొద్దీ బహుళ జాతి కంపెనీలకు అడవిని కట్టబెట్టడానికి వీలుగా చట్టాలకు సవరణలు, కొత్త వ్యాఖ్యానాలు వస్తుంటాయి. అంతిమంగా ఉల్లంఘన రాజ్యాంగబద్ధంగా జరిగిపోతూనే ఉంటుంది. అటవీహక్కుల గుర్తింపు చట్టం - 2006 నెపంగా ఇప్పుడు సుప్రీం కోర్టు ఇచ్చిన ఆదేశాలు అందులో భాగమే.

ఆదివాసీలకు జరిగిన చారిత్రక అన్యాయాన్ని సరిదిద్ది అడవిపై ఆదివాసీల వ్యక్తిగత, సామూదాయక హక్కులను గుర్తించటానికి, పరిరక్షించటానికి వచ్చింది అటవీ హక్కుల చట్టం- 2006. రక్షిత అడవులు, రిజర్వుడ్ ఫారెస్ట్, అభయారణ్యాలు అనే తేడా లేకుండా 2005 డిసెంబర్ 5 నాటికి పది ఎకరాల లోపు భూమి సాగు చేసుకొంటున్న ఆదివాసీలకు భూమిపై యాజమాన్య హక్కును, తదితర ఆదివాసీ తెగలను కూడా కలుపుకొని నివాసహక్కును, ఉమ్మడి వనరులపై హక్కును వాగ్దానం చేసింది ఈ చట్టం. 85.6 మిలియన్ ఎకరాల అటవీ భూమిపై 200 మిలియన్ల ఆదివాసీలకు, అడవిపై ఆధారపడి జీవించే 1,70,000 ఇతర సమూహాలకు అడవిపై హక్కును ధృవీకరించి సాధికారులను చెయ్యాలన్న ఉద్దేశంతో వచ్చింది. మరొక వైపు అప్పటికే వనసంరక్షణ సమితులను ఏర్పరచి ప్లాంట్ షన్ ఫారెస్ట్రీ కోసం సాగుభూములనుండి ఆదివాసీలను తొలగించే పని ప్రభుత్వాలే స్వయంగా చేస్తున్నవి. ఈ వైరుధ్య పరిస్థితులలో అటవీహక్కుల గుర్తింపు చట్టం 2006 ఎలా పనిచేస్తుందో సులభంగానే వూహించవచ్చు. ఆదివాసీల సాగు భూమి హక్కును నిర్ధారించవలసిన గ్రామసభలు సరిగా ఏర్పడకపోవటం, ఏదో ఒక స్థాయిలో ఉన్నా ఆ గ్రామసభలతో ప్రమేయం లేకుండా అటవీ అధికారులే వ్యవహారాలను చక్కబెట్టటం, భూముల సాగును నిరూపించగల లిఖిత ఆధారాలు లేకపోవటం, అటవీ హక్కుల కమిటీలు పూర్తిస్థాయిలో లేకపోవటం, కమ్యూనిటీ హక్కులపై, అత్యంత ప్రాచీన ఆదివాసీ తెగల హక్కులపై దృష్టి పెట్టకపోవడం, ఆదివాసీలకు సరైన సమాచారాన్ని, చైతన్యాన్ని ఇయ్యకపోవటం వంటి అనేకానేక అవకతవకలు, పరిమితుల మధ్య చట్టబద్ధంగా అడవి బిడ్డలు 'ఆక్రమణదారులు' అయ్యారు. అడవి నుండి వెళ్లగొట్టవలసిన వాళ్లయ్యారు. అట్లా జరగటానికి ఒత్తిడి పెడుతూ వచ్చిన ప్రజాప్రయోజన వ్యాజ్యం వేసిన వాళ్లు 2014లో 2006 చట్టం వచ్చాక 67,900 ఎకరాల అటవీ భూమి పోయిందని గగ్గోలు పెట్టారు. కానీ 1991 నాటికే జనాభాలో 8శాతంగా ఉన్న ఆదివాసీలలో 55 శాతం భూములను కోల్పోయి విస్తాపనకు గురి అయ్యారని చెప్పిన అధ్యయనాలను, ఆంధ్రప్రదేశ్ వంటి రాష్ట్రాలలో

1976-77 నుండి 1986-87 నాటికి ఒక దశాబ్ద కాలంలో గిరిజనుల భూమి యాజమాన్యం 2. 33 హెక్టార్ల సగటు నుండి 1.81 హెక్టార్ల స్థాయికి పడిపోయిన విషయం ఇలాంటి ఎన్నో గణాంకాలను సౌకర్యవంతంగా విస్తరించారు. 2008లో ఇదే సుప్రీం కోర్టు ఒరిస్సాలో POSCO కంపెనీకి 51 వేల కోట్ల స్టీల్ ప్లాంట్ నిర్మాణానికి, వేదాంతకంపెనీకి బాక్సయిట్ గనుల తవ్వకానికి అనుమతులిచ్చిన విషయం కూడా వాళ్లకు గుర్తులేదు పాపం. ఆదివాసీలను ఆక్రమణదారులని నేరాన్ని అంటగట్టారు. వాళ్లను అడవులనుండి వెళ్లగొట్టాలని పంతం పట్టారు, కానీ అసలు ఆక్రమణదారులెవరో తెలుస్తూనే ఉందికదా? ఏది సత్యం? ఏది అసత్యం? ఆదివాసీలను నేరస్థ జాతులుగా ప్రకటించి సహజ జీవనానికి దూరంచేసిన వలసవాద వారసత్వం కాదా ఇది? ప్రస్తుతానికి సుప్రీం కోర్టు ఆదేశాల అమలుపై స్టే ఉన్నప్పటికీ నేడో రేపో దానిని అమలుచేయటానికి సర్వశక్తులూ మోహరించబడుతున్న విధ్వంస వర్తమానంలో మనం ఉన్నాం.

దీని పరిణామాలు ఏమిటి? పెద్ద ఎత్తున ఆదివాసీల వలస. స్వాతంత్ర్యానంతరం అనేక అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల కోసం జరిగిన భూసేకరణ విధానాల వల్ల అలవాటైన, సౌకర్యవంతమైన నివాసప్రాంతాల నుండి, జీవన వనరులనుండి, భద్ర జీవితం నుండి నిర్వాసితులు అయినవాళ్లు ఎక్కువమంది ఆదివాసీలే. భాక్రానంగల్, నాగార్జునసాగర్, సర్దార్ సరోవర్, మాచ్ ఖండ్, పోలవరం... పేరు ఏదైతేనేం ఎన్నైతేనేం- అన్ని భారీ జలవిద్యుత్ ప్రాజెక్టుల కోసం- స్టీల్, అల్యూమినియం, బాక్సయిట్ వంటి పరిశ్రమల కోసం, సామాజిక అడవుల పెంపకం కోసం, వన్యప్రాణి పార్కుల కోసం భూసేకరణలో భాగంగా ఆదివాసీలు ఆవాసప్రాంతాల నుండి సామదాన భేద దండోపాయాలతో తరలించబడుతూనే ఉంటారు. శారీరక మానసిక హింసలకు గురి అవుతూ చెట్టుకొకరుగా చెదిరిపోయి సమిష్టి జీవిత భద్రతకు దూరం అవుతారు. వ్యవసాయం, కందమూల ఫలాల సేకరణ, చేపలు పట్టటం మొదలైన రకరకాల జీవనోపాధులు కోల్పోయి తమకు అసలే తెలియని కొత్తకొత్త ప్రాంతాలలో బితుకుబితుకుమంటూ బతికే క్రమంలో మానసిక ఒత్తిడికి లోనవుతారు. అలవాటైన ఆహారానికి, సంప్రదాయ జీవనవిధానానికి, సంస్కృతికి దూరమై ఒక అనిశ్చిత పరిస్థితిలోకి నెట్టబడతారు. భవిష్యత్తు గురించిన భయాందోళనలకు లోనవుతారు. ఈ క్రమంలో జీవన ప్రమాణాలు పడిపోతాయి. ఆ రకంగా జాతీయ అభివృద్ధి విధానాలతో ప్రత్యక్ష ప్రయోజనం ఏమీ లేని ఆదివాసులు భారీ మూల్యం చెల్లించాల్సి వస్తున్నది.

మాచ్ ఖండ్, చిత్రకొండ, బలిమెల ప్రాజెక్టుల వలన నిర్వాసితులైన వేలాది గిరిజన కుటుంబాలు సరిహద్దుదాటి విశాఖపట్నం, తూర్పు గోదావరి ఏజెన్సీ ప్రాంతాలకు వలసివస్తే, ఇంకా అనేక కుటుంబాలు బతుకు తెరువు వేటలో చత్తీస్ ఘడ్ నుండి వరంగల్, ఖమ్మం జిల్లా ఏజెన్సీ ప్రాంతాలకు వలస వచ్చాయి. 1980 అటవీ సంరక్షణ చట్టం రావటానికి ముందే వచ్చి భూములను సాగుచేసుకొంటున్నవాళ్లు ఒక వైపు తమ ప్రయోజనాలను కొల్లగొడుతున్నవాళ్లుగా స్థానిక ఆదివాసీల శత్రు వైఖరికి

గురి అవుతూ ఉండటం, మరొక వైపు అడవులను వదిలివెళ్లాలని అటవీ శాఖ అధికారులు ఆవాసాలను కూలగొడుతూ, కాలబెడుతూ, పంటలను ధ్వంసం చేస్తూ చేసే బెదిరింపులను, దాడులను, చొరబాటుదార్లు అంటూ బనాయించే కేసులను ఎదుర్కొంటూ దినదినగండంగా బతకటం వర్తమాన దృశ్యమే.

ఇదిలా ఉండగా ఒరిస్సా, చత్తీస్ఘడ్ ప్రాంతాల నుండి ఆంధ్రా తెలంగాణా రాష్ట్రాలకు పెరిగిన ఆదివాసీల వలసకు అభివృద్ధి విధానాలను, నిర్మాణాలను కాక నక్సల్స్ హింస కారణమని అలా వలసవచ్చిన 5000 కుటుంబాల వారిని తిరిగి తీసుకువచ్చి 2006 చట్టం కింద భూమి హక్కును కల్పించే ప్రయత్నాలు జరగాలని రాయపురాకు చెందిన ఎన్టీవో ఒకటి అభిప్రాయపడుతున్నది అంటే 2006 చట్టం అమలు కాకుండా అడ్డుకొంటున్న రాజ్యాంగ రాజ్యాంగేతర శక్తుల గురించి తెలియని అమాయకత్వం అనుకోవాలా? వాళ్ల పని వాళ్లు చేసుకుపోతుంటే వీళ్ల మానాన వీళ్లు ఆదివాసీలను మభ్యపెట్టే పనిలో ఉన్నారా? ఏమనుకోవాలి?

ఆంధ్రా ప్రభుత్వం అత్యంత ప్రతిష్టాకరంగా భావించిన పోలవరం ప్రాజెక్ట్ కింద తెలంగాణా ఆంధ్రా ఏజన్సీ ప్రాంతాలలో 276 గిరిజన గ్రామాలు ముంపుకు గురి కాగా నిర్వాసితులైన దాదాపు రెండులక్షల ప్రజలలో 53 శాతం ఆదివాసీలు. వాళ్ల కోసం నిర్మించిన పునరావాస గ్రామాలు ఎలా ఉన్నాయి? పోలవరం మండల కేంద్రానికి సమీపంలో రోడ్డు పక్కన రూపొందించిన గ్రామాలు పచ్చదనమే లేని ఎడారిని తలపిస్తాయి. మట్టి దారులలో రెండేసి గదుల సిమెంటు ఇళ్లు. గోదావరి ఒడ్డున, మంచి నీటి సమృద్ధి ప్రాంతాలలో పచ్చని ప్రకృతి మధ్య, ఆరోగ్యకరమైన జీవితం జీవించినవాళ్లు ఇప్పుడు చుట్టూ నేల మట్టిపోసి చదును చెయ్యక పోవటంవల్ల, డ్రైనేజి చెయ్యక పోవటం వల్ల మురుగు కాలువల మధ్య ముసిరే దోమల మధ్య దుర్భరమైన జీవితం గడపాల్సి వస్తున్నది. గుబురు పొదలమాటు, గుట్టల మాటు కారణంగా కాలకృత్యాలు తీర్చుకొనటానికి స్త్రీలకు అడవిలో ఉన్న సౌకర్యాలు ఇక్కడ లేవు. గోడలు లేచి ప్రభుత్వం కేటాయించిన నిధులు ఇయ్యకపోవటం వల్ల పూర్తికాని బాత్ రూములు కొన్నిచోట్ల. దొడ్లకు, స్నానాలకు మురుగులేక ఆడవాళ్లు పడే ఇక్కట్లు చెప్ప వశం కాదు. శుభ్రమైన గాలికి, పచ్చని పర్యావరణానికి పరాయీకరింప బడినవాళ్లు. ఈ కొత్త ఇళ్ల మధ్య పశువులను కట్టేసుకొనే చోటు, వీలులేక ఉన్న ఆవులను అమ్ముకొని పాడికి దూరమైన వాళ్లు. కొండమొదలు నుండి ఏరుకొచ్చుకొనే కట్టెపుల్లలు లేవు. అడవి నుండి సేకరించుకుని వచ్చే కుంకుళ్లు లేవు. జామ, సీతాఫలం వంటి పండ్లు లేవు. ఇంట్లో పండించుకునే కూరలు లేవు. ఆర్థికంగా స్వయం సంపూర్ణమైన గొప్ప జీవితం కోల్పోయి అన్నిటినీ డబ్బు పెట్టి కొనుక్కోవలసిన స్థితికి నెట్టబడ్డ ఆడవాళ్లు సాధికారతను కోల్పోయిన దుర్దశలో అక్కడ కనబడతారు.

పొలానికి పొలం ఇచ్చారు కానీ అన్ని వూళ్లలోనూ అవి ఇళ్లు కట్టించి ఇచ్చిన చోటికి పది పదిహేను కిలోమీటర్లకు తక్కువ దూరంలో లేవు. అవికూడా చాలావరకు బంజరు భూములే.

వర్షాధారపు వ్యవసాయమే చెయ్యాలి. ఈ పరిస్థితులలో ఆడవాళ్లు వ్యవసాయానికి దూరమయ్యారు. మగవాళ్లు కూడా చాలా మంది భూమిని కౌలుకు ఇచ్చి కూలిపనులకు పోతున్నారు. ట్రాక్టర్ లేని వ్యవసాయం ఇప్పుడు సాధ్యం కాదని వాళ్లు అంటున్నారు. గోదావరి నుండి దూరం తరిమివేయబడిన వాడోళ్లు (జాలరులు) జీవితకు దూరమయ్యారు. పది పదిహేను కిలోమీటర్లు పోతేగానీ గోదావరి దొరకడు చేపలు పట్టటానికి. సైకిళ్ల మీదనో ఆటోలు పట్టుకొనో మగవాళ్లు ఆ పనికి పోతున్నారు కానీ ఆడవాళ్లు ఏమి చెయ్యాలి దిక్కు తోచని స్థితిలో ఉన్నారు. మొత్తం మీద స్త్రీలు ఉత్పత్తి క్రమం నుండి వేరు చేయబడ్డారు. వైవిధ్యభరితమైన జీవితం కోల్పోయి విసుగులోకి, విచారంలోకి, దుఃఖంలోకి జారిపోయారు.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో పోలవరం ముంపు గ్రామాలు 29 కాగా ఇప్పటికి లేపేసిన ఊళ్లు ఏడు. చేగొండిపల్లి, సింగినపల్లి, పైడిపాక, దేవరగొండి, రామయ్యపేట, తోటగొండి, మామిడి గొండి. ఈ క్రమంలో మండల రెవిన్యూ ఆఫీసర్లు వూళ్లలోనే తిష్ట వేసి రోజుకు రెండు మూడుసార్లయినా ప్రతి ఇంటికి వెళ్తూ బుజ్జగించో బెదిరించో ఆశపెట్టో, వాళ్లను తమతమ నెలవులు వదిలి వెళ్లేందుకు ఒప్పించారు. బాధితుల మాటల్లోనే చెప్పాలంటే 'లేపేసే వరకు వెంట పడ్డారు. 'పొండి పొండి అని తోలేసారు'. వండుకున్న గిన్నెలతో, తినటానికి అన్నం పెట్టుకున్న కంచాలతో సహా లారీలలోకి, ట్రాక్టర్లలోకి ఎక్కించి వెంటనే ఇల్లు వదిలి పోవాలని వత్తిడి చేశారు. ప్రొక్కెయిన్లు తెచ్చి ముందు పెట్టి ఇల్లు కూలగొడుతున్నాం ఖాళీ చేయండని కంగారూ పెట్టారు. పూర్తికాని ఇళ్లలో, పూర్తిగా చేతికందని పరిహారాలతో కొత్తజీవితం వాళ్లకు అనివార్యం చేశారు.

అంతే కాదు నష్టపరిహార పద్ధతిలోనే వాళ్లను సమష్టి జీవితం నుండి దూరం చేసి ఒంటరి కుటుంబాలుగా మార్చిన స్థితిని చూస్తాం. నష్ట పరిహార పాకేజీలో 18 ఏళ్లు నిండిన ఆడపిల్లకు ఐదులక్షల ఎనభైవేలు ఇస్తుండగా 18 ఏళ్ల వయసుతో నిమిత్తం లేకుండా ఆడపిల్లలందరికీ ఆ పరిహారాన్ని వర్తింప చేయాలన్నది ప్రజల కోరిక. అందులో సగమైనా ఇప్పిస్తామని నమ్మించి పబ్బం గడుపుకున్న అధికారులు ఆ తరువాత ఆ ఊసే ఎత్త లేదు. ఇదేమిటని అడిగితే ఏవో చెప్తాము, చెప్పినవన్నీ చెయ్యటం అవుతుందా అని దాటవేయటం జరిగింది. ప్రభుత్వ ఆఫీసుల చుట్టూ తిరుగుతూ యాష్ట పడుతున్న జనం 'ఓట్లకు కావాలే మేము, ఓట్లకు ముందూ అక్కరలేదు, తరువాత అక్కరలేదు' అని పార్లమెంటరీ వ్యవస్థపై తమ ధర్మాగ్రహాన్ని వ్యక్తం చేశారు. పౌరులుగా ఒక గౌరవకరమైన గుర్తింపు లేక తమ సమస్యలు తాము ఎన్నుకున్న ప్రభుత్వానికే పట్టనివి అయి కొత్త పరిసరాలలో, కొత్త పనుల వెతుకులాటలో తడుముకొంటూ తండ్లాడుతున్న పోలవరం ప్రాజెక్టు బాధిత ప్రజల విషాద జీవన ముఖ చిత్రం మనలను వెంటాడుతూనే ఉంటుంది.

ముంపు గ్రామాల్లో వాడపల్లి - చలి నుండి, చిరుజల్లుల నుండి ఒకింత కాపు కోసం హరితారణ్యాన్ని శాలువలా కప్పుకుని గంభీరంగా ఉన్నతంగా నిల్చున్న కొండ గోడల మధ్య, నిండుగా

ప్రవహించే గోదావరి ఒడ్డున ఉన్నవారు. ఆ వూళ్ళో ఇళ్లు రకరకాల రంగురంగుల పూల తీగలు పాకిన దడులతో, కూరగాయ పాదులతో కళకళలాడుతున్న పెరళ్లతో, అటూ ఇటూ సందడిగా తిరిగే కోళ్లతో పర్ణశాలల వలె ప్రశాంతంగానే ఉన్నాయి. కానీ ఆ ఇళ్లల్లో మనుషుల ముఖాలు మాత్రం దిగులు మబ్బులు కమ్మిన నిర్వేదపు నవ్వులనే పూశాయి. ఈ రోజో రేపో ఊళ్లు వదిలి పోక తప్పదని వాళ్లకు తెలుసు. బలవంతపు ప్రయాణాలకు ఐచ్ఛికంగా సిద్ధమవుతున్న దుస్థితి వాళ్లది. తమ ఇళ్లు జీవికకు ఎన్నో వనరులు ఉదారంగా పంచిపెట్టే కొండలు, అడవులు వాటితో వున్న తరతరాల అనుబంధాలు, జ్ఞాపకాలు, సంతోషాలు, సంబరాలు- అన్నిటికీ మూలమైన, అన్నిటికన్నా విలువైన స్వేచ్ఛ సమాధి కాబోతున్నాయి- అని తెలిసి రోజులు లెక్కపెట్టుకుంటూ నిస్సహాయంగా కాలాన్ని ఈడుస్తున్న ఆదివాసీలను మనం చూసాం. అడవిని వదలటంతో ఏజన్సీ ప్రాంత ప్రజలుగా అందుకునే రాజ్యాంగపరమైన హక్కులను, రాయితీలను కూడా వాళ్లు కోల్పోయే ప్రమాదం కూడా ఉంది.

ఇప్పుడు సుప్రీం కోర్టు ఉత్తర్వులతో అడవి నుండి బేదఖల్ చేయబడే ఆదివాసీల పరిస్థితి ఇంతకంటే భిన్నంగా వుంటుందా? నిజానికి ఇంతకంటే అధ్వాన్నంగా ఉంటుంది. ఎందుకంటే వీళ్లు అభివృద్ధి పనులకు భూములను వదులుకొంటున్నవాళ్లు కాదు. ఆక్రమణ దారులు అన్న నేరారోపణతో అడవి నుండి వెళ్లగొట్ట బడేవాళ్లు. నష్టపరిహారం ప్రసక్తి, పునరావాస కల్పన బాధ్యత ప్రభుత్వాలు తీసుకొంటాయన్న నమ్మకం లేదు. పది లక్షలకు పైబడిన ఆదివాసీలు ఆయా రాష్ట్రాలలో సమీప ప్రాంతాలకో, రాష్ట్రేతర ప్రాంతాలకో బతుకుతెరువుకు వలస పోవాల్సినవాళ్లే. వ్యవసాయ రంగం వాళ్లకు పని కల్పించగల స్థితిలో ఉందా? వ్యవసాయ కార్మికులుగా జీవించటానికి వాళ్లెప్పుడు అలవాటు పడాలి? చెట్టునడిగి పుట్టనడిగి కుటుంబం గడవటానికి అవసరమైన వస్తుసంపదలు సేకరించుకుని వచ్చే ఆదివాసీ మహిళకు చేతి నిండా పని దొరుకుతుందా? డబ్బు పెట్టి అన్నీ కొనుక్కోవాల్సిన మార్కెట్ వ్యవస్థలోకి వచ్చి పడ్డాక కుటుంబ ఆహార భద్రతకు ఆమె ఏ రకంగా పూచీ పడగలుగుతుంది? ఆ క్రమంలో ఆమె పడే మానసిక హింస సంగతి ఏమిటి? తెలివిమీరిన ప్రధానస్రవంతి సమాజంలో కుడితిలో పడ్డ ఎలుకవలె గిజగిజలాడే జీవితం అనివార్యం అవుతుంది. నేరవ్యవస్థ ప్రబలిపోతున్న వ్యవస్థలో ఆదివాసీల శ్రమ, ఆదివాసీల స్త్రీల శ్రమతో పాటు స్త్రీ శరీరం కూడా దోపిడీకి గురయ్యే ప్రమాదం లేకపోలేదు.

ఈ పరిస్థితులలో, అమానవీకరించబడిన పర్యావరణ స్పృహ, దానికి మద్దతు ఇచ్చే అమానుష ఆదేశాలు తప్పక నిరసించదగ్గవి. బాలగోపాల్ చెప్పినట్లు 'ఏ మేరకైనా ఎవరినైనా విస్తాపితులను చెయ్యవలసి వస్తే ఆ ప్రజానీకం ఒక సమాజంగా మళ్లీ మరొకచోట ఇవ్వాలన్న జీవనప్రమాణానికి ఒక్క రూపాయి కూడా తగ్గకుండా బ్రతికేటువంటి పునరావాసం కల్పించగలిగితేనే చెయ్యాలి, లేకపోతే లేదు అనే ఒక డిమాండ్తో' ప్రతిఘటన ఉద్యమాలు నిర్మించటం ఒక్కటే ఇప్పుడు మనముందున్న మార్గం. ❀

వెలుతురంతా ఆమె

స్వప్న మేకల

కామాంధులు రాబందులై వేధిస్తోంటే
ఆకాశం ఆమె హాహాకారంతో ఎర్రబడిపోయింది
చిదిమేసిన ఆశలతో,
చితికిన హృదయంతో
గాయాలకి గుర్తుగా, బిక్కుబిక్కుమంటోంది

కామం చూపులతో పురుగులా తడిమేస్తుంది
ద్వంద్వార్థపు మాటలు కత్తుల్లా హింసిస్తుంటాయి
చెప్పడానికి ఎంత మిగిలి ఉందో
చెప్పలేని విషాన్నెంత లోలోపలే మింగుతోందో
ఆమె మౌన సంఘర్షణలో వ్యధననుభవిస్తోంది

ఈ నొప్పి, మూల వేరు మొదలు
వటవృక్షంలా విస్తరించిపోయింది
నిలువ నీడలేని జీవితం
రోడ్ల మీద ఒంటరిగా నిలుచుంది

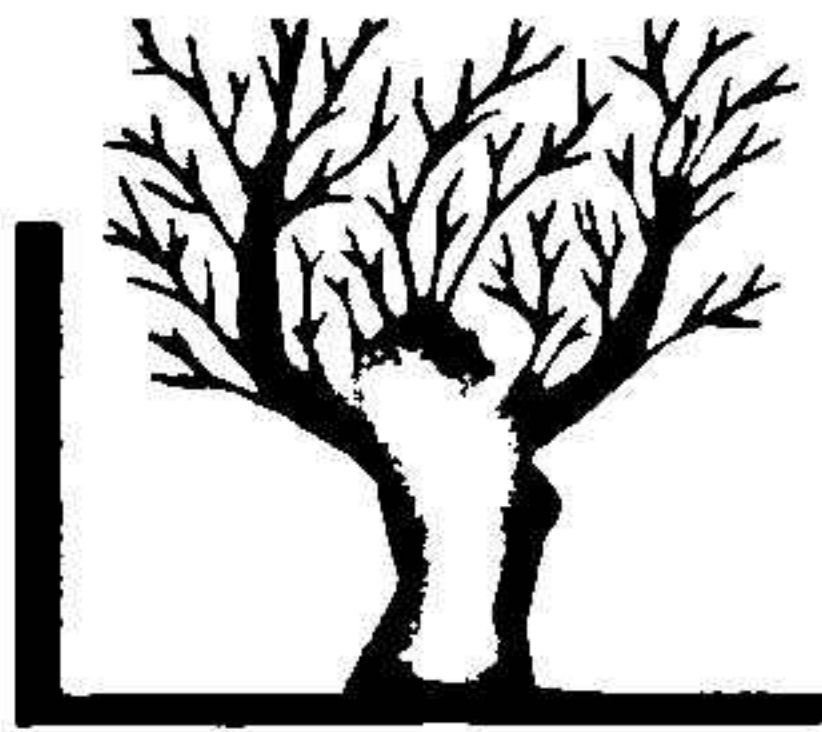
ఆమెలో మండుతున్న గుండె సెగ
నిలకడలేని వ్యవస్థ గూట్లో
న్యాయమనే దీపం పెట్టి నిప్పు ముట్టిస్తోంది

....

వెలుతురంతా ఇప్పుడామె! ❀

ఆమె అనంతం

ఆత్మబంధువు

శిరోమణి

చిత్తూరు : అన్వర్

డాడీ... డాడీ... ఇంక లే డాడీ... అని తట్టి లేపిన కూతురు పిలుపుతో నిద్రలేచాను. ఎదురుగా పన్నెండేళ్ల కూతురు నవ్వుతూ కనిపించింది.

కిటికీలోనించి ఎండ నట్టింట్లోకి కొడుతోంది.

రాత్రి కంప్యూటర్ పని ఉండడంవల్ల అది కంప్లీటు చేసే సరికి చాలా పొద్దుపోయింది. పని తాలూకు టెన్షన్ వలన నిద్రపట్టేసరికి చాలాసేపయ్యింది.

“ఏందమ్మాయ్... మీ నాన్న లేచేడా... లేదా!” వంటింట్లో మా ఆవిడ సునీత కేకలు వినిపించాయి.

బద్ధకంగా అలాగే మంచం మీద పడుకొన్న నాకు మరోసారి మా సునీత అరుపులు దగ్గరగా వినిపించాయి.

“ఏందీ... ఇంకా పడుకున్నావు... ఇయ్యాల మీ ఊళ్లో పెళ్లికి పోవాలన్నావుగా... పోతున్నావా... లేదా!”

“ఆ...పోవాలి! తప్పకుండా పోవాలి!!” అన్నాన్నేను.

“మరేం ఇంకా మంచం దిగలేదు పెళ్లయినాక పోతావా ఏంది!” వెటకరించింది సునీత. “నువ్వు పోయినోడివి ఆడే ఎవరాలు పెట్టుకోకుండా పెందలాడే వచ్చేసేయి. నీకు ఎవరన్నా తగిలితే పేద పురుగులాగా అక్కడే కూర్చుంటావు. ఇంటికాడోళ్ల సంగతులు అసలు పట్టవు నీకు. లే లే...పెందలాడిపోయి పెందలాడిరా!” కాస్త

గదమాయించింది.

నేను లేవగానే, “గడ్డం చేసుకో... బట్టలు ఇస్తా చేసుకో... ద్యూటీకి పోయినట్టే పెళ్లికూడ బోబాగ... నీ అవతారం అక్కడ కూడ చూయించబాకా...” గుర్తు చేస్తోంది సునీత.

నేను ఉలక్కుండా... పలక్కుండా మౌనంగా ఉండాను. అరగంటలో నా పనులన్నీ ముగించుకొని ఇంటి నుంచి బయటపడ్డాను.

...

చాలా కాలం తర్వాత రైలు దిగి మా ఊరు రైల్వే స్టేషన్లో అడుగుపెట్టాను. అక్కడ్నుంచి ఐదు కిలోమీటర్లు మా ఊరు. ఇప్పుడంటే జీపులు ఆటోలు ఉన్నాయి గానీ, గతంలో వానైనా, వరదైనా నడిసొచ్చేవాళ్లం.

రైలు దిగినోళ్లందరూ జీపు, ఆటోల కోసం పరుగెడుతున్నారు. ఆటో నిండి వెళ్లిపోయింది. జీపులో ప్రయాణీకుల్ని ఇరికించి కూర్చోబెడుతున్నారు. ఎలాగోలా వెనుక సీట్లో నేను కూర్చున్నాను. జీపు బయలుదేరింది.

దారి పొడవునా చెట్లు, మాగాణి భూములు, పంట కాలవలు, ఉప్పు పొలాలు, రొయ్యల చెరువులు కనిపించాయి.

తప్పిపోయిన గొర్రెలాగా నేను బెదురుబెదురుగా చూస్తున్నాను.

జీపు రొంపేరు బ్రిడ్జి ఎక్కింది, ఊరు దగ్గరకు వస్తోంది. నేనేదో పశ్చాత్తాపం పడుతున్న భావన కలుగుతోంది.

ఊళ్లో జీపు దిగాను. గట్టిగా ఊపిరి పీల్చుకున్నాను. ఎన్నాళ్లయ్యింది మా ఊరికి వచ్చి. అమ్మా నాన్నలు చనిపోయాక ఊరు ముఖమే చూడలేదు కదా! మా ఊరికి నేను ఇప్పుడు అతిథిని మాత్రమే కదా! అలా ఊరి నుండి వాడ వైపు నడిచాను. గుడి ప్రక్కగా మధ్యలో కాలవ పారుతుంది. పల్లెల్లో ఆడోళ్లు గుడ్డలుతుకుతున్నారు. ఎదురుపడినవాళ్లు పలకరిస్తున్నారు.

పెళ్లి మైకులో సినిమా పాటలు వినిపిస్తున్నాయి. అసలు పల్లెల్లో జరిగే పెళ్లిళ్లకు మైకులే మంచి సందడి తెస్తాయి. పెళ్లిళ్లకు వారి బంధువులకే కాదు. మొత్తం పల్లెకే పండుగా ఉంటుంది.

నేరుగా పెళ్లింటికి వెళ్లి బంధువులందరూ పలకరిస్తుంటే కుర్చీలో కూర్చుండిపోయాను.

“బాగున్నావా రమేషు, సునీత పిల్లలు బాగున్నారా,” అన్న పిలుపుతో అటువైపు తిరిగాను.

ఎదురుగా ఎల్లమ్మ మంచినీళ్ల గ్లాసుతో అందిస్తూ పలకరించింది.

“ఆ...బాగున్నాను,” అన్నాను బిడియంగానే నీళ్లు తాగాను.

“వాళ్లని కూడా తీసుకురాకూడదా!” అని నొచ్చుకుంది ఎల్లమ్మ ఏదో అతకని జవాబు చెప్పాను కాస్త మథనపడుతూనే...

ఎల్లమ్మ పలకరించి, తన కళ్లలో వికసించిన ముఖాన్ని చూడడంతో నాకేదో దిగులు వదిలిపోయినట్టయ్యింది.

అవేమీ గమనించని ఎల్లమ్మ, నా యోగ క్షేమాలు తెలుకుంది... మల్లోస్తానుండు అంటూ... పెళ్లి పనుల్లో నిమగ్నమైపోయింది.

నేను పెళ్లికి వచ్చిన తెలిసిన బంధువులతో మాట్లాడి, రక్తబంధువుల్ని

కలవడానికి అక్కడ్నుంచి బయలుదేరాను.

అలా పల్లె చివర్లో మా బాబాయి ఇంటికి వెళ్లాను. నన్ను చూడగానే బాబాయి, తమ్ముడు, పిల్లలు అందరూ పలకరించారు. ఇంటి ముందు పచ్చని చెట్లు, కొబ్బరిమట్టలతో వేసిన పందిరికింద మంచం వేసుకొని మాట్లాడుకుంటూ కూర్చున్నాము.

అలా మాట్లాడుతూనే ప్రక్కనే శిథిలావస్థలోవున్న మా ఇల్లు కనబడింది. ఒక్కసారి మనసు విషాదం అలుముకుంది. దగ్గరకు వెళ్లి ఇంటి చుట్టూ తిరిగి చూసాను. అలా నడిచే ప్రతి అడుగుకూ ఒక్కొక్క జ్ఞాపకం మెదిలింది.

...

నేను ఎల్లమ్మ ఒకే ఈడు వాళ్లం. ఇద్దరం కలసి ఐదో తరగతి దాకా చదువుకున్నాం. మాకున్న పెద్ద కుటుంబం వల్ల కూలీ నాలీ చేసి బ్రతికే తల్లిదండ్రులకు భారంగానే ఉండేవారం. అందుకని ఆరో తరగతిలో చీరాల్లో హాస్టల్లో వుండేవాళ్లం. నెలలో ఒకటి రెండు సార్లు మాత్రమే ఇంటికి వచ్చేవారం. హాస్టల్లో సరిగ్గా తిండిలేక, నీళ్ల సౌకర్యాలు లేక చిన్న పిల్లలంగా శుభ్రంగా లేక బక్క చిక్కిపోయి, రెండు చేతులకు, గజ్జల్లో 'గజ్జి' వచ్చి ఎప్పుడు గీరుకుంటూ తిరిగేవాళ్లం.

ఇంటి కొస్తే అమ్మా...అయ్యలు బావురుమనేవాళ్లు. చేసేది లేక సోమవారం నాడు మళ్లీ హాస్టల్కి ఏడ్చుకుంటూ వెళ్లేవాళ్లం.

అలా ఇంటికొచ్చినప్పుడు. ఎల్లమ్మతో ఆడుకోవడం, కలిసి తిరగడం ఆనందమేసేది. గొప్ప ఓదార్పు దొరికేది. పైగా ఎల్లమ్మ మాకు దగ్గర బంధువు కూడ కావడంతో రావడానికి పోవడానికి ఎలాంటి ఆటంకం వుండేదికాదు. కాకపోతే చుట్టుపక్కల పెద్దమ్మలు మాత్రం ఏమే... మావాడిని వదలకుండా తిరుగుతున్నావు. వాణ్ని పెళ్లి చేసుకుంటావా ఏంది! అని వేళాకోళం చేసేవారు.

ఆ మాటలకి నొచ్చుకున్న ఎల్లమ్మ ఆ పూట ఇంటికి వచ్చేది కాదు. మరుసటిరోజు అన్నీ మర్చిపోయి మళ్లీ వచ్చేది.

నేను పది పాసయ్య ఇంటర్కి కాలేజీలో చేరితే... ఎల్లమ్మ ఏడుదాక చదివి ఇంటికాడ కూలిపనులకు వెళ్లేది.

ఎల్లమ్మ మంచి మాటకారి మాత్రమే కాదు పాటకారి కూడ... తనతో మాటల్లో ఎవరూ జయించలేరు. ఒక్క నేను తప్ప! తనతో ఎవరూ పాడలేరు. నాకు పాటలు వినడమే గానీ పాడడం రాదు గనుక!

నాట్లసేకాడ, కలుపులు తీసేకాడ, కోతలు కోసేకాడ ఎల్లమ్మ గొతెత్తి పాడితే ఎగిరే పక్షులు కూడ అక్కడ వాలిపోయి ఆమె పాటలు ఆలకించేవి. గట్టు మీద నడిచే రైతులు, కూలీలు కూడ ఆ పిల్ల గొంతు విన్నారంటే ఆ పాటలోని అర్థం చేసుకోవడడానికి నిలబడి వినాల్సిందే. అది యేసుక్రీస్తు పాటలైనా, ద్వందారాలతో వుండే జానపదాలైనా, సినిమా పాటలైనా! అర్థితో అర్థవంతంగా సాగే విప్లవ పాటలైనా! ఎల్లమ్మకు ఎవరూ సాటి రారు.

అలా ఎల్లమ్మ పాడే పాటల్లో నా కిష్టమైనవి "కర్మభూమిలో పూసిన ఓ పువ్వా!" ఒకటయితే, మరొకటి సినిమా పాట "ఇది పాట కానే కాదు ఏ రాగం నాకురాదు,"

మళ్లీ మళ్లీ వినాలనిపిస్తుంది.

యుక్త వయస్సు వచ్చినా, వాళ్లింట్లో వాళ్లు వారించినా... ఆదివారం వస్తే చాలు ఏదో ఒక వంకతో నాకోసం మా ఇంటికి వచ్చేది ఎల్లమ్మ. అదివరకటిలా గలగల మాట్లాడకపోయినా ముక్తసరిగానో, సైగలతోనో, కళ్లతోనో, ముసి ముసి నవ్వులతోనో మాట్లాడేది.

మా అమ్మ గమనించి "ఏమే... ఎల్లమ్మా వచ్చి చాలాసేపయ్యింది ఇక ఇంటికి పో," అని గదిమేది. పాపం మూతి ముడుచుకొనిపోయేది. అలా ఎల్లమ్మ నా కోసం మా ఇంటికివచ్చిన ప్రతిసారీ నా కోసం ఏదో ఒకటి తినేవి తెచ్చేది.

నేను డిగ్రీ రెండవ సంవత్సరంలో వుండగా ఎల్లమ్మకు పెళ్లి కుదిరింది. హడలి చచ్చాన్నేను. మొదట ఎల్లమ్మ వాళ్ల నాన్న వచ్చి మా అమ్మను అడిగారట. అమ్మా... రమేష్, ఎల్లమ్మ ఇష్టపడుతున్నారు... వారిద్దరికీ పెళ్లి చేద్దామని అడిగాడట. అందుకు మా అమ్మ ఒప్పుకోలేదంటా! మా పిల్లాణ్ని చదివించుకోవాలని కరాకండిగా చెప్పిందట.

'పోనీ చదువు అయినాకే చేసుకుందామమ్మా... ముందుగా ఒక మాట అనుకుందాం' అన్నాడట ఎల్లమ్మ వాళ్ల నాన్న.

దానికి మా అమ్మ ససేమిరా ఒప్పుకోలేదట!

ఇక వాళ్ల నాన్న పంతానికి పోయి ఎల్లమ్మకు వేరే సంబంధం ఖాయం చేసుకొచ్చాడు.

ఎల్లమ్మకు పెళ్లి కుదినాక ఆమెను ఇల్లు కదలనీయలేదు ఇంట్లో వాళ్లు. నేను వాళ్లింటికి వెళ్లినా మాట్లాడుకొనే అవకాశం రాలేదు.

జరుగుతున్న ఈ విషయాలు గురించి వేరేవాళ్లతో ఎల్లమ్మకు కబురు పెట్టాను. తన కోరికలను, సంతోషాలను, నా ఎడబాటును దుఃఖంతో వివరంగా రెండు పేజీల ఉత్తరం ద్వారా తెలియజేసింది ఎల్లమ్మ.

తను పంపిన ఉత్తరానికి సరైన నిర్ణయం తీసుకొని జవాబిచ్చే పరిస్థితి నాకులేదు.

ఎల్లమ్మ పెళ్లి అయిపోయింది. మరుల నిద్రలకు వెళ్లేరోజు. నన్ను పిలిపించుకొని ఒంటరిగా నాతో మాట్లాడింది. చాలా సేపు మౌనంగా ఏడుస్తూనే... 'నాకు ఈ పెళ్లి ఇష్టంలేదు రమేష్... నిన్ను తప్ప నా జీవితంలోకి ఎవర్ని ఊహించుకోలేదు. దయచేసి నన్ను ఎక్కడికన్నా తీసుకుపోమ్మని' కన్నీళ్ల పర్యంతరమై కావలించుకోని వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది ఎల్లమ్మ.

నేనే శిలేసిన రాయిలా... ఆ క్షణం ఏ నిర్ణయం తీసుకోలేక తల్లిదండ్రులను ఎదిరించే ధైర్యం చేయలేక తలొంచుకొని నిలబడిపోయాను.

అంతే ఒక్క క్షణం నన్ను దూరంగా నెట్టేసి కన్నీళ్లు తుడుచుకుంటూ లోనికి వెళ్లిపోయింది.

నా చిన్నప్పటి స్నేహితురాలు, తన ప్రాణంగా నన్ను వెంటబడి ప్రేమించిన ప్రియురాలు, ఎవరెన్ని అనుకున్నా మా ఇంటి చుట్టూ నా కోసమే తిరిగిన నా ఆత్మబంధువు. ఆనాటి నా నిర్లక్ష్యానికి, పెద్దల్ని ఎదిరించలేనితనానికి అలా నాకు దూరమయ్యింది. ఆ దుఃఖంలో ఎన్నో నిద్రలేని రాత్రులు గడిపాను.

నా పెళ్లికి ఎల్లమ్మ భర్తతో కలసి ఇద్దరు పిల్లలతో వచ్చింది.

ఇది వరకటి ఎల్లమ్మలా చనువుగా మాట్లాడబోయాను. తానే చాలా హూందాగా పెద్ద మనిషిలా మాట్లాడింది. నాలో ఏదో పశ్చాత్తాపం మొదలైంది.

అనాడు నేను ఎల్లమ్మకు చేసిన అన్యాయానికి, ఇక నా ఇష్టాయిష్టాలతో ప్రమేయం లేకుండా మా అమ్మ తీసుకున్న నిర్ణయానికి కట్టుబడి దూరపు బంధువులమ్మాయిని పెళ్లి చేసుకోవాల్సివచ్చింది.

డిగ్రీ పూర్తయినా ఉద్యోగం రాలేదు. ఊళ్లో కూలిపనులకు వెళ్లాల్సివచ్చింది.

కొన్నాళ్లకి ఒంగోలు వెళ్లి ఏదో షాపుల్లో పనికి కుదిరి, రోజూ ట్రైన్ సర్వీసుచేస్తూ పదేళ్లు చేస్తే... ఎప్పుడో నేను చదివేసిన డిగ్రీ సర్టిఫికేట్ అక్కరకొచ్చి కొన్నాళ్లకు ఒక స్థిరాదాయం ఏర్పడింది.

ఆ రోజుల్లోనే ఎల్లమ్మ గురించి ఒక వార్త నన్ను నిలుపునా కృంగదీసింది.

గుంటూరు దగ్గర ఏదో పనిచేస్తున్న ఎల్లమ్మ భర్త లారీ యాక్సిడెంట్లో చనిపోయాడు. పల్లె మొత్తం ఘొల్లు మంది. అందరం గుంటూరు పోయాము.

జరగాల్సిన కార్యక్రమాలు జరుపుకొని, ఎల్లమ్మ ఇద్దరు ఆడపిల్లలతో పుట్టింటికి చేరింది.

ఇలాంటి స్థితిలో ఎల్లమ్మను చూడడానికి, పలకరించడానికి ప్రాణం మీదకు వచ్చేది. కనపడినా, తలుచుకున్నా దుఖం వచ్చేది.

ఎల్లమ్మతోవున్న నా అనుబంధం గురించి ఆనోట ఈనోట విన్న మా సునీత నన్ను అనుమానించడం మొదలు పెట్టింది. సూటిపోటి మాటలతో వేధించడం మొదలు పెట్టింది. పెద్దోళ్లయిన మా అమ్మా నాన్నను వదిలిపెట్టి నేను పనిచేసే చోటుకే పోయి అక్కడే బాడుగకు ఇల్లు తీసుకొని వుండాల్సివచ్చింది.

“ఏంది రమేషు ఇంకా ఇక్కడే వున్నావు. నీ కోసం అక్కడంతా వెతుకుతున్నా... రా... వెళదాం భోజనాలు జరుగుతున్నాయి,” అని ఎల్లమ్మ పిలిచేసరికి ఈ లోకంలోకి వచ్చాను.

తలెత్తి ఎల్లమ్మ వైపు చూసాను. ఎల్లమ్మ చిన్నప్పటి లాగే మా ఇంటికొచ్చి ఇంతే చనువుగా పిలుస్తున్నట్టు అనిపించింది. నేను బాబాయి, తమ్ముడు మాట్లాడుతుంటే... వచ్చి ఎదురుగా మంచం మీద కూర్చుని, ఎల్లమ్మ తన మనసు విప్పి కాసేపు మాతో మాట్లాడింది. తన ఇద్దరాడపిల్లలను ఎలా చదివించిందీ, ఎంత ధైర్యంగా ఒంటరి జీవితం అనుభవించిందీ చెప్పుకొచ్చింది.

భర్త పోయాక ఏ దిక్కు లేని స్థితిలో పుట్టింటికి చేరిన ఎల్లమ్మ, చిన్న రేకుల ఇల్లు కట్టుకుంది. ఒంటరి బ్రతుకుల్లో చూపే జాలి చూపులతో పాటు, కోర చూపులనుండి చాకచక్యంగా తప్పించుకుంది. కూలీ నాలీ చేసింది. పొగాకుకు, వరి కోతలకు వలసబోయి. తినీ తినక కష్టం చేసింది. ఎండనకా... వాననక... కష్టపడి పిల్లల్ని సాదుకుంది. తన తాహతుకు మించి ఇద్దరాడపిల్లలను డిగ్రీలు చదివించింది. పిల్లలకూడ ఏవో చిన్న చిన్న ఉద్యోగాలు కూడ దొరికాయి.

ఇవ్వాళ పెళ్లి కూతురైన పెద్దమ్మాయికి ఉద్యోగం చేసే సంబంధమే చూసింది.

ఎల్లమ్మ అలా మా ముందు తన బ్రతుకును పరిచి చెబుతావుంటే నాకు ఆశ్చర్యం, ఆనందం కలిగింది. ఆమె ధైర్య సాహసాల్ని మనసులోనే మెచ్చుకున్నాను. ధైర్యం తెచ్చుకొని ఆమె ముఖంలోకి చూడగలిగాను.

నన్ను వెంటబెట్టుకొని పెళ్లింటికి తీసుకొచ్చింది. పెళ్లి బంతులు రద్దీగావుంటే, ప్రత్యేకంగా ఇంట్లోకి తీసుకుపోయింది. అంతమందిలో నాకెక్కడో కాస్త బెరుకుంది. ఎవరైనా చూస్తే ఏమయినా అనుకుంటారేమోనని...

ఇంట్లో చాప పరిచి కూర్చోబెట్టి భోజనం వడ్డించింది. అలా వడ్డిస్తూనే మరొకసారి సునీత గురించి, పిల్లల చదువుల గురించి అడిగింది.

‘చాలు...చాలు ఎల్లమ్మ అని చెయ్యి అడ్డం పెట్టినా... తిను రమేషు తిను’ అని వడ్డిస్తూనే వుంది.

‘వద్దు ఎల్లమ్మ ఇక చాలు...పిల్లల కోసం ఒంటరిగా నువ్వెంత కష్టపడ్డావో ఇందాక నీ మాటలు వింటుంటూనే కడుపు నిండింది. ఇకా నాకు ఆకలి ఎక్కడిది,’ నవ్వుతూ అన్నానే గానీ... నా కళ్లల్లో వీళ్లు తిరిగాయి.

అది గమనించిన ఎల్లమ్మ ‘ఏంది రమేషు! చిన్నపిల్లవాడిలా! ఎహే ఊరుకో...’ అని సముదాయించింది.

అలా మాట మారుస్తూ... ‘ఇదిగో నీకు మనూరి గోంగూర పచ్చడంటే ఇష్టం కదా! పట్టు ఇంకొంచం వేయించుకో...’ అంటూ గోంగూర వేసింది.

రెండు ముద్దలు నోట్లో పెట్టుకున్నాక...తల పైకెత్తి “ఎల్లమ్మా నువు తిన్నావా? కూతురు పెళ్లి పనుల్లోబడి నువ్వేం ఎంగిలిపడినట్టులేదు, దా...కూర్చో... నువు కూడ అన్నం పెట్టుకు తిను,” అన్నాను.

అంతే క్షణంలో... కన్నీళ్లు పెట్టుకుంది. కొంగును నోటికడ్డం పెట్టుకొని భోరున ఏడ్చింది.

నేను తినడం మానేసి ఎల్లమ్మనే చూస్తున్నాను.

‘ఇన్నేళ్లుగా... ఇంత ఆప్యాయంగా అడిగినవారే లేరు రమేషు! నువు తిన్నావా! లేదా! ఎలా బ్రతుకుతున్నావ్! ఎట్లా బ్రతుకుతున్నావ్! అని, మా అమ్మా... నాన్నలు పోయాక అడిగినవారే లేరు... అలా అడిగింది నువ్వక్కడివే రమేషు... ఎన్నాళ్లయ్యిందయ్యా... ఇలాంటి పలకరింపు విని!

ఎన్నేళ్లయ్యింది... ఇలాంటి ఓదార్పు మాటలు విని! అందుకే రమేషు నువ్వంటే ఇష్టం!

నువ్వు మా రమేషువే ఎప్పటికీ మా రమేషువే..’

అని కన్నీళ్లు తుడుచుకుంటూనే... ఓ విస్తరాకు తీసుకొని వడ్డించుకొని...నా ఎదురుగా కూర్చుని తినడం మొదలు పెట్టింది.

“ఊ... ఇక తిను” అంది నవ్వుతూ నా వైపు చూచి

ఎల్లమ్మ కళ్లల్లోని ‘ఆ మెరుపును’ అలాగే చూస్తుండిపోయా! ❀

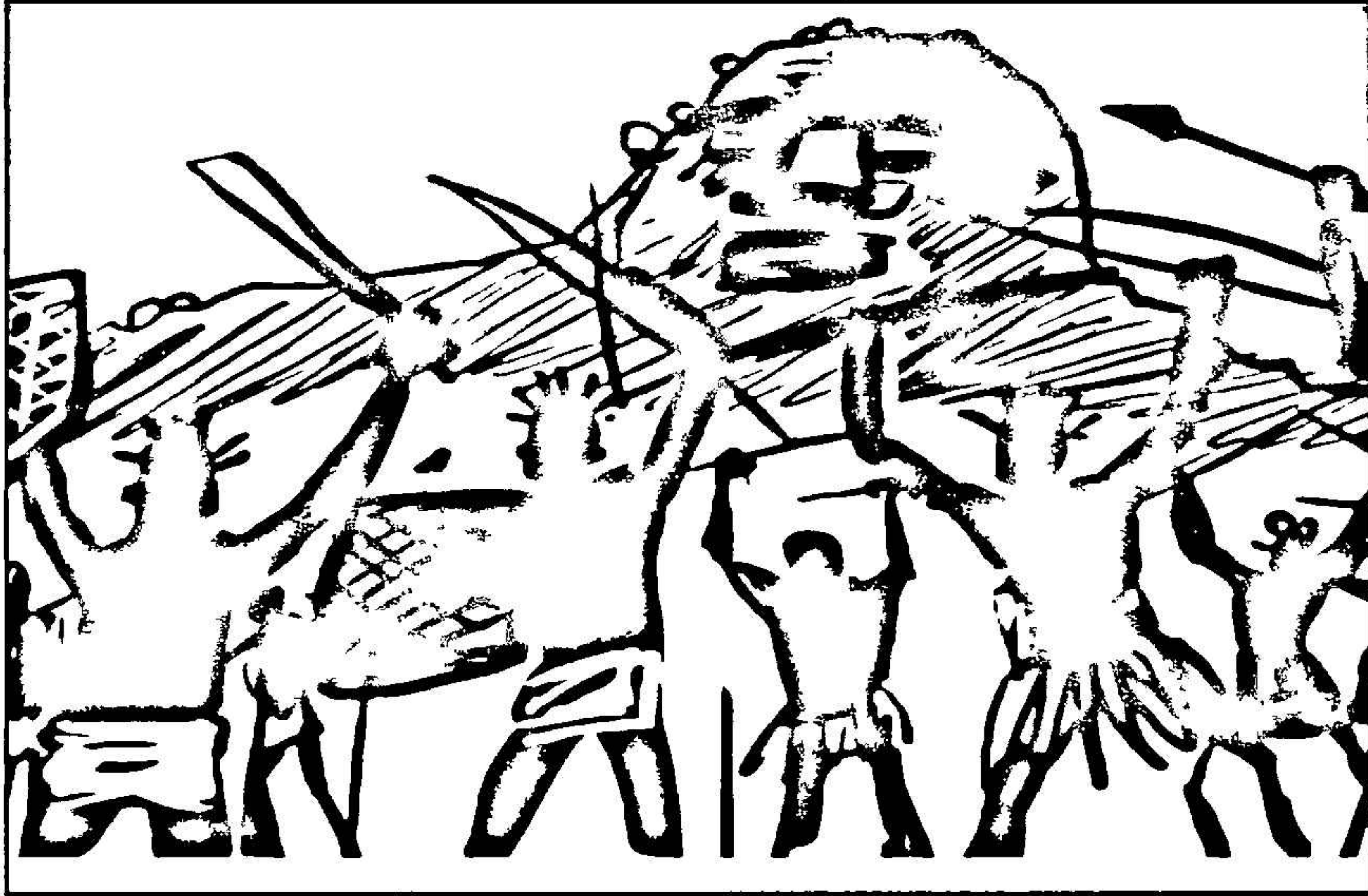

అడవి ఆమె ఇల్లు

చల్లపల్లి స్వరూపరాణి

నీటిలో బతికే చేప వొడ్డుమీదకొస్తే ఎలా బతకలేదో అనాదిగా అడవిలో నివసిస్తూ అక్కడి పరిసరాలతో మమేకమయ్యే ఆదివాసుల పరిస్థితి కూడా అంతే. మధ్య యుగాలలో రాజ్యం తన సైనిక అవసరాలకోసం లౌక్యంగా వారిని కావలిగాళ్లగా సరిహద్దు అటవీ స్త్రీలంతాలో ఉపయోగించుకుని అవసరం లేనప్పుడు నిర్దాక్షిణ్యంగా అణచి వేసింది. ఆధునిక కాలంలో వారిని వలస ప్రభుత్వం నేరస్థ జాతులుగా ముద్రవేసి మైదానాలలోని గిరిజనేతరులకు వారిపట్ల ద్వేషాన్ని, ఏహ్య భావాన్ని పెంచి పోషించింది. స్వాతంత్ర్యానంతరం ప్రభుత్వాలు కూడా అభివృద్ధి పేరున వారి జీవితాలతో పరాచి కాలాడుతున్నాయి.

భారీ జల విద్యుత్ ప్రాజెక్టుల పేరున, ఖనిజాల తవ్వకం, పరిశ్రమల ఏర్పాటు పేరున వారిని తమ పరిసరాలనుంచి తరిమి ఇప్పటికే అనేకసార్లు నిర్వాసితులను చేసిన చరిత్ర ఉంది. వారు అనేక పోరాటాల ద్వారా అడవి మీద సాధించుకున్న హక్కులను కూడా ఖాతరు చెయ్యకుండా ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్ల పేరున అడవి బిడ్డల్ని తమ ఆవాసాల నుంచి బైటికి పంపుతున్నారు. ఈ క్రమంలో ప్రతిఘటించిన ఆదివాసులపై తిరుగుబాటుదారులని, అడవిలో

నక్సలైట్లకు సహకరిస్తున్నారనే నెపంతో వారిని అంతమొందించిన సంఘటనలు కూడా ఎన్నో ఉన్నాయి. అయితే ఆదివాసులను అభివృద్ధి పేరున అడవి నుంచి తరిమివేసే వ్యవహారం రానురానూ క్రితం కంటే మరింత దుర్మార్గంగా మారుతోంది. ఇటీవల సుప్రీంకోర్టు తీర్పు దానికి తాజా నిదర్శనం అనుకోవచ్చు.

1927 అటవీ చట్టం వారిని నేరస్థులుగా పరిగణిస్తే 2006 అటవీ చట్టం 2005 డిసెంబర్ 13కి పూర్వం నుంచి అడవుల్లో నివసించే ఆదివాసులకు వారివారి అధీనంలో ఉండే భూములలో

నివసించే హక్కుని గుర్తించింది. అయితే 2019 కొత్త అటవీ చట్టం ఆదివాసులు

అడవుల నుండి ఆదివాసీలను వెళ్లగాట్టమనే సుప్రీం తీర్పు

2005 డిసెంబర్ 13కి పూర్వం మూడు తరాలుగా వారు అక్కడ నివసిస్తున్నట్టు ఆధారాలు చూపించాలని పేర్కొంటుంది. ఒక తరానికి 25 సంవత్సరాల వ్యవధిని నిర్ణయిస్తూ మొత్తం 75 సంవత్సరాల నుంచి అక్కడ నివసిస్తున్నట్టు ఆదివాసులు నిరూపించుకోవల్సి వస్తుంది. అక్షరజ్ఞానం, బైట సమాజంతో, అధికార యంత్రాంగంతో సంబంధాలు లేని అటవికులకు ఇది చాలా గడ్డు పరీక్ష. అలా ధ్రువీకరించబడనివారిని సదరు అటవీ

భూముల్లో అనధికారికంగా సంచరించే నేరస్థుల కింద పరిగణిస్తారు. అనధికారికంగా సంచరించే వారి వలన అడవుల్లో నివసించే వన్యప్రాణులకు రక్షణ ఉండదని వారిని కఠినంగా శిక్షించాలని కొత్త చట్టం పేర్కొంటుంది. తాజా 2019 అటవీ విధానం ఇదివరకటి ఆదివాసుల పాలిట మారణాయుధం అవుతుంది. ఈ విధానాన్ని రూపొందించినవారికి మనుషుల కంటే జంతువుల మీదే ప్రేమ ఎక్కువని అనేక ఉదంతాలు రుజువు చేశాయి. ఆదివాసుల జీవితాలను తీవ్రమైన అభద్రతకు గురిచేసే ఈ విధానాన్ని సమర్థించుకోవడానికి వన్యప్రాణి సంరక్షణను ప్రభుత్వం సాకుగా చూపిస్తున్నప్పటికీ బడా కార్పొరేట్ సంస్థలకు అడవులను, అక్కడి సహజ వనరైన ఖనిజ సంపదను దోచిపెట్టడానికే ఈ దారుణానికి వొడికడుతున్నారనేది బహిరంగ రహస్యమే. సుప్రీంకోర్టు తీర్పు ప్రకారం దేశవ్యాప్తంగా అడవుల్లో నివసించే ఆదివాసుల్లో సుమారు 13 లక్షలమంది ఆదివాసుల జీవితాలు రోడ్డున పడబోతున్నాయి. కోర్టు తీర్పుని గౌరవించి ఆదివాసులు తమ ఆవాసాలనుంచి బైటికి వెళ్లకపోతే వారిపై కేసులు నమోదు చేసి జైలులో పెట్టే అధికారంతో పాటు వన్యప్రాణుల సంరక్షణ కోసం నియమించబడే అటవీ అధికారులకు 'షూట్ ఎట్ సైట్' అనే అధికారాన్ని, ఆయుధాలను కూడా ప్రభుత్వం కట్టబెట్టడం, వారికోసం అడవుల్లో లాకప్లు నిర్మించడం అనే నిర్ణయం ఆదివాసుల పట్ల ప్రభుత్వ వైఖరికి తార్కాణం. గతంలో క్రిమినల్ ట్రైబ్స్ చట్టం ప్రకారమే కాక తర్వాత కూడా పోలీసులు అయినదానికి కానిదానికి మైదాన ప్రాంతాల ఆదివాసీలను, అటవీ సరిహద్దు గ్రామాల ఆదివాసులను నిర్బంధించి జైళ్లలో పెట్టి కనీసపు విచారణ కూడా నిర్వహించకుండా సంవత్సరాల తరబడి వారిని నిర్బంధంలో మగ్గిపోయేలా చేశారు. అయితే సుప్రీంకోర్టు తీర్పును చూస్తే ఇకపై ఆదివాసులతో జైళ్లు కిక్కిరిసిపోయే పరిస్థితి కనిపిస్తుంది. ఈ సంవత్సరం జూలై 24న ఆదివాసుల ఏరివేతపై తుదినిర్ణయం రాబోతుంది.

అడవుల్లో నివసించే ఆదివాసులు అక్కడి పరిసరాల్లో భాగం అనుకోవచ్చు. అందుకేనేమో ఆస్ట్రేలియా దేశపు ఆదివాసులను అక్కడి చట్టాలు అడవుల్లో వుండే జంతు వృక్షజాలంలో వారు భాగం అన్నట్టు పరిగణిస్తాయి. ఇది కొంత విపరీతంగా అనిపించినప్పటికీ ఆదివాసులు తమ పరిసరాలతో మమేకమవ్వడం అనేది సహజం. వారికి మైదానం ప్రాంతాల గిరిజనేతరులతో భౌగోళికంగా సంబంధాలు ఉండకపోవడం వలన వారంటే ఒకరకమైన బిడియం ఉంటుంది. నల్లమల అటవీ ప్రాంతంలో జీవించే చెంచులకు ఇతరులతో కనీసం మాట్లాడడం అలవాటు, ఇష్టం ఉండదు. సాధారణంగా ఆదివాసులు ఇతరులను అంత తేలికగా నమ్మరు. వారిది స్వచ్ఛమైన మనసు. కల్లా కపటం తెలీని వెర్రిబాగుల మనుషులు. రేపటి కోసం ఆహారం, సంపద కూడబెట్టుకోవడం అడవుల్లో జీవించే గిరిజనులకు తెలీదు. ఆహార సేకరణ దశలోనే ఇంకా కొన్ని తెగలు ఉన్నాయి. ప్రాథమికంగా ఆదివాసులకు వ్యవసాయం పట్ల ఆసక్తి ఉండదు. అడవి వారికి ఆదరించే అమ్మ, కాపాడే దైవం. రోగమొచ్చినా, రొమ్మ వచ్చినా వారు అడవుల్లో దొరికే

ఆకు పసర్లు, వన మూలికల పైనే ఆధారపడతారు. వారి ఆర్థిక వ్యవస్థ కూడా చాలా సింపుల్ గా ఉంటుంది. వేటాడిన జంతువుల మాంసం, అడవిలో గాలించిన కందమూలాలతో పాటు అరుదుగా వారు పోడు వ్యవసాయం చేసి పండించిన తృణ ధాన్యాలు వీరి ఆహారం. వేటాడిన జంతు మాంసాన్ని గూడెంలో ఉండే వారంతా సమానంగా పంచుకుంటారు. ఆ రకంగా వారిది ఆదిమ సామ్యవాదం (primitive socialism) అనుకోవచ్చు. సాధారణంగా ఒక్కో గిరిజన గూడెంలో పదీ, ఇరవై కుటుంబాల కంటే ఎక్కువ వుండవు. వారు సేకరించిన అటవీ వస్తువులైన తేనె, చింతపండు, కరక్కాయలు, ఇప్పపూలు మొదలైన వాటిని గిరిజన కో ఆపరేటివ్ స్టోర్లలో ఇచ్చి వాటికి బదులు అడవిలో దొరకని తమకు అవసరమైన బట్టలు, నూనె వంటి సరుకులు తీసుకెళ్లే వస్తుమార్పిడి విధానం చాలా గిరిజన ప్రాంతాల్లో ఇంకా అమలులో ఉంది. గిరిజనాభివృద్ధి సంస్థల యాజమాన్యం కింద పనిచేసే ఆ స్టోర్లలో కూడా నిర్వాహకులు అభం శుభం తెలియని గిరిజనులను మోసం చేస్తూ ఉంటారు.

ఆదివాసీ స్త్రీలు తమ ఆవాసాలతో మరింతగా పెనవేసుకుని ఉంటారు. వారి సమాజంలో స్త్రీలది ముఖ్యమైన స్థానమే కాక స్త్రీలు గిరిజన సంస్కృతికి, సంప్రదాయాలకు ప్రతినిధులుగా, వాటిని ఒక తరం నుంచి మరో తరానికి చేరవేసే వారధులుగా ఉంటారు. లంబాడీ, సవర, జాతాపు వంటి కొన్ని తెగల స్త్రీల వస్త్రధారణ, కట్టు, బొట్టు వారి ప్రత్యేక సంస్కృతికి చిహ్నంగా ఉంటుంది. ఆదివాసీ కుటుంబాలు ఎక్కువగా మాతృస్వామిక వ్యవస్థ తాలూకు లక్షణాలను కలిగి ఉండడం విశేషం. వారి మతాచారాలు కూడా స్త్రీ కేంద్రంగా ఉంటాయి. స్త్రీ దేవతలను పూజించి వారికి జాతరలు, పండగలు చేస్తారు. గతంలో వారు తమ గణాలకు నాయకురాళ్లుగా ఉన్నట్టు వారి చరిత్ర చెబుతుంది. చాలా తెగలలో స్త్రీ, పురుషులిద్దరూ వేటకు వెళ్తారు. అయితే పితృస్వామిక లక్షణాలు ప్రస్ఫుటంగా కనిపించే కొన్ని ఆదివాసీ తెగలలో స్త్రీ, పురుషుల మధ్య శ్రమ విభజన జరిగి స్త్రీలు కేవలం చెట్లనుంచి కాయలు, పండ్లు, దుంపలు మాత్రమే సేకరించాల్సి ఉంటుంది. ఆదివాసీ స్త్రీలు మొదట వ్యవసాయం పనులు చేసినట్టు తెలుస్తుంది. ఇప్పటికీ కోయ, సవర వంటి ఆదివాసీ తెగలలో వారి స్త్రీలు వ్యవసాయం చేస్తే, పురుషులు సోమరిపోతులవలే కాలక్షేపం చేస్తుంటారు. స్త్రీలు తమ జీవితంలోని ప్రతిదానికి అడవిపైన, అందులో దొరికే వనరులపైన ఆధారపడతారు. వన మూలికలు, ఆకు పసర్లతో వైద్యం చెయ్యడంలో ఆదివాసీ స్త్రీలు నేర్పరులు. వారికి తేలు కాటు, పాముకాటు, జ్వరం, విరేచనాలు, వాంతులు వంటి ఆరోగ్య సమస్యలతో పాటు ప్రసవం, కుటుంబ నియంత్రణలకు కూడా ఏ రకమైన మూలికలు అవసరమౌతాయో తెలుసు. వారు అడవిలో మందు మొక్కలను గుర్తించడంలో నేర్పరులు. అలాగే జంతువుల, పక్షుల స్వభావాలు, వాటి అరుపులు తెలుసు. ఏ పక్షి అరుపు దేనికి సంకేతమో స్త్రీ, పురుషులిద్దరూ పసిగట్టగలరు.

మనిషి సంచార జీవనం గడిపే దశ నుంచి స్థిర నివాసం

ఏర్పరచుకునే దశకు మారడానికి ప్రధాన కారణం స్త్రీలే అని మానవ పరిణామ క్రమం చెబుతుంది. స్త్రీలు తమ శరీర ధర్మాలకు అనుకూలంగా స్థిర నివాసం కావాలని కోరుకోవడం, కని, పెంచే స్త్రీ తన బిడ్డల పోషణ కొరకు ఆహారోత్పత్తి వైపు దృష్టి పెట్టడం, అందులో భాగంగా వ్యవసాయాన్ని కనిపెట్టడం అనే పరిణామాలు చోటుచేసుకున్నాయి అని ఆంత్రోపాలజీ అధ్యయనాలు వివరిస్తున్నాయి. అయితే మానవ జీవనంలో జరిగే ప్రధాన సంక్షోభాలైన ప్రకృతి వైపరీత్యాలు, యుద్ధాలు, దురాక్రమణల వలన ప్రజల రోజువారీ జీవనం దుర్భరమై వారు తమ నివాస స్థలాలు మారుతుంటారు. అలాగే దేశాలు విడిపోయినప్పుడు కూడా ప్రజల నివాస స్థలాన్ని ఒకచోట నుంచి మరో చోటికి మారవలసిన తప్పనిసరి పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. అటువంటి సంక్లిష్ట పరిస్థితిలో అందరికంటే తీవ్రమైన అభద్రతకు గురయ్యేది ఆయా సమూహాల స్త్రీలే. నాగరిక సమాజంలో స్త్రీల పరిస్థితే నివాస ప్రాంతాల మార్పు జరిగినప్పుడు అంత అభద్రతకు గురైతే ఇక అన్నెం పున్నెం ఎరగని, తమ పరిసరాలకు అంటి పెట్టుకుని జీవించే ఆదివాసీ స్త్రీల పరిస్థితిని ఊహించలేము.

ఆదివాసులు అడవి నుంచి బైటకెళ్లే అందరికంటే ఆదివాసీ స్త్రీల జీవితం కల్లోలమౌతుంది. ప్రకృతితో ముడిపడి ఉండే వారి జీవితం ప్రశ్నార్థకమౌతుంది. తమ పరిసరాల్లో సహజంగా వారికి లభించే రక్షణ వ్యవస్థ చిన్నాభిన్నమౌతుంది. వారి జీవనోపాధికి గండి పడుతుంది. వ్యవసాయంపైన ఆసక్తి చూపని ఆదివాసీ తెగలు అప్పుడప్పుడు కొండవాలుల్లో చేసే పోడు వ్యవసాయం కూడా లేకుండా ఆహార సమస్యతో అలమటిస్తారు. వేట, ఆహార సేకరణలకు అలవాటు పడిన వారికి బతకడానికి మరొక పని చేతకాదు. ఆధునిక జీవితంలో ఉండే ఆరోగ్య సౌకర్యాలను అందిపుచ్చుకునే చొరవ వారికి ఉండదు. ప్రకృతికి దూరమయ్యాక అన్ని రకాలుగా వారి జీవితం దుర్భరమౌతుంది.

కొంతకాలంగా ప్రభుత్వ పర్యాటక విధానం వలన ఆదివాసుల ఆవాసాలు అనేకరకాలుగా కలుషితమై వారి సంస్కృతి విధ్వంసానికి గురౌతుంది. అడవి లోపల పర్యాటక శాఖవారు ఏర్పాటు చేసిన రిసార్టుల్లో దిగే యాత్రికుల నుండి ఇప్పటికే ఆదివాసీ స్త్రీలు అనేక వేధింపులు, లైంగిక దోపిడీలకు గురౌతున్నారు. వారు పారేసిన ప్లాస్టిక్ సంచులు, తిని పారేసే ప్లేటులు, గ్లాసులు, వాటర్ బాటిళ్లు, మద్యం సీసాలతో అడవి కలుషితమౌతుంది. పౌష్టికాహార లోపం, కనీస ఆరోగ్య సౌకర్యాల లేమితో అసలే అంతంత మాత్రంగా ఉండే వారి జీవన ప్రమాణాలు ఇతరుల జోక్యం వలన మరింత క్షీణిస్తాయి. బైట సమాజంలోని మధ్య తరగతి స్త్రీ సగటు జీవిత కాలం 54 సంవత్సరాలు కాగా సగటు ఆదివాసీ స్త్రీ జీవన ప్రమాణం సుమారు 30 సంవత్సరాలకు మించి ఉండదు. ఇక పిల్లలు, వృద్ధుల పరిస్థితి చెప్పనవసరం లేదు. వారంతా తమ పరిసరాలలో దొరికే కంద మూలాలు, కాయలు, పండ్లు వంటి ఆహారాన్ని కూడా కోల్పోయే పరిస్థితి వస్తుంది.

తరతరాలుగా సమాజం దృష్టిలో 'ఇతరులు'గా మాత్రమే గాక

నేరస్తులుగా పరిగణించబడే ఆదివాసుల జీవితం ఇప్పుడు నాలుగు రోడ్ల కూడలిలో నిలబడి ఉంది. మన ప్రాచీన నాగరికతకు చిహ్నాలుగా అనాదిగా పాతకాలపు పనిముట్లను, సాంకేతికతను వాడుతూ మన పక్కనే అడవిలో లేత చిగురుటాకుల మాదిరి అమాయకంగా జీవనం సాగిస్తున్న ఆదివాసుల హక్కుల పరిరక్షణ కోసం అందరూ ఉద్యమించాల్సిన సమయం వచ్చింది. వారికి కనీసపు మానవ హక్కులున్నాయనే విషయాన్ని కూడా గుర్తించకుండా వారి పట్ల ప్రభుత్వం చేపడుతున్న విధానాలను వ్యతిరేక్త ప్రజలు, ప్రజాస్వామికవాదులు గొంతెత్తాలి. నాగరిక సమాజం ఏర్పాటు చేసుకున్న ప్రభుత్వాలు ఆదివాసుల పట్ల అనాగరికంగా వ్యవహరించడం వారి జీవించే హక్కును కాలరాయడమేనని గుర్తించాలి. వారికి తెల్సిన సంప్రదాయ వృత్తుల్ని ప్రోత్సహిస్తూ సరైన జీవనోపాధి కల్పించాలి. వారి బతుకులను చిన్నాభిన్నం చేసే అటవీ చట్టాలను వెనక్కి తీసుకుని ఆదివాసులు తమ ఆవాసాలలో తమకిష్టమైన స్వేచ్ఛాయుతమైన జీవనం కొనసాగించుకునే అవకాశం కల్పించాలి. ❀

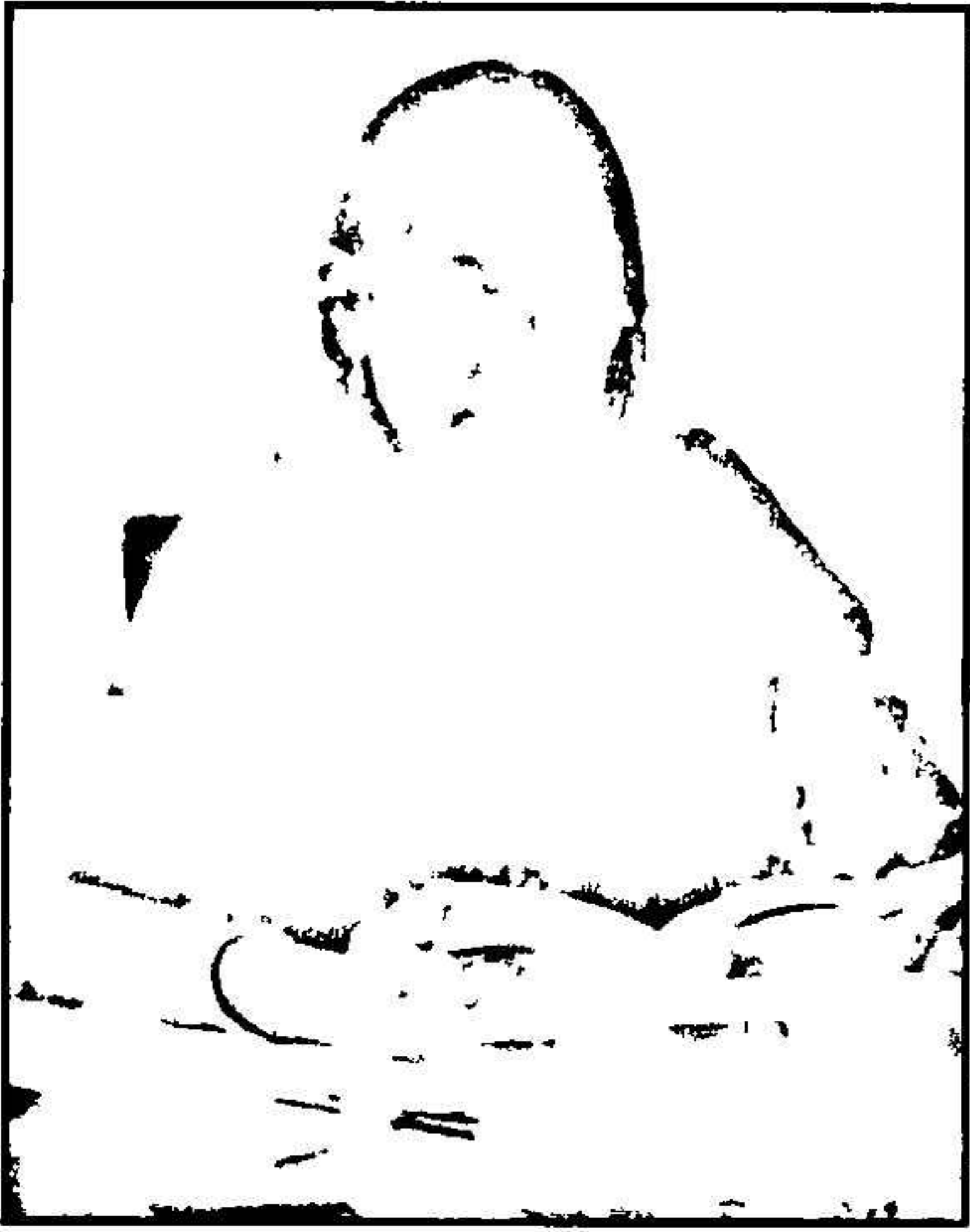
రచయితలకు విజ్ఞప్తి

వ్యాసాలు, కవితలు, కథలు మాతృకకు ఈ-మెయిల్ ద్వారా కానీ, పోస్ట్లో కానీ పంపవచ్చు. తాము పంపే రచనలు తమ సొంత రచనలేననీ, ఇతర ఏ పత్రికకూ ప్రచురణకు పంపలేదనీ, ఇంతకు ముందు ఏ పత్రికలో ప్రచురించలేదనీ, వారి సొంత పుస్తకంలో ముద్రించ లేదనీ చెబుతూ హామీ పత్రం కూడా జత చేయాలి. రచనలు, కథలు, వ్యాసాలు, ప్రింట్లో 3, 4 పేజీలకు మించకుండా వుండేలా జాగ్రత్తపడాలని కోరుతున్నాం.

ఆన్లైన్ పత్రికలు, ఫేస్ బుక్, బ్లాగులలో ప్రచురించినవి కూడా మాతృకలో ప్రచురణకు అర్హం కావు. ప్రచురణ జాప్యమైన సందర్భంలో రచయితలు సహకరించాలని కోరుతున్నాము. రచనల ఎంపిక విషయంలో మాతృక సంపాదకవర్గానిదే చివరి నిర్ణయం. మహిళా రచయితలకు మాతృక అత్యంత ప్రాముఖ్యం ఇస్తుందని తెలియచేస్తున్నాము.

మాతృక సంపాదకవర్గం

ప్రియమైన ఉపాధ్యాయురాలు, జీవితకాలపు మానవ హక్కుల కార్యకర్త

అనువాదం: శివలక్ష్మి

ఒక ఉపాధ్యాయురాలు, యూనివర్సిటీ రీడర్, నిత్య అధ్యయనశీలి, మేధావి, మానవ హక్కుల కార్యకర్త. అసలు వీటన్నింటికంటే షోమాసేన్; తనదైన సొంత వ్యక్తిత్వమున్న,

తోటి మనుషుల కష్టాలకు స్పందించే హృదయమున్న ఒక గొప్ప మనిషి. రాజ్యం ఆమెను జాతీయ వ్యతిరేక కార్యకలాపాలలో పాల్గొంటుందని ప్రపంచాన్ని నమ్మించటానికి ప్రయత్నిస్తుంటుంది. కానీ స్పష్టమైన అవగాహనతో మాట్లాడే హక్కు కోసం, భిన్నాభిప్రాయాలు కలిగి ఉండే హక్కు కోసం నేడు అందరి బాగు కోసం ఆలోచించే చాలామంది పౌరులు ప్రభుత్వంతో పోరాడుతున్నారు. వీరందరూ కూడా వారి చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచాన్ని అర్థం చేసుకుంటూ, అమాయక ప్రజలకు అర్థం చేయించే ప్రయత్నంలో ప్రభుత్వం నుంచి బెదిరింపులెదుర్కొంటూ భారీ మూల్యమే చెల్లించుకుంటున్నారు.

షోమాసేన్ ప్రారంభ సంవత్సరాలు

“భూస్వామ్య పితృస్వామ్య భావజాలపై అభివృద్ధి చెందిన సాంఘిక సంస్థలు ఉత్పత్తిలో మహిళల భాగస్వామ్యాన్ని నిరాకరిస్తున్నాయి. సమాజంలో వారి పునరుత్పత్తి పాత్రలను అతిగా కీర్తిస్తున్నాయి. కుటుంబ స్థాయిలోనూ, సామాజిక స్థాయిలోనూ స్త్రీల పైన హింసకు సాంఘిక అంగీకారం అనధికారికంగా మంజూరు చేయబడింది. ఈ దేశంలో స్త్రీలు పురుషాధిపత్యానికీ, పురుషులపై ఆధారపడిన జీవితానికీ మాత్రమే పరిమితమవుతున్నారు. అందువల్ల, ఈ వ్యవస్థలో ‘సాధికారత’ రూపంలో కనిపించే వివిధ లాంఛనప్రాయమైన దశల కంటే; ఆర్థిక, రాజకీయ కార్యకలాపాల నిర్ణయాధికార ప్రక్రియలో వారి భాగస్వామ్యం మాత్రమే మహిళల ప్రవేశానికి తొలి అడుగువుతుంది.”

- షోమాసేన్ (సమకాలీన స్థానభ్రంశాల వ్యతిరేక పోరాటాలు - మహిళల ప్రతిఘటన: ఒక వ్యాఖ్యానం, సన్వతి నవంబర్ 3, 2010)

షోమాసేన్ తన చిన్నతనాన్ని బాండ్రాలో గడిపారు. అదే తర్వాత బాంబే (బొంబాయి - ఇప్పుటి ముంబై) అయింది. 1970లలో అది

ఒక కల్లోలభరిత కాలం. ఆ సమయంలో, దాదాపు ప్రతి ఒక్కరూ వామపక్షాల సానుభూతిపరులుగా వున్నారు. కళాశాలలో షోమాసేన్ విద్యార్థి ప్రగతి సంఘటన (VPS)తో కలిసి పని చేస్తూ, ‘కలం’ అనే స్టూడెంట్ మ్యాగజైన్ కి ఎడిటర్ గా బాధ్యతలు నిర్వహించారు. 1980వ దశకంలో ముంబైలో జరిగిన టెక్స్ టైల్ సమ్మె సమయంలో ఆమె కార్మికులకు మద్దతు ఇచ్చారు. ఈ సమయంలోనే, షోమాసేన్ ముంబైలో లెక్చరర్ ఉద్యోగాన్ని సంపాదించారు. ప్రజాస్వామిక హక్కుల రక్షణ కోసం పనిచేసే కమిటీ (CPDR -- Committee for the protection of Democratic Rights)లో భాగంగా, కమిటీ మ్యాగజైన్ ‘అధికార్ రక్ష’ను తేవడంలో విశేష కృషి చేశారు.

ఆ తర్వాత బొంబాయి నుండి షోమాసేన్ నాగపూర్ కి వెళ్లారు, నాగపూర్ లోనే ఆమె కుమార్తె కోయెల్ జన్మించింది. కొన్ని దశాబ్దాల పాటు తన భాగస్వామి, కుమార్తెతో నాగపూర్ లో షోమాసేన్ నివసించారు. ఒకవైపు కళాశాలలో బోధిస్తూనే, ఒక ప్రజాస్వామ్య ఉద్యమం - అంటే సమాజంలోని అత్యంత అట్టడుగు, బలహీనమైన వర్గాలు తమ హక్కులను గుర్తించే పోరాటాలను నిర్మించడానికి కృషి చేశారు. తన భాగస్వామి అరెస్టు (2007), విడుదల (2017) మధ్య కష్టకాలం అంతటిలో; షోమాసేన్, తన కుమార్తె కోయెల్ తో పాటు నిబ్బరంగా నిలిచి స్థిర చిత్తంతో పని చేశారు.

మహిళలతో పనిచేయడం

“భారతదేశంలో మహిళలకు ప్రజాస్వామ్యం, అభివృద్ధి అనే నిజంగా అర్థవంతంగా ఉండాలంటే, ఇప్పుడున్న ఈ పద్ధతుల్లో గాకుండా మహిళలను కలుపుకోవటానికి వీలైన మార్గాలను సృష్టించాలి. అంతేగాని వారి సాధికారికత కోసం కేవలం ప్రతీకాత్మక సూచనలను రూపొందించడం వల్ల ఎటువంటి లాభం ఉండదు” - అంటారు షోమాసేన్.

షోమాసేన్ జీవితం

మనుగడ కోసం, రెండు పూటలా తిండికి గడవడం కోసం పోరాడుతున్న స్త్రీలకి షోమాసేన్ ఇల్లు ఎప్పుడూ ఆశ్రయం ఇచ్చేది. ఆ మహిళలు అన్యాయమైన వ్యవస్థతో పోరాడటానికి షోమా శక్తివంచన లేకుండా తనకు చేతనైన ప్రతి సహాయాన్నీ అందించారు. ఆమె ‘లైంగిక హింస - రాజ్య అణచివేతపై మహిళా ప్రతిఘటన’ అనే జాతీయ స్థాయి సమితి (WSS-Women against Sexual Violence and State Repression)లో సభ్యురాలు. నాగపూర్ లోని ‘స్త్రీ చేతన’ ప్రారంభ సభ్యులలో ఒకరు. తర్వాత ఆమె

మహిళలపై జరుగుతున్న హింసకు వ్యతిరేకంగా ఏర్పడిన కమిటీ (CAVOW- Committee against Violence on Women)కి వ్యవస్థాపక కన్వీనర్గానూ, దాని పత్రిక 'స్త్రీ గర్జన'కి ఎడిటర్గానూ పని చేశారు. ఈ కావో సంస్థ (CAVOW); 2004లో తంజావూరు మనోరమ క్రూరమైన హత్య తర్వాత మణిపూర్లో సాయుధ దళాల ప్రత్యేక అధికార చట్టం (AFSPA-Armed Forces Special power Act) అమలును పరిశీలించడానికి, ఛత్తీస్‌ఘడ్‌లోని దక్షిణ బస్తర్‌లో సల్వా జుడుం చేసిన లైంగిక హింసల ఆరోపణల గురించి చేసిన నిజనిర్ధారణ కమిటీలో పాల్గొంది. 2000ల ప్రారంభంలో అనేక మంది మహిళా రాజకీయ ఖైదీలకు చట్టపరమైన సహాయాన్ని అందించడంలో కావో సంస్థ ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించింది. మార్చి 2006లో రాంచీలో జరిగిన 'ఆదివాసీ మహిళా సమ్మేళన్'కి ఆమె కన్వీనర్‌గా వ్యవహరించారు. సుదీర్ఘకాలంగా అట్టడుగు, బలహీనమైన దళిత వర్గాల మహిళల హక్కుల కోసం కార్యకర్తగా పనిచేస్తూ, వారి కోసం బలమైన గొంతుతో వాదిస్తున్నారు.

'ది విలేజ్ అండ్ ది సిటీ: దళిత్ ఫెమినిజమ్ ఇన్ ది ఆటోబయోగ్రఫీస్ ఆఫ్ బేబీ కాంబ్లే అండ్ ఊర్మిళా పవార్' అనే పేరుగల వ్యాసంలో, ఆమె ప్రధాన స్రవంతి స్త్రీవాదం కులాల సమస్యలను విస్మరించడానికి మార్గాలను చూస్తుందనీ, దాని ఫలితంగా ఒక విభిన్నమైన దళిత స్త్రీవాదం గుర్తించబడుతుందంటారు. ఆ దళిత స్త్రీవాదం పితృస్వామ్య అణచివేత సమూహాల బయట, సమూహాల లోపల కూడా ఉంటుందంటారు. 2011లో, వార్ధాలో జరిగిన ఇండియన్ అసోసియేషన్ ఆఫ్ ఉమెన్స్ స్టడీస్ (IAWS) జాతీయ కాన్ఫరెన్స్‌లో ఆమె పాల్గొన్నారు. ఇటీవలి సంవత్సరాల్లో ప్రజాస్వామ్య హక్కుల రక్షణ కమిటీ కోసం నాగపూర్లో పని చేస్తున్నారు. ఆమె ప్రతిఘటించే స్వరాలకు మద్దతునిస్తుంది. ప్రస్తుత సామాజిక, రాజకీయ వాతావరణంలో ప్రతిచోటా మూసివేస్తున్న గొంతులకు ఆమె మద్దతునిస్తుంది.

బోధనలోనే గడిచిన షోమాసేన్ జీవితం

“అంగ్లభాషలో మా ప్రఖ్యాత, ప్రసిద్ధ ఉపాధ్యాయులలో ఒకరైన షోమాసేన్ అరెస్టు కావడంతో మేము చాలా దిగులు పడ్డాము. ఉద్రిక్తులమయ్యాము. ఆమె సంస్కృతీ అధ్యయనాలు, క్లిష్టమైన సిద్ధాంత విభాగాలలో జాతీయంగా కీర్తిగాంచిన మేధావి కూడా”

- సుపంతా భట్టాచార్య, అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్, షోమాసేన్ సహోద్యోగి, నాగపూర్ విశ్వవిద్యాలయం, టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా, జూన్ 20, 2018

షోమాకు వార్ధాలోని హిందీ విశ్వ విద్యాలయంలోని ఉమెన్ స్టడీస్ విభాగంతో సంబంధం ఉంది. హిందీలో షోమాకు చాలా స్పష్టమైన, ధారాళమైన వాక్పటిమ ఉన్నందున ఉపాధ్యాయుల కొరత, ఎక్జామినర్ల కొరత ఉన్నప్పుడు షోమా ఆ విశ్వవిద్యాలయానికి సహాయడుతుండేవారు. నాగపూర్లో ఉన్న పీపుల్స్ వెల్ఫేర్ సొసైటీ (PWS) కాలేజ్ వంటి అనేక కళాశాలలలో ఆమె తాత్కాలిక స్థానాల్లో బోధించారు. నాగపూర్ కాలేజ్‌లో బోధించడానికి ఉదయం ఆరింటికే తన పసిబిడ్డను వదిలి వెళ్లేవారు. కళాశాల పని అయిన

వెంటనే నాగపూర్‌లోని మురికివాడలు, వెలివాడలకు వెళ్లి, (వారిలో చాలామంది అంచులకు నెట్టబడిన దళితులు, గృహహింస బాధితులు) అండగా ఉండి వారి సమస్యలను చర్చించి, ఆ మహిళలు చేసే ఆందోళనలకు సంఘీభావం తెలిపేవారు.

ఆమె రాష్ట్రసంఘ్ తుకాడోజీ మహారాజ్ నాగపూర్ విశ్వవిద్యాలయంలో ఇంగ్లీష్ విభాగానికి అధిపతిగా చేరారు. వుపాధ్యాయురాలిగా ఆమె విద్యార్థులు, సీనియర్లచే ప్రశంసలందుకున్నారు. శాఖాధిపతిగా ఆమె తెలివి తేటలకు మరింత గౌరవాభినందనలు పొందారు. షోమాసేన్ అనేక దశాబ్దాలుగా వలసానంతరవాదం, మహిళల అధ్యయన రంగాల్లో చురుకైన మేధావిగా చాలా ప్రసిద్ధి గాంచారు.

ఆమె రచనలు ఎకనామిక్ అండ్ పొలిటికల్ వీక్లీ, ది జర్నల్ ఆఫ్ కామన్వెల్త్ లిటరేచర్ వంటి మేధోపర ప్రచురణలలో కనిపిస్తుండేవి. ఆమె విశ్వవిద్యాలయ సమాజంలో చాలా విలువైన సభ్యురాలు. మానవ హక్కులను సమర్థించే పోరాటాలలో ఆమె స్వరం చాలా ప్రత్యేకమైనది. ఆమె ఉపన్యసించడానికి, అర్థవంతంగా చర్చించడానికి ఎక్కడికైనా విస్తృతంగా ప్రయాణించేవారు. అలుపెరగకుండా చదవడం, పరిశోధించడం, సాహిత్యం బోధించడం, మహిళల అధ్యయనాల పట్ల ఆసక్తి కలిగించే ప్రముఖ ఉపాధ్యాయురాలు. మూడు దశాబ్దాల పాటు చేసిన విశేష సేవల తరువాత, 2018 జూలైలో ఆమె పదవీ విరమణ పొందవలసి ఉంది. కానీ ఇన్ని సంవత్సరాల తరువాత పోలీసులు ఆమెపై ప్రదర్శించిన క్రూరమైన దౌర్జన్యం, ఆమెనే గాక ఇంకో నలుగుర్ని అన్యాయంగా అరెస్టు చేయటం చూసి ఆమె స్నేహితులు, సహచరులు షాక్‌లో ఉన్నారు. పేదరికం, అసమానతలు, అన్యాయాలను ప్రశ్నించిన వారందరూ ఇలా అరెస్టుల పాలు కావలసిందేనా అని వారు ఆశ్చర్యపోతున్నారు.

పోలీసులు ఇండియన్ పీసల్ కోడ్ (IPC) లోని వివిధ విభాగాలలో ఆమెను నిర్బంధించినందుకుగాను, షోమాసేన్ తన వృత్తి జీవితంలో చాలా సంవత్సరాలు గడిపిన విశ్వవిద్యాలయ అధికారులు, 2018 జూన్‌లో పదవీ విరమణ చేయటానికి కొన్ని రోజుల ముందు ఆమెను నిర్దాక్షిణ్యంగా సస్పెండ్ చేశారు.

తన స్వంత పౌరులనే విరోధభావంతో విభేదించే రాజ్యం

“50శాతం జనాభాకి ఆర్థిక, రాజకీయ కార్యకలాపాలు తెలియకుండా దూరం పెడితే, ఏ విధంగా చూసినా అది నిజమైన ప్రజాస్వామ్యం కానే కాదు. పోరాటాలలో స్త్రీలను భాగస్వాములను చేయడం అసలైన ప్రజాస్వామీకరణ ప్రక్రియ. మహిళలకు సంబంధించిన అలాంటి పోరాటాలు పదును తేలితే, ఆ పోరాటమార్గం లింగ సమానత్వానికి, మహిళల విముక్తికి దారితిస్తుంది.”

- షోమాసేన్, సమకాలీన నిర్వాసిత వ్యతిరేక పోరాటాలు -
మహిళల ప్రతిఘటన: నవంబర్ 3, 2010 సంచికలో వచ్చిన ఒక వ్యాఖ్యానం...

సూర్యోదయానికి ముందే ముంబైలో సోమవారం దాడులు జరిపి షోమాసేన్‌ను అరెస్టు చేసిన సమయంలోనే నాలుగు ఇతర నగరాలలో నలుగురిని అరెస్టు చేశారు.

ఘోజులు చెల్లించుకోలేని ఆదివాసీలు, దళితులు, రాజకీయ ఖైదీల కోసం తన వృత్తి ప్రత్యేక నైపుణ్యాలతో వారికి సేవలను అందించే గౌరవనీయులైన సురేంద్ర గాడ్లింగ్. ఆయన ఇండియన్ అసోసియేషన్ ఆఫ్ పీపుల్స్ లాయర్స్ (IAPL)కి జనరల్ సెక్రటరీ కూడా. సుధీర్ ధావలే రిపబ్లికన్ పాంథర్స్ (రిపబ్లికన్ పాంథర్స్ కుల నిర్మూలనా ఉద్యమం) జాతీయ సంస్థ వ్యవస్థాపకుడు. అంతేగాక రెండు నెలల కొకసారి వచ్చే మరాఠీ పత్రిక 'విద్రోహి' సంపాదకుడు. రోనావిల్సన్ రాజకీయ ఖైదీల విడుదల కమిటీ (CRPP-Committee for the release of Political prisoners) ప్రజా సంబంధాల కార్యదర్శి(పబ్లిక్ రిలేషన్స్ సెక్రటరీ). మహేష్ రౌత్, యాంటీ డిస్ ప్లేస్ మెంట్ కార్యకర్త, మాజీ ప్రధానమంత్రి గ్రామీణాభివృద్ధి ఫెలో (Prime Minister Rural Development Fellow). అరెస్టయిన వారందరూ కూడా వివిధ సమయాల్లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అమలుచేస్తున్న విధానాలకు వ్యతిరేకంగా, పోలీసులు సొంత పౌరుల పట్ల చేస్తున్న హింసాకాండకు వ్యతిరేకంగా మాట్లాడారు. రాజకీయ ఖైదీలను విడుదల చేయాలని వారు పోరాడారు. డిసెంబరు 31, 2017న ఫుణెలోని 'ఎల్గార్ పరిషద్' నిర్వహించిన 'భీమా కోరేగావ్ శౌర్యదీన్ ప్రేరణా అభియాన్' సమయంలో దళిత్, ఆదివాసీ, ఓబిసి, ముస్లిం సమాజాల మధ్య అసాధారణ ఐక్యతను ప్రకటించిన నేపథ్యంలో రైట్ వింగ్ సంస్థల దాడుల సమయంలో ఈ అరెస్టులు జరిగాయి.

చట్టవిరుద్ధ చర్యల (నివారణ) చట్టం (UAPA- Prevention of unlawful Activities)లోని కఠినమైన వివిధ విభాగాలు షోమాసేన్ మీద మోపబడ్డాయి. అనేక ఇతర విషయాలతోపాటు, 2018 జనవరిలో నిషేధించిన సిపిఐ (మావోయిస్టు) పార్టీ తరపున హింసను ప్రేరేపించేలా ఉపన్యసించారనే నేరం ఆరోపించబడింది; విభిన్న సమయాల్లో ఈ పార్టీకి చెందిన తాత్కాలిక సభ్యులతో సంబంధాలు ఏర్పరచుకొని, వారికి నిధులు సేకరిస్తున్నారనే అభియోగం కూడా ఉంది. IPC, UAPA చట్టాల అసాధారణ విభాగాలతో ఆమెపై అపనిందలు వేయడం ద్వారా, పోలీసులు ఆమెను 'భయంకరమైన నేరస్థురాలు'గా ముద్ర వెయ్యడానికి ప్రణాళికలు రచించారు. అంతేగాక ఈ అరెస్టులు పోలీసుల అదుపులోనేగాక, న్యాయపరమైన కస్టడీలో దీర్ఘకాలం ఉంచడానికి వుద్దేశించబడినవి. ఈ ఆరోపణలన్నీ కూడా ఆమె అరెస్టును జీవిత ఖైదుగా మార్చే ఉద్దేశ్యంతో, పోలీసులు వ్యవహరిస్తూ, దాన్ని మీడియా ద్వారా పునరుద్ఘాటించారు. రాబోయే రోజులలో న్యాయవ్యవస్థ వారిని నిర్దోషులుగా కనుగొన్నప్పటికీ, ఇప్పుడు మాత్రం ప్రభుత్వపు ప్రజా వ్యతిరేక విధానాలను బహిరంగంగా విమర్శించిన వ్యక్తులను ఇలాగే నరకయాతనల పాల్గొన్నారనే హెచ్చరికతో దడ పుట్టించడానికీ, న్యాయం వైపు నిలబడే వ్యక్తులను నిశ్శబ్దం చేసే ప్రయత్నంలో భాగమిది.

ఈ విధంగా రాష్ట్రంలోని మేధావులు, కార్యకర్తలను అసమ్మతి

వాదులుగా తీర్పులు వెలువరించి, వ్యతిరేకించడం ప్రభుత్వ లక్ష్యంగా ఉంది. మీడియా, ప్రసారమాధ్యమాల పాత్ర గురించి చెప్పుకోవాలంటే, అవి ప్రభుత్వానికి 'కుడిభుజం'గా వ్యవహరిస్తున్నాయి. అంతే తప్ప నిజాయితీగా ఏం చెయ్యాలో అది చెయ్యడం లేదు. వాటి కథనాలను సంచలనాత్మకం చెయ్యడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారే తప్ప స్వతంత్ర దర్శాపు నిర్వహించడానికీ, వాస్తవాలను వెలుగులోకి తెచ్చి, ప్రచురించడానికీ ప్రయత్నించడం లేదు.

ఇతరుల బాగు కోసం జీవిత కాలమంతా గడిపిన షోమాసేన్ వంటి వ్యక్తులు భారతదేశంలోని పాలకుల చేత 'జాతీయ వ్యతిరేకులు'గా ముద్రకు గురి అవుతారు. మానవత్వంతో, ప్రజాదృక్పథంతో మరింత మెరుగైన ప్రజాస్వామ్య సమాజాన్ని తేవడం కోసం సమస్యల్ని గుర్తించి, వాటిని మార్చడం కోసం తగు నిర్మాణాలు చేపట్టి, జీవితమంతా శ్రమించిన వారిని 'జాతీయ ప్రయోజనాలకు' వ్యతిరేకంగా పోరాడుతున్న నేరస్థులుగా వ్యవహరిస్తున్నారు. ఇక్కడ, మనం జాతీయ ప్రయోజనాలు అని అన్నప్పుడు 'ఎవరి ప్రయోజనాల కోసం పని చేస్తున్నారు?' అని అడగాలి. సంభాషణ, అసమ్మతి, భిన్న విశ్వాసాలు కలిగి ఉండడమనేది ఏ ప్రజాస్వామ్య సమాజానికైనా కీలకమైన విషయం. అలాంటి గొంతుల అణచివేత, ఆయా వ్యక్తుల పట్ల పగ సాధించే ధోరణులవలంబించే ప్రభుత్వ చర్యలు; స్వేచ్ఛా ప్రజాస్వామ్యంలో అభ్యంతరకరమైనవి. ససేమిరా ఆమోదయోగ్యం కానివి.

పితృస్వామ్యం, కుల వివక్ష, ప్రభుత్వ అణచివేతతో పాటు, మా మతమే గొప్పదనే దురభిమానంతో మహిళలపై లైంగిక హింస చెలరేగిపోతున్న నేటి రోజుల్లో, ఈ అమాయకులైన స్త్రీల తరపున అహర్నిశలూ పోరాడిన షోమాసేన్ కే కాదు, అరెస్టయిన వారందరికీ సంఘీభావం తెలుపుతూ, బేషరతుగా తక్షణం విడుదల చెయ్యాలని మనందరం డిమాండ్ చెయ్యాలి. ❀

రచనలు, చందాలు పంపవలసిన ఎకౌంట్ వివరాలు :

మహిళా గొంతుక మాతృక

గూగుల్-పే, ఫోన్-పే నెంబర్ : 9440568912

ఇండియన్ బ్యాంక్, ఒంగోలు సంతపేట బ్రాంచి

ఎకౌంట్ నెం. 6666173304

IFSC Code IDIB000O002

IFSC Code ఐ.డి.ఐ.బి.జీరో.జీరో.జీరో.ఓ.జీరో.జీరో.టు

ఒక మేధావి జూన్ 2019లో మన మధ్యనుంచి వెళ్లిపోయాడు. దేశమంతటా గుర్తింపునూ ఖ్యాతినీ సంపాదించుకున్న గిరీష్ కర్నాడ్ బహుభాషా జ్ఞానం వున్న అరుదైన మేధావి, సృజనశీలి. సారస్వత బ్రాహ్మణుల ఇంట పుట్టిన కర్నాడ్ మాతృభాష కొంకిణి. తరువాత కర్ణాటకలోని సిర్సి, ధార్వాడ్లలో చదువుకోవటం వల్ల కన్నడ భాషే ఆయనకు మాతృభాషలా అయిపోయింది. కన్నడ రచయితలూ మేధావులతో, కన్నడ గ్రంథమాలలతో కర్నాడ్ చేసిన కరచాలనం కన్నడిగుల అదృష్టం. ఎందుకంటే, ఆయన తన ముఖ్యమైన నాటకాలన్నీ కన్నడంలోనే రాశాడు. తరువాత ఇంగ్లీష్లోకి ఇతర భాషల్లోకి అనువాదాలుగా వచ్చినా, వాటి మూలరూపంలో వున్న జాతీయం, ఆ భాషా మాధుర్యం కన్నడిగులకే అందింది కదా! గిరీష్ కర్నాడ్కు ఇంగ్లీష్, హిందీ, కన్నడ, మరాఠీ భాషలు బాగా వచ్చు. తన నాటకాలను తనే ఇంగ్లీష్లోకి అనువదించుకున్నాడు. కర్ణాటకలోని సిర్సి స్కూల్ విద్యార్థి దశ నుండి ఆక్స్ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ Rhodes Scholar వరకూ ఎదిగిన కర్నాడ్ మేధోపయనంలో ప్రతి మలుపులోనూ అదృష్టం వరించింది. అప్పటి ప్రముఖ కన్నడ కవి దా.రా.బెంద్రే శిష్యురికం ఆయనకు కన్నడ భాష మీదా సంస్కృతి మీదా గట్టి పట్టును సాధించేందుకు దోహదం చేసింది. ఎ.కె.రామానుజన్ లాంటి మహా మేధావితో స్నేహం తన తెలివికి మరింత పదును పెట్టింది. రామానుజన్ తనకు చెప్పిన జానపద కథలను కూడా నాటకం రాయటానికి ఉపయోగించుకున్నాడు కర్నాడ్. ఈ మేధావిని ప్రభుత్వం ప్రతిష్టాత్మకమైన కళారంగ సంస్థల్లో పదవులతో గౌరవించింది.

నిజానికి ఒక్కొక్క కాలంలో ఒక్కొక్క ప్రాంతంలో పుట్టటం, కొత్త ఆలోచనలను పంచుకునే వ్యక్తుల స్నేహం దొరకటం ఒక అదృష్టమే. రచయితకు సృజనాత్మకత, పట్టుదల మాత్రమే సరిపోవు. వాతావరణం కూడా అనుకూలించాలి. కులంపిచ్చి, డబ్బుగోలా, వ్యక్తిపూజా, కెరీరిజం తప్ప మేధావిగా ఎదగటానికి దోహదపడే వాతావరణం ఇప్పుడు కనిపించదు. అసలీనాటి చదువుల పద్ధతి, సిలబస్ విధానాల్లోనే పిల్లల ఆలోచనలు విస్తరించటానికి వాళ్లు స్వేచ్ఛగా వ్యక్తీకరించటానికి అవకాశం తక్కువగా వుంది. ప్రాంతీయ భాషలను నిర్లక్ష్యం చేయటం వల్ల ఇంగ్లీష్తో బాటు మాతృభాష కూడా అనర్గళంగా వచ్చినవాళ్లచాలా తక్కువగా కనిపిస్తున్నారు. ప్రాచీన దృశ్య నాటక కళారూపాలు చాలావరకూ నశించటం వల్ల వాటి ఆలంబనగా, వాటికి కొనసాగింపుగా జరిగే సృజన కూడా తక్కువయింది. సొంతం చేసుకున్న కన్నడ భాష, పుట్టిపెరిగిన చిన్నపూళ్లలో చూసిన కళారూపాలు, ఇవి గిరీష్ కర్నాడ్కు నాటక రచయితగా ప్రయోగాలు చేయటానికి చక్కని అవకాశాన్నిచ్చాయి. కర్నాడ్తో పోలిస్తే ఆధునికానంతర అర్బన్ ఇంటలెక్చువల్,

సాంస్కృతిక సంపద దొరకని బీద. మన కళారూపాలన్నిటినీ సినిమానే ఒక్క గుటక వేసి చప్పరించేసింది. ఇంచుమించు దేశమంతటా ఇదే పరిస్థితి ఒక ముప్పై నలభయ్యేళ్ల నుండి వచ్చి కూర్చుంది. అన్ని భాషల్లోనూ మేధావులు ఇంగ్లీష్లోనో లేదా ప్రాంతీయ భాషల్లోనో రాస్తున్నారు. భారతీయుల మేధోప్రపంచాన్ని నిజానికి ఇంగ్లీషే ఎక్కువగా ఆక్రమించింది. అందుకే రెండుభాషల్లోనూ సమానంగా ప్రావీణ్యం వున్న రచయితల్లో గిరీష్ కర్నాడ్ ఆఖరువాడేనేమో అనుకోవటం.

పుట్టుక, స్నేహాలు, తిరిగిన ప్రాంతాల సాంస్కృతిక సామాజిక ప్రత్యేకతలూ... ఇవెంత ముఖ్యమో వాటినుంచి నేర్చుకోవలసిన దంతా నేర్చుకోవటం, మెదడుకు పదును పెడుతూ చచ్చిపోయేదాకా నేర్చుకుంటూనే వుండటం మేధావి ముఖ్య లక్షణం. కర్నాడ్ ఈ లక్షణాన్ని పూర్తిగా ఒంటబట్టించుకున్నాడు. చుట్టూవున్న వారితో తన భావాలను పంచుకుంటూ జనంతో సంభాషిస్తూ మంచి పబ్లిక్ ఇంటలెక్చువల్గా పేరు తెచ్చుకున్నాడు. అనారోగ్యంతో ఆక్సిజన్ సిలిండర్తో వుంటూ కూడా 2018 బెంగళూరు లిటరేచర్ ఫెస్టివల్లో తన కొత్త నాటకం 'రాక్షస తంగడి' గురించి వివరంగా మాట్లాడాడు. చనిపోయేవరకూ తను నమ్మిన ఆధునికవాదానికి, లిబరల్ ఆలోచనా విధానానికి నిలువెత్తు రూపంలాగా నిలిచాడు. రైట్ వింగ్ పాలిటిక్స్ బరువుతో అటువైపే వంగిపోతున్న రాజకీయ, సాంస్కృతిక త్రాసులో Centre Left వైపు తూగి "మీ టూ అర్బన్ నక్సల్" అని నిర్భయంగా నిల్చున్నాడు. ఫాసిస్ట్ హంతకుల హిట్

లిస్టులో గౌరీ లంకేశ్ తరువాత గిరీష్ కర్నాడ్ పేరు వున్నదట. నోబెల్ బహుమతి వచ్చిన నయిపాల్కు భారతదేశ ముస్లింలంటే వ్యతిరేక భావన వుందని చెప్పటానికి ఆయన వెనుకాడలేదు.

ఇంగ్లీష్ విద్య, ఆధునిక వాదం... ఈ రెండూ యు.ఆర్.అనంతమూర్తి లాగానే గిరీష్ కర్నాడ్ను కూడా సంస్కారవంతుడయిన ఆధునికుడిగా తీర్చిదిద్దాయి. ఇద్దరూ సంప్రదాయ అగ్రవర్ణంలో పుట్టినా ఆ సంప్రదాయాలను ఆధునిక దృష్టితో పరిశీలించటం వరకే తప్ప, వాటిని అనుసరించలేదు. కర్నాడ్ను మన పౌరాణిక కథలూ, చారిత్రక గాథలూ ఎంతగా ఆకర్షించాయంటే తనకు నచ్చిన ప్రతి కథనూ రాజకీయ ఎత్తుగడలు, స్త్రీపురుష సంబంధాల్లోని క్లిష్టత, మనిషి దురాశ, అసంపూర్ణత్వం, అస్తిత్వం కోసం వెదుకులాట ... వీటన్నిటికీ అన్వయించి చక్కటి నాటకాలుగా మలిచాడు. చరిత్ర గతిలో ప్రస్తుత కాలపు వెలుగునీడల్ని పట్టి చూపించి, మనుషుల మనస్తత్వంలోని ఇరుకుతనాన్నీ విశాలత్వాన్నీ శోధించి, గజరాతగాడైన నాటక రచయితగా బైటకొచ్చి అలరించాడు.

యయాతి (ముసలితనాన్ని తప్పించుకోవటం కోసం తన కొడుకు యౌవనాన్నే కాజేసిన రాజు కథ), తుగ్లక్ (పిచ్చి తుగ్లక్ అని పేరొందిన మహ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ కథ), హయవదన (తలలూ శరీరాలూ తారుమారైన ఇద్దరు యువకులూ, వారి మధ్య నలిగిన ఒక స్త్రీ కథ), నాగమండల (కామం, ప్రేమ, చావుదెబ్బ తిన్న పురుషాధిక్యతల గురించిన జానపద గాథ) తలెదండ (పన్నెండవ శతాబ్దపు బిజ్జలుడి రాజ్యంలో బసవేశ్వరుడి ప్రభావంలో కులం లేదని అమాయకంగా నమ్మిన మామూలు మనుషుల విషాద గాథ)... ఇలా చారిత్రక, పౌరాణిక గాథలు కర్నాడ్ చేతిలో చక్కని నాటకాలుగా రూపు దిద్దుకుని అలిక్ పదమ్మీ, ఇబ్రహీం అల్కాజీ, సత్యదేవ్ దూబే, బి.వి.కారంత్, ప్రసన్న లాంటి చాలామంది నాటక ప్రయోక్తల ప్రదర్శనల్లో రాణించాయి. నేషనల్ స్కూల్ ఆఫ్ డ్రామా దర్శకులూ నటులూ కర్నాడ్ నాటకాలను వేయటం తమకు ప్రతిష్టగా భావించారు. కర్నాడ్ నాటకాలమీద అకడమిక్ పేపర్లు చాలా వచ్చాయి.

గిరీష్ కర్నాడ్ సృజనాత్మకత ఎన్నో ప్రక్రియల్లో బయటపడినా, తనను నాటక రచయిత గానే చెప్పుకోవటానికి ఇష్టపడ్డాడు. రవీంద్రనాథ్ టాగోర్ కవిగా గొప్పవాడేగానీ ఆయనొక సెకండ్ రేట్ నాటక రచయిత అని ధైర్యంగా చెప్పాడు. ఎవరినైనా అంచనా వేయటంలోగానీ తనను తాను అంచనా వేసుకోవటంలోగానీ ఒక ఫస్ట్ రేట్ ఇంటలెక్చువల్కు ఉండే స్పష్టత వుంది కర్నాడ్కు. అందుకే సినిమాల్లో నటనలో తన కృషిని పెద్దగా లెక్కలోకి తీసుకోలేదు. తను స్క్రిప్ట్ రాసి, నటించి, దర్శకత్వం వహించినా, పైగా ఆ పనులన్నీ ఎంతో శ్రద్ధగా ఎంతోమంది కంటే బాగా చేసినా సరే, వాటిని పెద్ద విజయాలుగా భావించలేదు. నాటకాలు రాయటం వల్ల వచ్చిన అనుభవంతో ఆయన చాలా మంచి సినిమాలకు స్క్రీన్ ప్లే సహకారం ఇచ్చాడు. డబ్బు కోసమే సినిమాల్లో నటించానని చెప్తాడు. సంస్కార, నిశాంత్, మంధన్, స్వామి, వంశవృక్ష, ఆనందభైరవి లాంటి సినిమాల్లో అందంగా హుందాగా కనిపించటమే కాకుండా నటుడిగా

కూడా గుర్తుండి పోయే పాత్రలు చేశాడు. ఉత్సవ్, ఒందానొందు కాలదల్లి, చెలువి లాంటి సినిమాలు- కర్నాడ్ దర్శకుడిగా చేసిన మంచి ప్రయత్నాలు.

నీళ్లలో చేపంత సహజంగా కర్నాడ్ నాటకరంగంలో మెలగటానికి కారణం చిన్నప్పటి నుండి తను చూసిన యక్షగాన ప్రదర్శనలు, పార్సీ నాటకాలు. గిరీష్ కర్నాడ్ తన మొదటి నాటకం 'యయాతి' ని ఇరవై రెండేళ్ల వయసులో రాశాడు. పాతికేళ్ల వయసులో తుగ్లక్ రాశాడు. చరిత్ర చదువుతూ వున్నప్పుడు, పద్నాలుగో శతాబ్దంలో ఢిల్లీ సల్తనత్ అధికారాన్ని దక్కను వరకూ వ్యాపింపజేసిన సుల్తాన్ మహ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ చేసిన పనులు కర్నాడ్ను ఆకర్షించాయి. తుగ్లక్ కాలంలో జీవించిన జియావుద్దీన్ బరని అనే రచయిత తుగ్లక్ గురించి రాసిన విషయాలను తీసుకుని నాటకం రచించాడు. దీనిలో తుగ్లక్ , ఆదర్శాలను ఆచరణలోకి తేవటంలో ఓడిపోయిన భీకరమైన రక్తపిపాసిగా కనిపిస్తాడు. అతను తండ్రిని చంపి ఢిల్లీ సల్తనత్కు రాజైనాడని చెప్తారు. చరిత్రలో నిజానిజాలగురించి పట్టించుకోకుండా తుగ్లక్ పాత్రను చిత్రించటంలో కొంత స్వేచ్ఛతీసుకున్నాడు గిరీష్ కర్నాడ్. స్థల కాలాలతో సంబంధం లేకుండా తుగ్లక్ ఎప్పుడూ అధికార పీఠం మీదున్న రాజకీయ నాయకుడిలాగా కనిపిస్తాడు. అతనికి కొన్ని ఆదర్శాలుంటాయి. లేదా ఉన్నట్టు చెప్పుకుంటాడు. వాటిని అమలు చేయటానికి తొందరపాటుతో నిర్ణయాలు చేస్తాడు. మతాన్నీ రాజకీయాలనూ కలగలిపేసి ప్రయోగిస్తూ, హిందూ ముస్లింలందరూ కలిసిమెలిసివుండే ఆదర్శ రాజ్యాన్ని కలగంటాడు. అధికారంలో నిలిచి వుండటం, దాన్ని వ్యాపింపజేయటం, కీర్తి, డబ్బు ... ఈ ధ్యేయాల కోసం రాజకీయ నాయకులు రోజుకో మాట మాట్లాడుతున్నట్టే తుగ్లక్ తన మనసుకు ఎప్పుడేది తోస్తే అది మాట్లాడి శాసనాలు చేస్తుంటాడు. రోజుకు అయిదుసార్లు నమాజు చెయ్యాలని కొంతకాలం, బహిరంగ ప్రదేశాల్లో నమాజే నిషిద్ధమని మరి కొంతకాలం నిబంధనలు పెడుతుంటాడు. ఇవన్నీ తనలోని అనుమానించే మనస్తత్వాన్ని, అహంకారాన్ని, అభిద్రతాభావాన్ని తెలియజేసే చర్యలే.

తుగ్లక్లో కొన్ని సీన్లను ఏ కాలపు రాజకీయాలకైనా అన్వయించుకోవచ్చు. సుల్తాన్తో విభేదించిన ఆధ్యాత్మిక గురువు షేక్ ఇమాముద్దీన్ ప్రజలతో మాట్లాడాలని అనుకుంటాడు. సుల్తానే స్వయంగా పబ్లిక్ మీటింగ్ను ఏర్పాటు చేయిస్తాడు. కానీ వెనుకనుండి తన అనుచరుల చేత ప్రజలెవ్వరినీ ఆ సమావేశానికి రానీయకుండా చేస్తాడు. ఈ రోజుల్లో ప్రాజెక్టుల కోసం భూములు తీసుకునేటప్పుడు గ్రామసభల అనుమతి తీసుకునే సందర్భంలో ఊరి ప్రజలకు తెలియనివ్వకుండా సభలు ఏర్పాటు చేసి ప్రజలు అనుమతి ఇచ్చినట్టుగా రాసేసుకుని ప్రాజెక్టులు మొదలుపెట్టే రాజకీయం కూడా ఇలాగే లేదూ!

'నా లక్ష్యంలో నేను నమ్మకం వుంచటానికి నాకున్నది మాట కాదు, కత్తే!' అని మంగోలు దాడుల నుంచి, అంతర్గత శత్రువుల నుంచి, శత్రువులని తాననుకున్న వ్యక్తుల నుంచి తప్పించుకుందుకు చంపుడు పందేలనే ఆశ్రయిస్తాడీ రాజు. చంపటానికి కూడా ఒక

కుట్రనూ నమ్మకద్రోహాన్నీ రచిస్తాడు. చదరంగంలో పావులు కదిపినట్టుగా వ్యూహాలు పన్ని మనుషులను బలిపెడతాడు. రకరకాల వేషాల్లోకి మారుతూ చివరకు తనను తాను కోల్పోతాడు. తనకేవేవో ఆదర్శాలున్నాయని చెప్తునే చేతల్లో అదంతా అబద్ధమని నిరూపిస్తూ వుంటాడు. “ఈ సుల్తాను ఎవరినైనా చప్పుడు కాకుండా చంపేసి, చివరకు తన అపరాధ భావనను కూడా ఆనందిస్తూ వుంటాడు” అంటాడు తుగ్లక్ క్రూరత్వాన్ని గురించి చెప్తూ ఒక సైనికుడు. ప్రపంచంలో చాలామంది తలల్ని తలరాతల్ని మార్చేసి ఆనందించే తెలివైన అగ్రరాజ్యపు ప్రెసిడెంట్లు ఇక్కడ గుర్తుకొస్తారు.

నిజానికి మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ మీద హత్యా ప్రయత్నాలేవీ జరిగినట్టు చారిత్రక ఆధారాలు లేకపోయినా, నాటకీయత కోసం, తుగ్లక్ చర్యలతో విసిగిపోయిన కొంతమంది పెద్దలు కుట్ర చేసినట్టుగా నాటకంలో కల్పన చేస్తాడు కర్నాడ్. ఆ కుట్ర గురించి తెలుసుకున్న సుల్తాన్ హిందువులను ఉపయోగించి తనమీద జరిగిన హత్యా ప్రయత్నాన్ని తిప్పికొడతాడు. స్వంత ప్రయోజనాల కోసం హిందూ ముస్లిం అల్లర్లను రెచ్చగొట్టి, ఇరువైపులా కొట్లాడుకు చస్తుంటే, లాభం పొందుతున్న రాజకీయ నాయకులను గుర్తు చేస్తాడు. సుల్తాన్ కుట్రలకు తోడుగా రతన్సింగ్ కుట్ర, సుల్తాన్ ఎంతగానో ప్రేమించే సవతి తల్లి సుల్తాన్ అన్యాయాలను సహించలేక అతని సలహాదారును చంపేసేందుకు చేసే కుట్ర... ఇలా రాచరికం అంతా అపనమ్మకం, అనుమానం, కుట్ర, హత్యలమయం అనిపించేటట్టుగా వుంటుంది తుగ్లక్ . నాటకంలో చదరంగం ఆట రాజకీయపు ఎత్తులకు ప్రతీక. పాలకులు చేసే శాసనాలను తమకు వీలుగా వాడుకునే ప్రజలకు ప్రతీక అజీజ్ అనే చాకలి.

బంగారం, వెండి నాణాలకు బదులుగా రాగి నాణాలు వాడుకలోకి తెద్దామని తుగ్లక్ చేసిన నిర్ణయం మంచిదే గానీ రాగి నాణేలు నాసిరకంగా వుండటంతో జనం వాటిని ఇళ్లలోనే ముద్రించుకోవటం మొదలు పెట్టేసరికి అసలుకే మోసం వచ్చింది. ప్రజల్లో తానంటే నమ్మకం లేదని, చైనాలో రాజముద్రతో వున్న పేపర్ కరెన్సీని జనం గౌరవించినట్టుగా మన ప్రజలు తన కరెన్సీని గౌరవించలేదని వాపోతాడు తుగ్లక్. నల్లధనాన్ని బైటకు తీసుకొస్తామంటూ చేసిన పెద్దనోట్ల రద్దు మాయేనని తేలిపోయినా కిక్కురుమనకుండా వుండిపోయిన మన పాలకుడి మనసులో మోనోలాగ్ ఎలా వుండుంటుందో!

ధీల్లీ నుంచి దౌలతాబాద్ కు రాజధానిని ప్రజలతో సహా మార్చటంతో ఎంతోమంది చనిపోవటంతో, ఖజానా రాగి నాణాల కుప్పలతో నిండిపోవటంతో, తనచుట్టూ ఉన్నవాళ్లందర్నీ అనుమానించి చంపటం లాంటి తన చర్యలన్నీ చివరకు తన వైఫల్యాన్ని కళ్లముందు నిలపటంతో మానసికంగా డొల్ల అయిపోతాడు తుగ్లక్. ఇక మిగిలినది తన పిచ్చితనంలోకి తను సుఖంగా జారుకోవటమే. దేశ ప్రజల భవిష్యత్తును మలుపుతిప్పే నిర్ణయాలను తీసుకున్న దేశాధినేతలు వాళ్ల నిర్ణయాలు ఇచ్చే ఫలితాలు ఘోరంగా వున్నప్పుడు, దేశప్రజల ప్రయోజనాలు

దెబ్బతిన్నప్పుడు తుగ్లక్లాగా ఎంతో కొంత ఉన్నాడానికి గురి కాకుండా వుండరేమో!

1964లో కర్నాడ్ తుగ్లక్ ను రాశాడు. కొత్తగా ఏర్పడిన భారతదేశంలో నెహ్రూ కొన్ని ఆదర్శాలతో కొత్త నిర్ణయాలు తీసుకోవటం, అవి పెద్దగా విజయవంతం కాకపోవటం, ఆర్థికంగా ఎదగని సమాజం, హిందూ ముస్లింల మధ్య విభేదాలు అలాగే వుండిపోవటం... వీటన్నిటినీ దృష్టిలో పెట్టుకుని యు.ఆర్. అనంతమూర్తి ‘తుగ్లక్’ నాటకం నెహ్రూవియన్ సోషలిజం మీద చేసిన విమర్శ అని అంటాడు. నిజానికి కర్నాడ్ చెప్పినట్టుగా తుగ్లక్ ఆనాటి చారిత్రక కథో లేదా నెహ్రూ కాలానిదో మాత్రమే కాదు. ఇది అన్నికాలాలకూ వర్తిస్తుంది. తుగ్లక్ లో ఇద్దరు గార్డుల సంభాషణ ఉంటుంది. ‘ఇది ఎంత గట్టి కోట!’ అని ఒక గార్డు అంటే ‘ఈ కోట దానిలో స్వాభావికంగా వున్న బలహీనతల వల్లనే కూలిపోతుంది’ అంటాడు రెండో గార్డు. ఎనభైల్లో ఈ నాటకాన్ని చూసిన ఒక ప్రేక్షకుడు ఇందిరా గాంధీని సొంత సెక్యూరిటీ గార్డులే కాల్చేసిన తరువాత జరిగిన హింసను గుర్తు చేసుకున్నాడని కర్నాడ్ చెప్పారు. ప్రతీ ప్రేక్షకుడూ తను వాస్తవాన్ని అర్థం చేసుకున్న తీరును బట్టి నాటకం గురించి వ్యాఖ్యానిస్తాడని అంటూ ఈ నాటకం మోదీని గుర్తు చేస్తుందేమో చూడాలంటాడు కర్నాడ్.

ఆదర్శవాదం ఆచరణలో ఘోరంగా ఓడిపోయినప్పుడు కలిగే మానసిక సంఘర్షణలో తుగ్లక్ గుర్తొస్తాడు. భిన్నాభిప్రాయాన్ని సహించకపోవటం, పదవి నిలుపుకోవటం కోసం కుట్రలతో మనుషుల మధ్య చీలికలు తేవటంలాంటి ఫాసిస్ట్ ధోరణులకు ఏ సమాజంలో ఏ పాలకులు పాల్పడినా వాళ్లలో తుగ్లక్ కనిపిస్తాడు. ‘తుగ్లక్’ విస్తృతి ఇంత పెద్దది కాబట్టే ఏ కాలంలోనూ సమకాలీనతను నిలుపుకునే ఒక గొప్ప పొలిటికల్ డ్రామాగా నిలిచేవుంటుంది. గొప్ప నాటకాలను రాసిన ఖ్యాతిని వెంటబెట్టుకున్న గిరీష్ కర్నాడ్ కూడా భారతీయ నాటకరంగంలో చంద్రుడిలా ప్రకాశిస్తూ వుంటాడు.

మాతృక చందా వివరాలు

సంవత్సరం చందా : రూ. 150/-

రెండు సంవత్సరాల చందా : రూ. 300/-

నాలుగు సంవత్సరాల చందా : రూ. 500/-

మాతృక నిధికి విరివిగా విరాళాలు ఇచ్చి

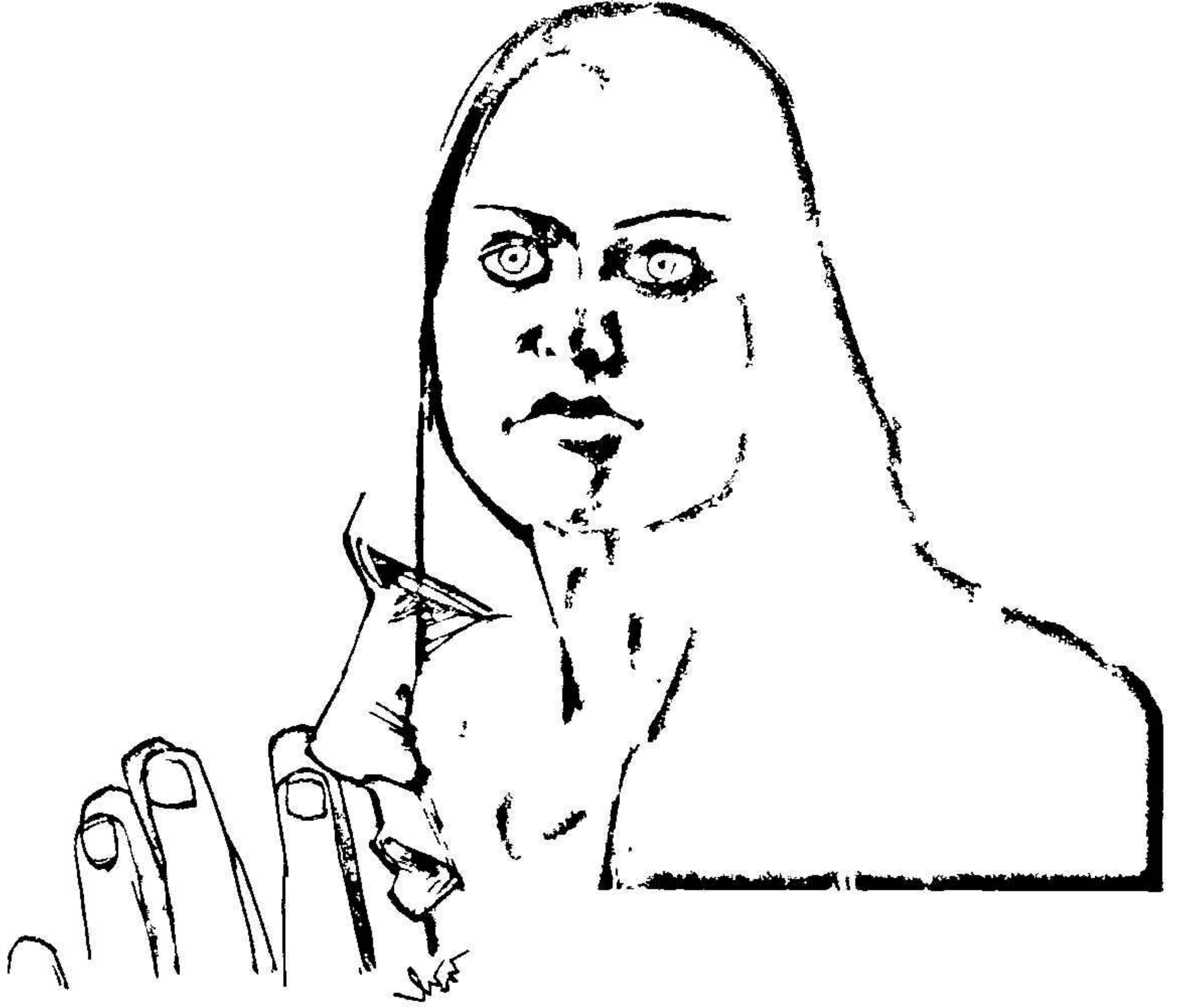
పత్రికను ప్రోత్సహించండి.

నసాస్త్య... తల దించుకుని ఉంది. తలనీ, ముఖాన్ని కప్పుతూ నల్లరంగు చున్నీ. ఎంత అణిచివేసినా ఆగేది లేదంటూ నుదిటిపైకి దూసుకొస్తున్న బంగారు రంగు జుట్టు. ముఖానికి చేతులు అడ్డం పెట్టుకుని ఉంది. రెండు చేతుల మధ్యనుంచి ఆమె కళ్లు. కేవలం కళ్లు మాత్రమే కనిపిస్తున్నాయి. గాజుకళ్లు. తేనెరంగులో; ఏ భావం లేకుండా నిర్లిప్తంగా, నిర్వికారంగా... ఏదో లోకంలో ఉన్నట్లుగా. చుట్టూ పోలీసులు, మీడియా, కెమెరాలు. ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తున్న అర్థం కాని ప్రశ్నలు. పక్కనే అయోమయంగా చూస్తున్న తనలాంటి యువతులు. చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచంతో తనకేం సంబంధం లేనట్లుగా నసాస్త్య నిర్వికారంగా ఉంది. ఏ భావమూ లేని తేనెకళ్లు ఎక్కడో చూస్తున్నాయి. హైదరాబాద్ మహానగరాన్ని దాటి, ఈ రాష్ట్రాన్ని దాటి, దేశ సరిహద్దులను దాటి, మంచుకొండలు, జలపాతాలను చూస్తూ సిల్కు రోడ్డు మీదుగా సుదూరంగా గోధుమ గడ్డి పరిమళాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకుంటున్నాయి. కల్లాల్లో రాసులుగా ప్రపంచపు అన్నపు గిన్నె మేమే అంటూ తుళ్లిపడుతున్న కంకుల్లో తమ ఆనవాళ్లని వెతుక్కుంటున్నాయి. చేజారిన స్వర్గాన్ని గుర్తు చేసుకుంటున్నాయి. తమ అందమైన ప్రపంచాన్ని తన్నుకుపోయిన గద్దలు ఎవరని అడుగుతున్నాయి. ఇంతకీ ఆ కళ్లు ప్రశ్నించేదెవరిని? సమాధానం చెప్పాల్సిందెవరు? ఆ కళ్లనే చూస్తూ అలా మూడ్చెల్ల క్రితానికి వెళ్లిపోయాను

ఓ సాయంత్రం ఆఫీసులో పనిచేసుకుంటున్న నాకు ఉన్నట్లుండి ముక్కు పుటాలను సోకింది, మట్టి పరిమళం. ఎన్నాళ్లెందో! మేఘం నేనొచ్చేస్తున్నానంటూ పుడమికి పంపిన సందేశం. కిందకెళ్లి ఆ పరిమళాన్ని ఆస్వాదిస్తూ టీ తాగాలనిపించింది. అలా దిగుతుంటేనే అక్కడక్కడా శరీరాన్ని పలకరిస్తున్న వానచుక్కలు. ఆకాశం నుంచి భూమికి తుళ్లుకుంటూ వచ్చిన పలకరింపు, పులకరింపు. ట్యాంక్ బండ్ చుట్టూ వాకింగ్ చేస్తూ వాన చుక్కల్నీ, మట్టి పరిమళాన్నీ ఆస్వాదిద్దామన్న కోరిక. పోదామని బండి తీశా. ఈ లోపలే మోగింది సెల్ ఫోన్. ఇంటినుంచే అనుకుంటూ, బాగా తెలిసినవాళ్లది ఎంగేజ్ మెంట్ ఉంది. వెళ్లాలి అని ఆర్డర్స్. తిట్టుకుంటూనే బయలుదేరా.

సిఫ్ విలేజ్ లో ఓ ఫంక్షన్ హాల్. అడ్రస్ కనుక్కోవాల్సిన అవసరం లేదు. ఫంక్షన్ హాల్ కు కిలోమీటర్ దూరం నుంచే కాబోయే వధూవరుల ఫోటోలతో మిలమలా మెరుస్తూ ఫ్లెక్సీలు. ఫంక్షన్ హాల్ కు చేరుకునే సరికి ఇక విరలాచార్య సినిమాలో స్వర్గం సెటింగ్ లు పోలిన మెరిసే ద్వారాలు. రంగురంగుల ఎల్ ఇడి దీపాలు. ఇక వేదిక సంగతి చెప్పేదేముంది. ప్రపంచంలో ఎంతో మంది అభాగ్యుల శరీరాలను, ఎన్నో మెదళ్లను పీల్చిపిప్పిచేస్తే పోగైన సంపద ఎంత సులువుగా ఖర్చు చెయ్యోచ్చో చెప్పేందుకు కంటిముందు కనిపిస్తున్న నికార్సైన నిజం. అయినా జీవితంలో ఒక్కసారే కదా జరిగేదంటూ వాదించే పెద్దమనుషులను గుర్తు చేసుకుంటూ అలా కూర్చున్నాను. చుట్టూ తెలిసిన ముఖాలు పెద్దగా కనిపించలా. తెలిసీ తెలియని ముఖాలకు ఓ చిరునవ్వు విసిరి కళ్లు మూసుకున్నాను.

ఒకేసారి ఫ్లూట్, వయోలిన్, వీణకు గజ్జెల సవ్వడి తోడైతేబీ ఆ సంగీతం చెవులను సోకింది. కళ్లు తెరిచి చూశా. స్వర్గంలాంటి సెటింగ్ లోకి వచ్చాననుకున్నాను కానీ వచ్చింది నిజంగా స్వర్గం లోకమా అన్న భ్రాంతికి లోనయ్యా. అప్పరసలు తెల్లని దేవతా వస్త్రాలతో వరుసగా నాట్యం చేస్తూ, కొంత మంది వింజామరలు మీటుతూ, రెండు వరుసలుగా వస్తున్నారు. వారి మధ్యలోంచి రథాన్ని పోలిన వాహనం. తేరుకుని చూశా. నిశ్చితార్థం చేసుకోబోయే అమ్మాయి, అబ్బాయి ఆ రథంలో. అటూ ఇటూ

నాట్యం చేస్తున్న యువతులు. కాస్తంత కళాపోషణ ఉంది కదా! ఆ అప్పరసలను పరికించి చూశా. అందంగా నృత్యం చేస్తున్నారు. సాలభంజికలంటే వీరే ఏమో. కానీ కాదని తేలిపోయింది. పరీక్షించి చూస్తే కనిపించింది తేడా. అంటే వీరు మన పురాణాల్లో అప్పరసలు కాదు. ఆ బంగారు వర్ణం, యాపిల్ ను వెక్కిరించే బుగ్గలు, తేనెకళ్లు. అందునా ముందున్న అమ్మాయి. చూడడానికి దేవకన్యే. కానీ మన పురాణాల్లో దేవకన్య కాదు. ఎక్కడో గ్రీకు పురాణాలనుంచి తీసుకొచ్చినట్లున్నారు. ఏ భావమూ లేని ముఖం, కళ్లలో నిరాసక్తత. నిర్వికారంగా ఉన్నాయి. పరీక్షగా చూస్తే; లోతైన ఆమె చూపులు, తీక్షణంగా ఉన్న ఆమె చూపులు...ఎక్కడో యుద్ధరంగం నుంచి శత్రువులనుంచి తప్పించుకోవడానికి ఈ అవతారమెత్తించింది అనిపిస్తోంది. ఈ మధ్య ఇలాంటివాళ్లు అక్కడక్కడా కనిపిస్తునే ఉన్నారు. ఖచ్చితంగా భారతీయులు మాత్రం కాదు. పాశ్చాత్యులూ అంటే అదీ కాదు. పాశ్చాత్యులకు, భారతదేశానికి మధ్యలో ఉండి ఉంటారా? ఎవరై ఉంటారు? అనుకుంటూ నిశ్చితార్థం సందడిలో మర్చిపోయా.

సరిగ్గా రెండైతే తరువాత అనుకుంటూ, స్నేహితులతో కలిసి హైటెక్స్ లో ఓ పెళ్లికి వెళ్లా. గేట్ దగ్గరే ఎదురయ్యారు. అతిథులకు పూలబొకేలు అందిస్తూ ఓ అమ్మాయి, సాంప్రదాయంగా నమస్కారం చెబుతూ మరో అమ్మాయి. అతిథులను ఆహ్వానిస్తున్నారు. ఎరుపురంగు గౌన్ లో అచ్చు ఫెయిరీటేల్స్ లో కథానాయికల్లాగా!

ఎర్రగులాబీని అందుకుంటూ ఒక్కసారి కళ్లలోకి చూశా. అవేకళ్లు. తేనెకళ్లు... లోతైన చురుకు చూపులు. అంత సుకుమారంగా ఉండే ఆ అమ్మాయి ముఖంలో ఏ భావం లేదు. పెదవులు నవ్వుతున్నాయి. కానీ ప్లాస్టిక్ నవ్వు. కళ్లు ఎక్కడో అన్వేషిస్తున్నాయి. ఆలోచిస్తున్నాయి. అందరూ ఆమెతో సెల్ఫీలు దిగుతున్నారు. వద్దని వారిస్తున్నా వినకుండా. నేను మాత్రం ఆమె ప్లాస్టిక్ నవ్వుకు ప్రతిగా చిరునవ్వు నవ్వి వెళ్లి కూర్చున్నాను. కాసేపటికి కూల్ డ్రింక్స్ తీసుకుని వచ్చింది ఆమె. నాకు అందివ్వబోతూ పరిచయంగా అనిపించానో ఏమో చూస్తూ పక్కన ఉన్న కుర్చీ తట్టుకుంది. చేతిలో ట్రే జారిపోకుండా నేను అందుకున్నా. అంతే... ఈ సారి నిజంగానే నవ్వి ట్రేను తీసుకుంది. మాట కలిపాను. పేరు నసాస్యా. నాకెంతో ఇష్టమైన పేరు. ప్రముఖ రష్యన్ రచయిత గలీనా నికొలయెవా రాసిన నవల 'అపరిచిత'లో కథానాయిక.

పేరు... నాటి అసలు సినలైన రష్యన్ యువతికి అసలైన ప్రతిరూపం ఆ పేరు. సోవియట్ విప్లవం వచ్చిన కొత్తలో ఆ దేశ నవనిర్మాణం కోసం విశ్వవిద్యాలయాలనుంచి మారుమూల సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి వెళ్లిన నసాస్యా, ఎన్నో కష్టనష్టాలకు, అవహేళనలను, ప్రకృతి సవాళ్లను ఎదిరించి కరువునేలలో బంగారాన్ని పండించిన నసాస్యా. కష్టాలు, నష్టాలను కొగలించుకుంటూ తన చుట్టూ ఉన్న సమాజాన్ని విజయపథంలోకి తీసుకెళ్లిన నసాస్యా. మహిళా శక్తికి అసలైన రూపం. రష్యన్ ప్రకృతికి చిరునామా. ప్రతి ఉద్యోగినికీ ఆదర్శంగా నిలిచే వ్యక్తిత్వం. ఎలాంటి గుర్తింపు ఆశించకుండా, తన పనినే ఒక తపస్సులా చేసే

నసాస్యా.

ఎక్కడనుంచి వచ్చావని అడిగాను కళ్లముందున్న కథానాయికని. ఆర్యోనియా అంటూ బదులిచ్చింది. అంటే రష్యన్ యువతి. అక్కడినుంచి ఇక్కడకా! అదీ ఈ పనికోసం! మనసంతా ఏదోలా అయింది. ఒకనాడు ప్రపంచానికి ఫుడ్ బౌల్ గా ప్రసిద్ధిచెందిన స్పోయిట్ రిపబ్లిక్ ఆర్యోనియా నుంచి ఆ యువతి వెన్నుకు అతుక్కుపోయిన ఆ చిన్ని పొట్ట నింపుకోవడం కోసం పెళ్లిళ్లలో వంగి వంగి నమస్కారాలు పెడుతోంది. సర్వ్ చేస్తోంది. పరిచారికలా నృత్యాలు చేస్తోంది ఆ యువతి. ఆమె కాదు. ఆమె చుట్టూ ఉన్న అలాంటి అందరూ. పెళ్లిలో కూర్చుని ఉన్నానే కానీ మనసిక్కడ లేదు. చిన్నప్పటి నుంచీ నేను చదవిన పుస్తకాల్లో సోవియట్ యూనియన్ గుర్తిస్తోంది. ఫ్రెండ్ పిలుపుతో మళ్లీ ఈ లోకంలోకి వచ్చా. ఆ మధ్య చదివిన ఓ వార్త గుర్తొచ్చింది. కొంత మంది రష్యన్ మహిళలు తమ పొట్టకూటి కోసం తజికిస్తాన్ నుంచి నడుచుకుంటూ చైనా మీదుగా మధ్యలో బిచ్చమెత్తుకుంటూ, వ్యభిచారం చేస్తూ, సిల్క్ స్మగ్లింగ్ చేస్తూ మన దేశానికి నడుచుకుంటూ వచ్చి ఢిల్లీ పోలీసులకు చిక్కిన వార్త. అయినా వీళ్లు కొంచెం నయం. తలుచుకుంటే కంట తడి. కానీ రష్యన్ యువతులు అంత దూరం నుంచి బతుకుదెరువు వెతుక్కుంటూ వస్తున్నారంటే ఎన్ని కష్టాలకైనా ఎదురీదే తత్వం వారిని ఇంకా నడిపిస్తునే ఉంది.

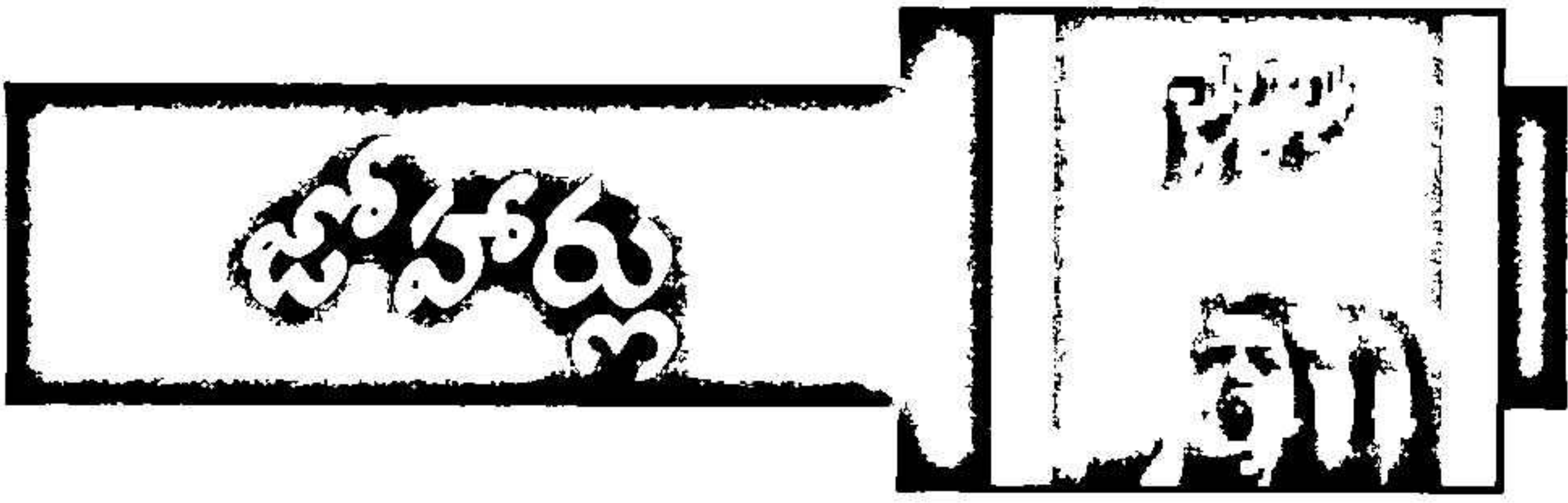
ఇంటికెళ్లానే కానీ నసాస్యా నన్ను వెంటాడుతూనే ఉంది. మర్నాడు ఆఫీసులో తోటి జర్నలిస్టు చాలా హడావుడిగా వచ్చాడు. ఏంటి సంగతని అడిగా. 'అదిరిపోయే స్టోరీ వచ్చింది. విజువల్స్ నాదగ్గరే ఎక్స్ క్లూజివ్ గా ఉన్నాయి' అంటూ చాలా ఎగ్జైట్ అయ్యాడు. నేనూ ఉత్సాహంగా ఫోన్ లో ఆ దృశ్యాలు చూశాను. అర్ధరాత్రి మధ్యలో విద్యుత్ దీపపు వెలుగులు. పాతబస్తీ నట్టనడివీధుల్లో కత్తులు తిప్పుతూ పహిల్వాన్ లు. వారి కత్తుల విన్యాసానికి అనుగుణంగా లయబద్ధంగా నృత్యాలు చేస్తున్న డాన్సర్లు. సందేహం లేదు. రష్యన్ యువతులే. అర్ధనగ్నంగా కత్తుల అంచులపై నృత్యాలు చేస్తున్నారు. షోలే సినిమాను తలపిస్తూ.

ఓ నెల తరువాత వాట్సప్ లో వార్తలు చెక్ చేసుకుంటున్నా. ఓ వార్తను చూసి ఆగిపోయా. వ్యభిచారం నేరం కింద రష్యన్ యువతుల అరెస్టు. వెంటనే విజువల్ డౌన్ లోడ్ చేసి చూశా. రష్యన్ యువతుల అరెస్టుపై కమిషనర్ ప్రెస్ కాన్ఫరెన్స్. ఆయన వెనుక అరెస్టైన యువతులు. తలకు, ముఖానికి చున్నీలు కట్టుకుని. వారిలో నాకు చిరపరిచితమైన కళ్లు... నన్ను వెంటాడుతున్న తేనె కళ్లు... ఆమె నసాస్యా. సందేహంలేదు. ఎప్పటిలాగే ఆ కళ్లలో అర్థం కాని అనేక ప్రశ్నలు. సమాధానం దొరక్కపోయినా ఆ ప్రశ్నలు మాత్రం ఇప్పుడు అర్థమవుతున్నాయి.

ఒకనాడు విశ్వాంతరాళంలో అంతుచిక్కని రహస్యాలు ఛేదించడానికి అంతరిక్షంలో అడుగుపెట్టిన తొలి మహిళ. ఒలంపిక్స్ లో కనురెప్పను సవాలు చేసే వేగంతో అందని వేగంతో బంగారు పతకాల వర్షం కురిపించిన సోవియట్ మహిళ. అంతర్జాతీయ వేదికలపై వెలుగుబాటలో శరవేగంగా పయనిస్తోన్న

తెలుగు సాహిత్యంలో మొదటి తరం ఫెనినిష్టు రచయిత్రి

అబ్బూరి ఛాయాదేవి

ప్రముఖ రచయిత్రి అబ్బూరి ఛాయాదేవిగారు జూన్ 28న మరణించారు. ఆమె వయసు 86 సంవత్సరాలు. ఆమె చివరి జీవితం చంద్ర రాజేశ్వరరావు ఫౌండేషన్ వృద్ధాశ్రమంలో నడిచింది. ఆమె 1960 ప్రాంతాల్లో ఢిల్లీలోని జెఎన్టీయూలో లైబ్రరీయన్గా పని చేసి పదవీ విరమణ చేసారు. స్త్రీల సాంసారిక

జీవితాల్లో వచ్చే సంఘర్షణలను, తిరుగుబాట్లనూ, సర్దుబాట్లనూ ఆమె ఎక్కువగా తన కథా వస్తువుగా తీసుకొనేవారు. ఆమె పితృస్వామ్య వత్తిడుల ప్రభావాన్ని అర్థం చేసుకొంటూ, ఆ ఎరుకతో రాసిన కథలు ఆమెవి. ఆ చిన్న చిన్న ఎరుకలే పురుషాధిక్యత మీద తిరుగుబాటుకు సహకరిస్తాయి.

అబ్బూరి ఛాయాదేవిగారి 'తన మార్గం' పుస్తకానికి 2005 సాహిత్య అకాడమీ అవార్డ్ వచ్చింది. ఆ పుస్తకం మొదటి ప్రచురణ 'అబ్బూరి ఛాయాదేవి కథలు' గా వచ్చింది. అది కాకుండా ఆమె పిల్లల కోసం 'అనగననగ' అనే జానపద కథలు రాశారు. తన తండ్రిని తలుచుకొంటూ 'మృత్యుంజయ' అనే పుస్తకం రాశారు. ఆస్ట్రేలియా రచయిత స్టీఫెన్ జీవ్స్ రాసిన కథలను తెలుగులో 'పరిచిత లేఖ' పేరుతో అనువాదం చేశారు. ఆమె రాసిన కథల్లో 'బొన్నాయ్ బతుకులు' కథ పురుషాధిక్య సమాజంలో ఎదగలేని మహిళల బ్రతుకుల గురించి వర్ణిస్తుంది. ఈ కథను 2000వ సంవత్సరం నుండి 8వ తరగతి ఆంగ్ల పాఠ్యాంశంగా పెట్టారు. 'ఆఖరుకు ఐదు నక్షత్రాలు' కథ కార్పొరేట్ ఆసుపత్రుల గురించి రాసిన కథ.

ఛాయాదేవిగారు అత్యంత క్రమశిక్షణ కలిగిన వ్యక్తి. జీవితంలోని ప్రతి క్షణాన్ని సద్వినియోగం చేయాలనే ఉత్సుకత ఉన్న వ్యక్తి. భర్త చనిపోయిన తరువాత ఆమెకు సంతానం లేకపోవడంతో ఆశ్రమంలో ఉండాలని నిర్ణయించుకొన్నారు. ఆ నిర్ణయాన్ని అతి స్వల్ప కాలంలో ఆచరణలోకి తీసుకొచ్చారు. బాగలింగంపల్లిలో ఉన్న తన స్వంత యింటిని తన మిత్రులకే అమ్మి ఆశ్రమం చేరారు. ఆశ్రమ జీవితంలో కూడా కాలాన్ని ఉత్సాహభరితంగా గడిపేవారు. చనిపోయిన తరువాత కూడా తన శరీరం ప్రజలకు ఉపయోగపడాలనే సదుద్దేశంతో తన పార్థివ శరీరాన్ని ఇఎస్ఐ ఆసుపత్రికి ఇవ్వమని చెప్పారు. ఆమె కోరిక మేరకే జరిగింది.

తెలుగు సాహిత్యానికి, స్త్రీవాద ఉద్యమానికి తన వంతు సహకారం అందించిన అపురూప వ్యక్తి, రచయిత్రి అబ్బూరి ఛాయాదేవిగారికి మాతృక నివాళి సమర్పిస్తుంది. ❀

తమ దేశం గురించి సగర్వంగా ప్రపంచానికి చాటిన సోవియట్ మహిళ. ఆకాశంలో సగం కాదు, విశ్వమంతా తానై ఆధునిక ప్రపంచంలో సాధికార దిశగా దూసుకెళ్లాలనుకున్న మహిళలందరికీ ఆదర్శంగా నిలిచిన సోవియట్ మహిళ. ఈ రోజు హైదరాబాద్ పోలీసు స్టేషన్లో తల ఒంచుకుని నిలబడింది. రష్యానుంచి విశ్వంలోకి కాదు. జానెడు పొట్ట నింపుకోవడానికి మంచు ఎడారుల మీదుగా... కొండలు, కోనలు, మహాసముద్రాలు దాటుకుంటూ ఈ రోజు హైదరాబాద్ నడివీధుల్లో నగ్నంగా నించున్న మహిళ. అంతర్జాతీయ యవనికలపై తమ దేశ అభివృద్ధిని సగర్వంగా చాటిన మహిళ. పాతబస్తీ వీధుల్లో పహిల్వాన్ల కత్తుల అంచుల మీద నడుమ అర్ధనగ్న నృత్యాలు చేస్తోంది. ప్రపంచంలో అత్యున్నత, శక్తివంతమైన, ఆధునిక మహిళ ఇప్పుడు జానెడు పొట్టకోసం

శరీరాన్ని అమ్ముతోంది. నవ్వును అమ్ముతోంది. ఆత్మను అమ్ముతోంది. ఈ పరిస్థితికి ఎవరు కారణమన్నదే నసాస్త్రా కళ్లలోని ప్రశ్న.

ఏ రాబందులు నా దేశంపై వాలి, సకల జన సౌభాగ్యమే అత్యున్నత నాగరికత అన్న మార్క్స్ ఆశయం, లెనిన్ ఆచరణతో ప్రపంచదేశాలకు మార్గ దర్శకంగా నిలచిన మమ్మల్ని ఈ స్థితికి తీసుకువచ్చాయన్నదే నసాస్త్రా ప్రశ్న. ప్రపంచానికి కావాల్సిందేంటి? తమను అంతరిక్షం నుంచి ఈ మురికి కూపంలో పడేసిన గొప్ప సమాజమా? ధనిక, పేద, కుల, మత, సరిహద్దులు చెరిపేసి సమస్త మానవాళి స్వేచ్ఛ, సమానత్వంతో వెలసిల్లే సమసమాజమా? ఆలోచించమని చెప్పకనే చెబుతున్న నసాస్త్రా. సమాధానం చెప్పాల్సిన సమయం ఆసన్నమైంది. ❀

ఆఫీసు నుంచి ఇంటికొచ్చేసరికి గుమ్మంలోకి ఎదురుగా ఉత్తరాలు కనిపిస్తే ఏదో చెప్పలేనంత ఉత్సాహం పుట్టుకొస్తుంది. ఆత్మీయులు ఎదురై ఆప్యాయంగా పలకరించినట్లే అనిపించి, ఆఫీసు పనివల్ల కలిగిన అలసట అంతా ఇట్టే మాయం చేసినట్లు హాయిగా ఉంటుంది మనసుకి. ఆఫీసు నుంచి రాగానే ఈదురో దేముడా అంటూ వంటింట్లోకి అడుగు పెట్టేందుకు బదులు కూనిరాగం తీస్తూ కులాసాగా కాఫీ చేసుకుని తాగబుద్ధి అవుతుంది. అందులోనూ పరిచితమైన దస్తూరితో ఇన్‌లాండ్ లెటర్స్ గాని కవర్లు గాని వస్తే చకా చకా పకోడీలో బజ్జీలో చేసుకు తినేటంత ఓపిక, ఉత్సాహం పుట్టుకొస్తాయి. ఉత్తరాలు రాయటానికి బద్ధకం అనిపించినా ఎక్కడి నుంచైనా రోజూ ఉత్తరాలు రావాలనే ఆశ మాత్రం ఉంటుంది !

అనుకోని ఉత్తరం అది. అక్కయ్య ఏనాడూ ఉత్తరం రాయనిది ప్రత్యేకంగా రాసిందంటే ఏదో విశేషం ఉండి తీరాలి. ఉత్తరం విప్పుతుంటే కొంచెం భయం లాంటిది వేసింది - ఏమైనా దుర్వార్త కాదు కదా అని. అవును మరి, అంతా సవ్యంగా ఉంటే ఒక్కళ్లా ఒక్క ఉత్తరం ముక్క రాయరు.

“అమ్మలూ !

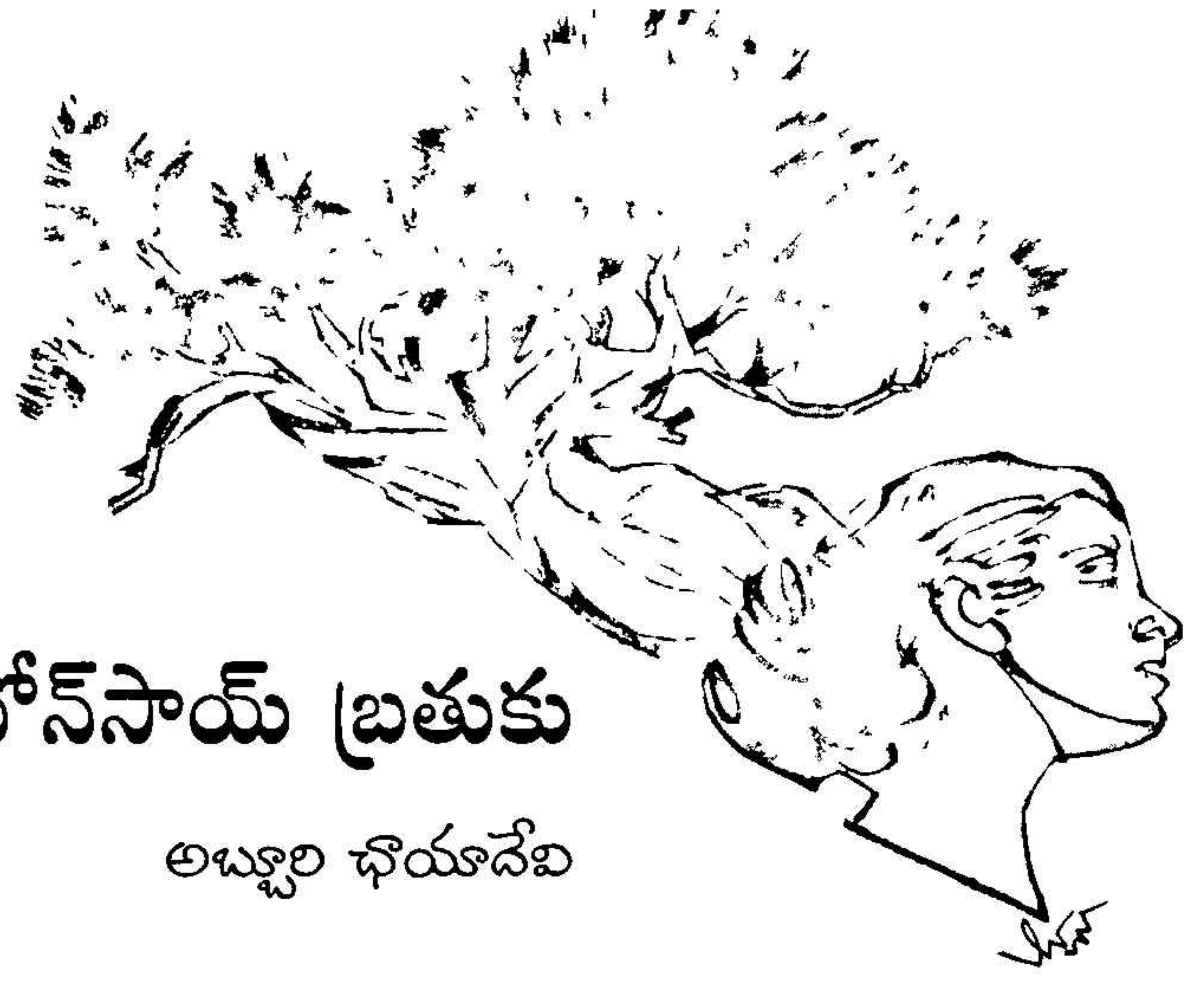
నా ఉత్తరం నీకు చాలా ఆశ్చర్యం కలిగించిందనుకుంటాను. నేనూ మీ బావగారూ అక్కడికి మీ ఊరికి రాబోతున్నామని చెబితే మరింత ఆశ్చర్యపోవచ్చు. కాశీ హరిద్వారం వెళ్లాలని ఎన్నాళ్ల నుంచో అనుకుంటున్నాము. ఈనాటికి వీలు చిక్కింది. మేము రావటంవల్ల మీకు ఏ విధమైన ఇబ్బందీ కలగదనుకుంటాను....”

“ఏమండీ, మా అక్క బావగారూ వస్తున్నారట ఇక్కడికి” అన్నాను ఉత్సాహంగా.

“నిజంగానా! ఎప్పుడు? ఏదీ, ఉత్తరం ఇలాతే” అంటూ నా చేతిలోంచి ఉత్తరం లాక్కున్నారాయన. నేను వంటింట్లోకి వెళ్లాను కాఫీ వగైరాలు రెడీ చెయ్యటానికి.

నా పెళ్లయిన తరువాత మొట్టమొదటిసారిగా మా ఊరికి మా ఇంటికొస్తున్నారు మా అక్క బావగారూ. ఎన్ని సంవత్సరాల నుంచో ఎదురుచూసిన సంగతి. ఎప్పుడూ ఆ పల్లెటూరు వదిలి ఎక్కడికీ కదలరు వాళ్లిద్దరూ. పిల్లా పీచూ గొడ్డూ గోతం పంటలూ కోతలూ అంటూ ఏవో వంకలు పెట్టి వాళ్ల ఊరు వదిలి ఎక్కడికీ వెళ్లరు. అటువంటిది వాళ్లు ఈ మహాపట్నానికి మా ఇంటికొస్తున్నారు ఈనాటికి!

అక్కయ్య నాకుమల్లే చదువుకోలేదు. చదువుకోలేదంటే - దాన్ని అయిదో క్లాసుతోటే చదువు మానిపించేశారు మా నాన్నగారు. ఆడపిల్లకి చదువేమిటి? చాకలి పద్దు రాయగలిగితే చాలదా అనుకునే రోజులవి. ఒక దశాబ్దం తరువాత పుట్టిన నా నాటికి ఆడపిల్లకి చదువు అవసరమా అనే మీమాంస తగ్గిపోయింది. కాలంతోపాటు నాన్నగారు కూడా మారటం నా అదృష్టం. నన్ను

బోనసాయ్ బ్రతుకు

అబ్దుల్ ఛాయాదేవి

కాలేజీలో చేర్పించటానికి కూడా వెనకాడలేదు. పెద్ద చదువు చదివినతరువాత పెళ్లి చేసుకుని ఇల్లూ వాకిలీ చూసుకుంటూ కేవలం గృహిణిగా ఉండిపోవటానికి ఏ ఆడపిల్లకీ మనస్కరించదు. చదివిన చదువు సద్వినియోగం చేసుకోవాలని, జీవితంలో స్వయంగా ఏదో సాధించాలనే తపన బయలుదేరుతుంది. అదే విధమయిన తపన నాలోనూ రేగింది. ఆయన మంచి ఉద్యోగంలో ఉన్నప్పటికీ నేనూ ఉద్యోగంలో చేరాను.

అక్కకి చదువు లేకపోవటంతో పల్లెటూరి సంబంధం కుదిరింది. బావగారు చదువుకున్నవాడే అయినా ఆదర్శభావాలతో వ్యవసాయాన్నే వృత్తిగా ఎన్నుకుని సొంత పొలాన్ని పండించుకుంటూ పల్లెటూరిలోనే మకాం స్థిరపరచుకున్నాడు. అక్కయ్య ఆ పల్లెటూరికే అలవాటు పడిపోయింది.

అక్కయ్య వచ్చేటప్పుడు దోసకాయలూ, గోంగూరూ ములక్కాడలూ అప్పడాలూ వడియాలూ కొబ్బరి వుండలూ లాంటివెన్నో తెచ్చింది. “ఏమిటోనే కుచేలుడిలాగా పట్టుకొచ్చాను ఇవన్నీ. మీకు నచ్చుతాయో లేదో” అంది మొహమాటపడుతూ.

“అయ్యో అదేం మాటే! సరిగ్గా మాక్కావలసిన వస్తువులన్నీ తెచ్చిపెట్టావు. మాకు ఇక్కడ దొరకని వస్తువులివన్నీ. మీ మరిదికి గోంగూర పులుసూ, దోసకాయపప్పు, ములక్కాడల చారూ ఉంటే చాలు పంచభక్ష్త పరమాన్నాలూ పెట్టినట్లు సంబరపడతారు. నాకు ఆఫీసు పనితోటి అప్పడాలూ వడియాలూ పెట్టడం అసలే పడదు. ఒకవేళ తీరిక దొరికినా అటువంటి పనులు చెయ్యాలంటే బద్ధకం నాకు, నా సంగతి నీకు తెలుసుగా !” అన్నాను నవ్వుతూ.

“అవును మరి, ఆఫీసు నుంచి వచ్చేసరికి ప్రాణం సోలిపోయి ఉంటుంది. ఇక అప్పడాలూ వడియాలూ పెట్టాలి, ఇడ్లీలూ దోసెలూ చెయ్యాలి అంటే మాటలేమిటి ! అసలు ఎలా నెట్టుకొస్తున్నావో ఇంటిపనీ ఆఫీసు పనీను” అంది అక్కయ్య ఓదార్పుగా.

“ఏమిటో వెధవ ఉద్యోగం - ఒక్కొక్కప్పుడు మానెయ్యాలనిపిస్తుందే అక్కా ఇంట గెలిచి రచ్చ గెలవమన్నట్లు - ఇల్లూ వాకిలీ సరిగ్గా చూసుకోకుండా ఆఫీసులో వ్యవహారాలు చూడబోవటం ఆడదానికి తలకి మించిన పనే” అన్నాను స్వానుభవం మీద.

“అలా అనుకునేవ్ అమ్మలూ, నువ్వెంత అదృష్టవంతురాలివి - అనకూడదు గాని! హాయిగా చదువుకుని మగవాడితో సమానంగా ఉద్యోగం చేసి చేతినిండా సంపాదిస్తున్నావు, ‘దేహీ’ అని ఒకళ్లని అడిగాల్సిన పనిలేదు దేనికి. మాకు మల్లె కరివేపాకుకి కానీ డబ్బు దగ్గర్నుంచీ మొగుడిమీద ఆధారపడకుండా దర్జాగా బ్రతగ్గలవు” అంది అక్కయ్య.

‘దూరపు కొండలు నునుపు’ అనుకున్నాను మనసులో. “మీ పాప ఏం చదువుతోందే ఇప్పుడు?” అన్నాను ధోరణి మార్చటానికి.

“స్కూల్ ఫైనలు చదువుతోంది. దేవుడి దయవల్ల గట్టెక్కితే కాలేజీలో చేర్పించాలనే నా పట్టు. పొరుగుూరు పంపించి హాస్టల్లో ఉంచటం ఆయనకి అంత ఇష్టం లేదు. అయినా ఆడదాన్ని చదువు లేకుండా ఇంట్లో కూర్చోబెట్టడం నా కిష్టం లేదే. నే పడుతున్న పాట్లు చాలామా? ఆడదానికూడా ఈ రోజుల్లో డిగ్రీ చేతిలో లేకపోతే ఎందుకూ కొరగాదు. లేకుంటే మగవాడి చెప్పుకింద తేలులాగ పడి ఉండాల్సిందేనే” అంది ఉద్రేకంతో.

అక్కయ్యకి మొదట్నుంచీ చదువంటే ఇష్టం. కానీ నాన్నగారు దానికి చదువు చెప్పించలేదు. ఏదో నోటి లెక్కకి రక్కుమని సమాధానం చెప్పలేక పోయిందని “ఆ(...., ఆడదానికి దీనికి చదువెలా వస్తుంది” అని నాన్నగారు అక్క చదువు ఆపించేసి అన్నయ్య మీద అత్యంత శ్రద్ధ చూపించారు. అక్కయ్యకి చదువు లేకపోబట్టే ఆ పల్లెటూరు సంబంధం చేసుకోవాల్సి వచ్చిందనీ, ఇంట్లో పాడి చూసుకోవటం, పొయ్యి అలుక్కోవడం, నూతిలోనుంచి నీళ్లు తోడుకోవడం - అలా గొడ్డు చాకిరీ చెయ్యాల్సి వస్తోందని అమ్మ కూడా ఎప్పుడూ అక్కయ్య గురించి బాధపడుతూ ఉంటుంది. గతమంతా తలచుకుని అక్కయ్య బాధపడుతోందని గ్రహించి దాన్ని కాస్త మరపించాలని “అలా అవతలకి పోయి కూర్చుందాం రావే అక్కా!” అంటూ బాల్కనీలోకి తీసుకెళ్లాను.

అక్కడ పూలకుండీల్లో మొక్కలు చూడటం మొదలుపెట్టింది అక్కయ్య. తను తీసుకొచ్చిన దోసకాయలూ, ములక్కాడలూ, గోంగూరూ అన్నీ వాళ్ల పెరట్లోవేట. ఈసారి ఎవరైనా ఇటువైపు వస్తుంటే కాసిని గోంగూర “అవును గాని అమ్మలూ, ఇదేమిటే, ఈ తురాయి చెట్టునీ దానిమ్మచెట్టునీ ఈ పూలకుండీల్లో వేశావు! నిక్షేపంలా క్రింద పెరట్లో పెరగనివ్వాలని చెట్లని పూలమొక్కల్లా కుండీల్లో వేస్తే ఇక అవి ఎట్లా పెరుగుతాయే” అంది ఆశ్చర్యపోతూ, ఆ చెట్ల గురించి బాధపడిపోతూ.

నేను పకపకా నవ్వాను. అక్కయ్య తెల్లబోతూ నావంక చూసింది.

“కావాలనే వేశానక్కా, అదొక స్పెషల్ పద్ధతి. దాన్ని ‘బోన్సాయ్’ అంటారు జపాను దేశంలో. మర్రిచెట్టులాంటి మహావృక్షాన్ని కూడా పూలకుండీలో పెంచవచ్చు--ఊడలు కూడా దిగేట్టు పెంచవచ్చు. చిన్న పూలతొట్టెలో దానిమ్మ మొక్కని ఎప్పటికప్పుడు కొమ్మలు కత్తిరిస్తూ మధ్య మధ్య తొట్టె మారుస్తూ చిన్న సైజు చెట్టుని చేసి కాయలు కాయనిస్తే చూడటానికి ఎంత ముచ్చటగా ఉంటుందనుకున్నావ్! ఎంత జాగ్రత్తగా పెంచాలో తెలుసా ఈ చిన్న వృక్షాన్ని? ‘బోన్సాయ్’ ఒక గొప్ప కళ” అన్నాను.

అక్కయ్య నా మాటల్ని మెచ్చుకున్నట్లు కనిపించలేదు.

“ఏమిటో, మేడంత ఎత్తు పెరగాల్సిన తురాయిచెట్టుని ఈ కుండీలో బంధించావు” అంది నిట్టుర్చుతూ.

అక్కయ్యని నా ‘బోన్సాయ్’తో మెప్పించలేక పోయినందుకు నిరుత్సాహపడుతూ నీరసంగా కుర్చీలో చతికిలపడ్డాను. నేను నేర్చుకున్న కళ అంతా బూడిదలో పోసిన పన్నీరు అయిందని నీరుకారిపోయాను. అంతలోనే పెద్ద గాలిదుమారం రేగింది. విసురుగా ఇసుక వచ్చి మా ముహూర్తి కొట్టింది. అక్క రెక్క పుచ్చుకుని గదిలోకి లాక్కువెళ్లాను. గబగబా కిటికీలూ తలుపులూ మూసేశాను.

క్షణాల మీద జరిగినదంతా చూసి అక్కయ్య నిర్ఘాంతపోయింది.

“అదేమిటి? ఇంతవరకూ మాములుగానే ఉంది. అంతలోనే ఆ దుమ్ము గాలి ఎక్కణ్ణించి వచ్చాయే? తారురోడ్లు కూడానూ?” అంది.

“ఈ మహాపట్నంలో ఇంతేనే తల్లీ. చూస్తూ చూస్తుండగానే రాజస్థాన్ ఎడారిలో ఉన్న ఇసుకంతా లేవదీసుకొచ్చి మా మొహాన, కొట్టి పోతుంది గాలి దుమారం” ఇంకా నా మాటలు పూర్తి కాలేదు. అవతల టపటపమని వాన చినుకుల చప్పుడైంది. నేను తలుపు తెరచి బాల్కనీలో ఉన్న బోన్సాయ్ చెట్ల కుండీలనీ పూలకుండీలనీ లోపలికి చూరుకిందికి లాగాను. గాలివాన మొదలయింది. అక్కయ్య ఒక కిటికీ రెక్క తెరచి వీధిలోకి చూసింది. భారత రాజధాని వాతావరణాన్ని. “చూడు అమ్మలూ, అటు చూడు” అంది. అక్కయ్య గొంతులో ఏదో నూతనోత్సాహం తొంగి చూచినట్లనిపించింది. నేను కుతూహలంగా కిటికీ లోంచి వీధివైపు చూశాను. అంతుపట్టక “ఏమిటే?” అన్నాను.

“ఆ చెట్టు చూడు - దారి పక్కన ఎంతమంది తలదాచుకున్నారో తడిసిపోకుండా” అదేదో విన్నూత్న విషయమైనట్లు. నాకు మాత్రం అది అతి సామాన్యమైన సంగతిలా తోచింది. తన మనస్సులోని భావాన్ని నేను గ్రహించలేదని తెలుసుకుందిలా వుంది, తనే మళ్లీ అంది :

“ఆ తురాయి చెట్టు ఎంత పెద్ద చెట్టు అయిందో చూడు - బయట ఎంత స్వేచ్ఛగా పెరిగింది కదూ - ఎంతటి గాలి దుమారం వచ్చినా అది కించిత్తు చలించలేదు. పైగా అంతమంది జనానికి ఆశ్రయం కల్పించి వాళ్లకి ఆసరాగా నిల్చింది. ఎండవేళల ఎంతమంది దాని నీడలో సేద తీర్చుకుంటూ ఉంటారో!”

“అందులో వింత ఏముందే?” అన్నాను.

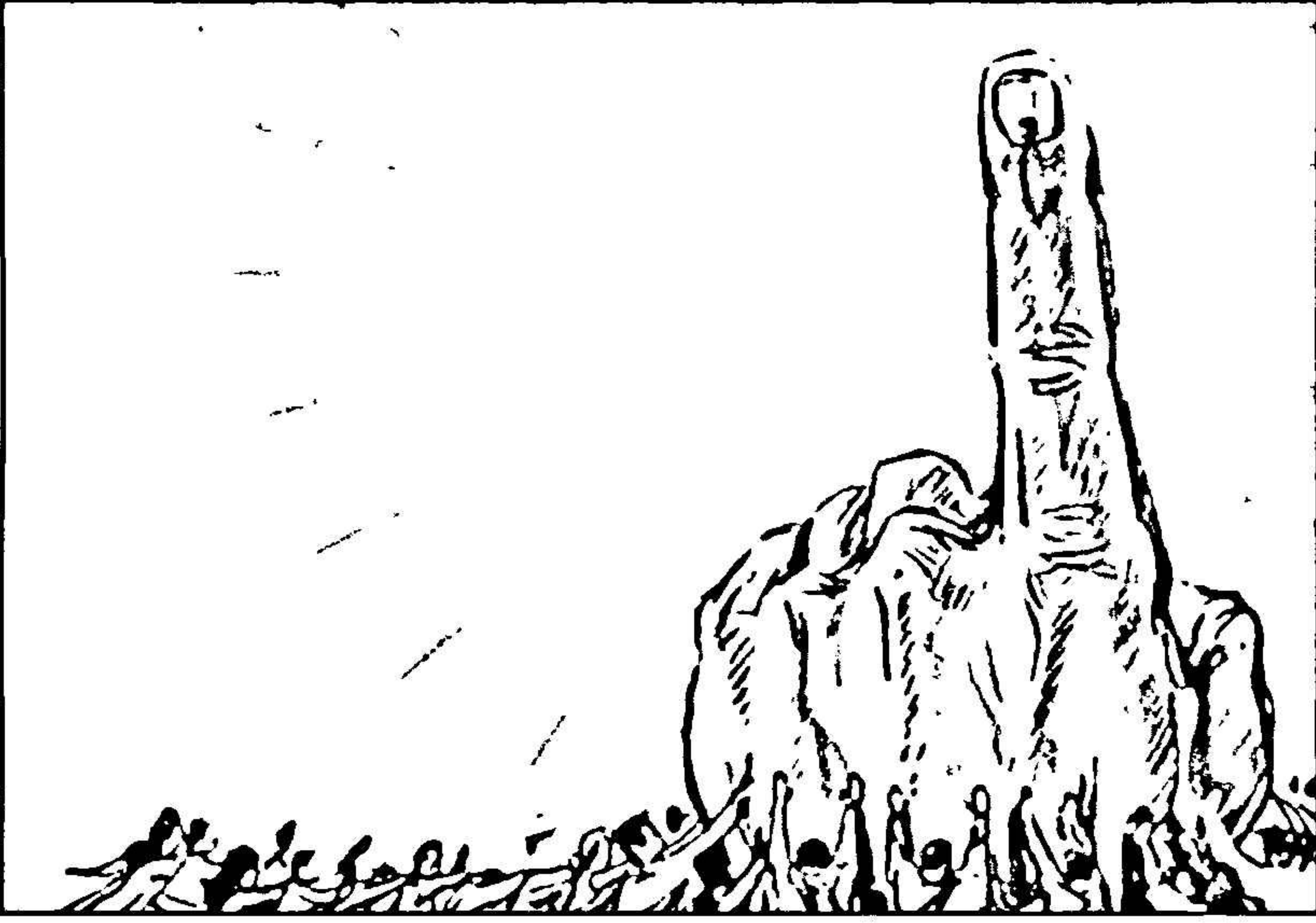
“వింత ఉందని కాదు అమ్మలూ, నువ్వు అపురూపంగా పెంచిన నీ బోన్సాయ్ చూడు! చుట్టూనికి కుదురుగా ముచ్చటగా ఉంది, సంసారపక్షపు స్త్రీ లాగ. కానీ ఎంత సుకుమారమో చూడు. నువ్వు వెయ్యి కళ్లతో కాపాడాలి దాన్ని, కాస్త తుఫానుకి కూడా తట్టుకోలేదు. తనే ఒకరి మీద ఆధారపడినప్పుడు మరొకరికి నీడ కూడ ఏమివ్వగలదు? మగవాడికీ ఆడదానికీ పెంపకంలో ఉన్న తేడా వల్లనే కదుటే ఆడదాని బ్రతుకూడా ‘బోన్సాయ్’ మాదిరి అయింది!” అంది. అక్కయ్య మాటలకి నా మనస్సు ఆర్ద్రమయింది. పంజరంలో బంధించిన చిలకని విడిచిపెట్టి స్వేచ్ఛా విహంగాన్ని చేసినట్లుగా నా ‘బోన్సాయ్’ చెట్లకి పూలకుండీల్లోంచి విముక్తి కలిగించాలన్నంత ఆవేశం కలిగింది నాలో. ❀

'నవరత్నాల' కోసం ఉద్యమిద్దాం!

బి. పద్మ

ఏ పాలకపార్టీ అయినా అధికారంలోకి రావడానికి ప్రజలకు అనేక వాగ్దానాలు చేస్తుంది. ఎన్నో సంక్షేమ పథకాలను ఏకరువు పెడుతుంది. గత ప్రభుత్వాలపై వున్న ప్రజా వ్యతిరేకతను సొమ్ము చేసుకోవడానికి తీవ్రంగా ప్రయత్నిస్తుంది. గతంలో చంద్రబాబు నాయుడు అధికారంలోకి రావడానికి అనంతపురం నుండి పాదయాత్ర నిర్వహిస్తూ తాను మారిన మనిషినని చెప్పాడు. మీ పెద్దకొడుకుగా వస్తున్నానని తనను దీవించమని కోరాడు. అధికారంలోకి వస్తే రైతు రుణాలను, డ్వాక్రా మహిళల రుణాలను మాఫీ చేస్తానని భరోసా ఇచ్చాడు. పేదలకు ఇళ్లస్థలాలు ఇస్తానని, పక్కా ఇళ్లు నిర్మించి ఇస్తానని తదితర అనేక వాగ్దానాలు చేశాడు. రైతురుణాలు రద్దుచేస్తూ తొలి సంతకం, బెల్టుషాపులు రద్దు చేస్తూ తర్వాత సంతకం చేశాడు. చంద్రబాబు అధికారంలోకి వచ్చిన ఐదు సంవత్సరాల కాలంలో చేసిన వాగ్దానాలను, ఇచ్చిన హామీలను తుంగలో తొక్కి ప్రజా వ్యతిరేకపాలనను కొనసాగించి ఫలితాన్ని అనుభవించాడు.

అలాగే జగన్మోహన్ రెడ్డి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అధికారంలోకి రావడంకోసం 3648 కి.మీ. సుదీర్ఘ పాదయాత్ర నిర్వహించాడు. ఇడుపులపాయ నుండి ఇచ్చాపురం దాకా నిర్వహించిన పాదయాత్ర సందర్భంగా చంద్రబాబు ప్రజావ్యతిరేక పాలనపై వివిధ వర్గాల ప్రజల వినతిపత్రాలను స్వీకరించాడు. తాము అధికారంలోకి వస్తే అనేక సంక్షేమ పథకాలను అమలు చేస్తానని వాగ్దానం చేశాడు. 2019 ఎన్నికల్లో గెలుపే లక్ష్యంగా అనేక సంక్షేమ పథకాలను

9విభాగాలుగా కూర్చి నవరత్నాల పేరుతో వై.సి.పి. తన ఎన్నికల మానిఫెస్టోను విడుదల చేసింది. తను మేనిఫెస్టోలో ప్రకటించిన నవరత్నాలు

1. వై.ఎస్.ఆర్.రైతు భరోసా
  2. ఫీజు రీయింబర్స్ మెంటు.
  3. ఆరోగ్యశ్రీ
  4. జలయజ్ఞం
  5. మద్యపాన నిషేధం
  6. అమ్మఒడి
  7. వై.ఎస్.ఆర్.ఆసరా
  8. పేదలందరికి ఇళ్లు
  9. పెన్షన్లు పెంపు.
- ఈ నవరత్నాలకు అనుబంధంగా మరికొన్ని హామీలు, వాగ్దానాలు కూడా చేశారు. మొత్తం 32పైగా వాగ్దానాలు చేశాడు. రెండు పేజీలలో పేర్కొన్న తన ఎన్నికల మానిఫెస్టోను గత ప్రభుత్వాల లాగా కాకుండా ఒక భగవద్దీతగా, ఒక ఖురాన్ గా, ఒక బైబిల్ గా పవిత్రంగా

భావిస్తానని జగన్మోహన్ రెడ్డి గారు ప్రకటించారు.

నూతన ముఖ్యమంత్రి వై.ఎస్.జగన్మోహన్ రెడ్డి అధికారానికి వచ్చినప్పటి నుండి తీసుకుంటున్న నిర్ణయాలు చేస్తున్న ప్రకటనలు రాష్ట్రంలో సంచలనం కలిగిస్తున్నాయని, పాలనలో రాజశేఖరరెడ్డిని మించిపోతున్నాడని కూడా కొంతమంది వ్యాఖ్యానిస్తున్నారు. బడుగు బలహీనవర్గాలకు సముచితస్థానం కల్పిస్తూ మంత్రివర్గాన్ని కూర్చినతీరుగాని, ఆశా కార్యకర్తలకు మొదలు, హోంగార్డులు, పారిశుధ్య పనివారల వేతనాలపెంపు, ఉద్యోగుల సిపిఎస్ రద్దు - ఐఆర్ ప్రకటన, రైతు పెట్టుబడి సాయాన్ని ముందుకు నెడుతూ ఈ సంవత్సరం అక్టోబరు నుండే అమలు చేయడం, పోలీసులకు వారంతపు సెలవులు ప్రకటించడం, ప్రభుత్వంలో ఆర్టీసి విలీనం, అమ్మఒడి పథకాన్ని ఇంటరుకు వర్తింపచేయడం చూస్తే ఇదొక ఆత్మీయ ప్రభుత్వంలాగా వుందని కూడా మరికొందరు వ్యాఖ్యానిస్తున్నారు. అవినీతి లేని పాలనను కూడా అందిస్తామని తమకు ఆరునెలలు గడువు ఇవ్వాలని మంచి ప్రభుత్వంగా పేరు తెచ్చుకుంటామని జగన్మోహన్ రెడ్డి గారు ప్రకటించారు.

హామీలు వేరు. ఆచరణ వేరు అనేది ప్రజలు గుర్తుంచుకోవాలి. ఎందుకంటే గత పాలకుల ఆచరణ చూస్తే ప్రకటనలు, హామీలు ఎంతో అందంగా కడుపు నింపేవిగా వున్నాయి. కాని ఆచరణలో అందని డ్రాక్షలాగా సంక్షేమ పథకాలు ప్రజలకు సక్రమంగా చేరలేదనే కఠిన సత్యాన్ని దృష్టిలో

వుంచుకోవాలి. “మాట తప్పదు, మడిమ తిప్పదు” అన్న నూతన ముఖ్యమంత్రి జగన్మోహనరెడ్డి కూడా ఈ కొద్ది సమయంలోనే మాట తప్పాడని, అడుగులు తడబడ్డాయని గమనించాలి.

ప్రత్యేకహోదానే తీసుకుందాం. ప్రత్యేకహోదా తీసుకురావడంలో చంద్రబాబు విఫలమయ్యాడని, తమను 25 ఎం.పి.సీట్లలో గెలిపిస్తే ప్రత్యేకహోదా తీసుకువస్తామని జగన్మోహన్రెడ్డి గారు చెబుతూ వచ్చాడు. అధికారానికి వచ్చిన వెంటనే నరేంద్రమోదీతో ఢిల్లీలో జరిగిన తొలి సమావేశం అనంతరం “తాను మోదీకి 250 సీట్లు కంటే తక్కువ రావాలని దేవుని ప్రార్థించానని కాని తానొకటి తలిస్తే దైవం మరొకటి తలచిందని, మన అవసరమే లేకుండా స్థిరమైన మెజారిటీ సంపాదించినందున మన దురదృష్టం అనుకోవాలి” అని వ్యాఖ్యానించాడు. అయినా “ప్రత్యేకహోదా ఆంధ్రుల హక్కు నేను మోదీని కలిసిన ప్రతిసారీ ప్లీజ్, ప్లీజ్ సర్ అంటూ హోదా విషయం గుర్తు చేస్తానని” ప్రకటించారు. కేంద్రమంత్రి వర్గం నుంచి బయటకు రావాలని, తమ ఎం.పి.లతో రాజీనామా చేయించి పోరాడితే ప్రత్యేకహోదా ఎందుకు రాదు అని గతంలో చంద్రబాబును నిలదీసిన జగన్మోహనరెడ్డి గారికి నేడు ఇది వర్తించదా? ఆనాడు చంద్రబాబు కాలంలో మోదీకి స్థిరమైన మెజారిటీ లేదా? ఇది మడిమ తిప్పడం కాదా? మాట తప్పడం కాదా?

అలాగే వృద్ధులకు ఫించన్ల విషయంలోనూ, అమ్మఒడి అమలు విషయంలోనూ జగన్మోహనరెడ్డి గారు మాటమార్చిన విషయం ప్రజలు గమనిస్తూనే వున్నారు. అన్న వస్తున్నాడు, నవరత్నాలు తెస్తున్నాడని భ్రమలు పెంచుకోవడం కాకుండా నవరత్నాల అమలుకై పోరాడాల్సిన బాధ్యత మనందరిపై వుంది. ఇక నవరత్నాల విషయానికి వస్తే తన మేనిఫెస్టోలో ఈ విధంగా ప్రకటించారు.

1. వైఎస్సార్ రైతు భరోసా : ఈ పథకం క్రింద రైతులకు కుటుంబానికి ఏటా 12,500 పెట్టుబడి సాయంగా అందిస్తారు. ఉచిత బోర్లు వేయించడం, ఉచిత విద్యుత్ అందించడం, సున్నావడ్డీకే రుణాలు, ఆక్వారైతులకు కరెంటు చార్జీలు యూనిట్కు రూ.1.50కు తగ్గించడం, 3వేల కోట్లతో స్థిరీకరణనిధి ఏర్పాటు, 4వేల కోట్లతో ప్రకృతి వైపరీత్యాల సహాయ నిధి ఏర్పాటు, ప్రతి నియోజకవర్గంలో వ్యవసాయోత్పత్తులు నిల్వచేసుకోవడానికి గిడ్డంగులు, పుడ్ ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లు, సహకార డైరీలకు పాలు పోసే రైతులకు లీటరుకు 4రూ.లు సబ్సిడీ యిస్తామని ప్రకటించారు. ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబాలకు వైఎస్సార్ భీమాద్వారా 5లక్షలు చెల్లిస్తారు.

గత ప్రభుత్వాలు కూడా ఇంతకంటే ఘనంగానే ప్రకటనలు చేశాయి. ఇవి సక్రమంగా ప్రజలకు చేరలేదని మనకు అనుభవంలో వున్న విషయమే. దీని లోతుల్లోకి వెళితే అసలు రైతు అంటే ఎవరు? రైతు భరోసా ఎవరికి చేరుతుంది? వ్యవసాయం చేయకుండా తమ భూములను కొలుకిచ్చి పట్టణాల్లో, విదేశాల్లో

వుంటున్న భూ యజమానులకే పట్టా హక్కులున్నందున వారికే రైతు భరోసా పథకం చేరుతోంది. నిజంగా వ్యవసాయం చేసే కొలు రైతుకి ఈ ప్రయోజనం చేరడంలేదు. ఈ రాష్ట్రంలో 50శాతం పైగా వున్న కొలు రైతులకు ఈ పెట్టుబడి సాయం అందాల్సిన అవసరంలేదా? వ్యవసాయరంగంలో ముందుకు వస్తున్న దళితులు, వెనుకబడిన కులాలుకు చెందిన అత్యధిక మంది కొలు రైతులకు ఈ పెట్టుబడి సాయంగానీ, రుణ సహాయంగాని అందడంలేదు. ఎటువంటి హక్కు పత్రాలు లేకుండా అడవుల్లో పోడు వ్యవసాయం చేస్తూన్న ఆదివాసులకు పెట్టుబడి సాయం, రుణసహాయం అందడంలేదు. అలాగే రాష్ట్రంలో దేవాదాయ, ధర్మాదాయ భూములను సాగుచేస్తున్న కొలు రైతులకు ఈ పథకం వర్తించకపోతే ఇక ఏ రైతుకు ఈ సాయం అందుతుందో ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి. పెట్టుబడిసాయాన్ని, రుణసౌకర్యాన్ని నిజమైన రైతులకు ముఖ్యంగా కొలురైతులకు అందేవిధంగా ప్రభుత్వం చర్యలు చేపట్టాలి.

2. ఫీజు రీయింబర్స్మెంట్ : పేదవాడి చదువుకయ్యే ఖర్చును ప్రభుత్వం పూర్తిగా భరిస్తుందని జగన్మోహన్రెడ్డి ప్రకటించారు. దీని ద్వారా ప్రతి కుటుంబానికి ఏడాదికి రూ.1లక్ష నుంచి రూ.1.50 లక్షల వరకు ప్రయోజనం ఉంటుందని చెప్పారు. ఈ మొత్తం కాకుండా విద్యార్థులకు వసతి, భోజనం కోసం ఏటా అదనంగా 20వేలు యిస్తామన్నారు. ఇప్పటికే రాష్ట్రంలో ప్రైవేట్ కాలాజీలకు ఫీజు రీ యింబర్స్మెంటు బకాయిలు కోట్లలో వున్నాయి. వారి బకాయిలు తీర్చాలని ఆందోళనలు కూడా నిర్వహించారు. గత బకాయిలు చెల్లించకుండా నేడు ప్రైవేటు యాజమాన్యం ఎలా ముందుకు వస్తుందో ఆచరణలో చూడవలసే వుంది.

3. ఆరోగ్యశ్రీ : ప్రతి కుటుంబానికి ఏటా 1 లక్ష నుంచి 10లక్షల వరకూ మేలు జరుగుతుందని ప్రకటించారు. వైద్యం ఖర్చు 1000 రూ.లు దాటితే దాన్ని ఆరోగ్యశ్రీ పరిధిలోకి తెస్తారు. హైదరాబాద్, బెంగళూరు, చైన్నైతో పాటు వైద్యం ఎక్కడ చేయించుకున్నా ఆరోగ్యశ్రీ వర్తిస్తుందన్నారు. అన్ని రకాల వ్యాధులు, ఆపరేషన్లు దీని పరిధిలోకి తెస్తారు. జబ్బుచేసిన వ్యక్తికి చికిత్స తర్వాత విశ్రాంతి సమయంలో ఆర్థిక చేయూతనిస్తారు. కిడ్నీ తలసేమియా లాంటి దీర్ఘకాలిక వ్యాధులతో బాధపడే వారికి ప్రతినెల 10వేల రూపాయలు పింఛన్ ఇస్తామని ప్రకటించారు.

ఏ ప్రభుత్వం అధికారంలో వుంటే వారి పేరుతో ఈ పథకం పేరుమారుతూ వస్తూంది. వై.ఎస్.రాజశేఖరరెడ్డి గారి కాలంలో రాజీవ్ ఆరోగ్యశ్రీగా ఈ పథకం కొనసాగితే, చంద్రబాబునాయుడుగారి కాలంలో ఎన్.టి.ఆర్. ఆరోగ్యశ్రీగా పేరుమార్చారు. నేడు వై.ఎస్.జగన్మోహనరెడ్డిగారి కాలంలో వైఎస్సార్ ఆరోగ్యశ్రీగా పేరు మార్చారు. నిజానికి ప్రైవేటీకరణ ప్రారంభమైన తర్వాత వైద్యం ప్రైవేటీకరించబడింది. నిధులు లేక సరైన ప్రభుత్వ నియంత్రణ లేక ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులు రోజురోజుకీ క్షీణించిపోతున్నాయి. ప్రైవేటు కార్పొరేట్ శక్తులకు ప్రభుత్వ ధనాన్ని కొల్లగొట్టి పెట్టడానికి ఈ పథకాలు ఉపయోగపడుతున్నాయి. కిడ్నీవ్యాధి గ్రస్తులకు నెలకు 10వేలు పెంచడంతోపాటు డివిజన్

కేంద్రాలలో డయాలసిస్ కేంద్రాలను ఏర్పాటుచేసి వారిని అదుకోవాల్సిన అవసరం వుంది. పేదల ఆదాయాల్లో అత్యధికం వైద్యం క్రిందనే ఖర్చు అవుతోంది.

4. జలయజ్ఞం : లక్షలాది రైతు కుటుంబాలకు ఈ పథకం ద్వారా ఎంతో మేలు జరుగుతుందని ప్రకటించారు. పోలవరంతో సహా అన్ని ప్రాజెక్టులను యుద్ధప్రాతిపదికన పూర్తి చేస్తామని ప్రకటించారు. అభివృద్ధి పేరుతో గిరిజనులను నిర్వాసితులను చేసి యిటువంటి ప్రాజెక్టులు నిర్మించడం వెనుక కార్పోరేట్ శక్తుల ప్రయోజనాలు యిమిడి వున్నాయి. గత ప్రభుత్వం ప్రాజెక్టుల పేరుతో అవినీతికి పాల్పడిందని ఆరోపించారు. తాను అవినీతికి అతీతంగా న్యాయమూర్తి నాయకత్వంలో కమిటీని వేసి వారి సలహాలు, ప్రతిపాదనలతో టెండర్లు పిలుస్తామన్నారు. జలయజ్ఞం, ధనయజ్ఞంగా మారినది ఒకరిమీద ఒకరు ఆరోపించుకోవడం మొత్తంమీద కాంట్రాక్టర్లు జేబులు నింపడం ఆనవాయితీగా వస్తున్నదే. గత ప్రభుత్వం జలయజ్ఞం పేరుతో స్థానిక రాజకీయ నాయకులు, జన్మభూమి కమిటీలు చెరువుల్లో మట్టితవ్వి కోట్లు సంపాదించుకున్నారు.

5. మద్యపాన నిషేధం : కుటుంబాల్లో చిచ్చుపెడుతూ మానవ సంబంధాలను ధ్వంసం చేస్తున్న మద్యం రక్కసిని మూడు దశల్లో నిషేధిస్తామని నవరత్నాల్లో ప్రకటించారు. బెల్టుషాపులను తొలగిస్తామని నిబంధనలను ఖచ్చితంగా అమలు చేస్తామని హామీ యిచ్చాడు. ఆచరణలో మద్యంషాపుల యాజమాన్యం కలిసి విజ్ఞాపనపత్రం అందచేసిన తర్వాత దాని గడువును మూడు నెలలు పెంచారు. ఇది ఎంతమాత్రం సరైనది కాదు.

మద్యం ద్వారా ప్రభుత్వానికి సంవత్సరానికి 15-20వేల కోట్లు రూపాయల ఆదాయం వస్తుంది. మద్యాన్ని నిషేధించడం ద్వారా నిరుపేద కుటుంబాల్లో 65శాతం ఆదాయం పెరుగుతుంది. మహిళలపై జరిగే గృహహింస, వరకట్న హత్యలు, లైంగికనేరాలు, యాక్సిడెంట్లు తగ్గుతాయి. పేదల బలహీనతలను వ్యాపారంగా మార్చకుండా మద్యాన్ని పూర్తిగా నియంత్రించగలిగితే పేదల కొనుగోలు శక్తి పెరుగుతుంది. ఇది సక్రమంగా అమలు చేయడమే కాదు సంపూర్ణ మద్యనిషేధాన్ని అమలు చేయాలని మహిళా సంఘాలు ఎప్పటి నుండో డిమాండ్ చేస్తున్నాయి. అలాగే గత ప్రభుత్వం మద్యం వ్యతిరేక ఆందోళనల సందర్భంగా మహిళలపై పెట్టిన కేసులను ఎత్తివేయాలి.

6. అమ్మఒడి : ఫీజులు చెల్లించలేక పిల్లలను బడికి పంపలేని ప్రతి తల్లికి ఏడాదికి రూ.15వేలు అమ్మఒడి పథకం కింద అందజేస్తామని జగన్మోహనరెడ్డిగారు ప్రకటించారు. ప్రభుత్వ పాఠశాలలను ప్రైవేటు పాఠశాలలకు దీటుగా మారుస్తామని ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో మౌలిక వసతులను ఏర్పాటు చేస్తామని హామీ యిచ్చాడు. ప్రభుత్వ పాఠశాలల ప్రాంగణాన్ని ముందూ, రెండు సంవత్సరాల తర్వాత ఫోటోతీసి అభివృద్ధి స్పష్టంగా కనపడేవిధంగా ప్రజల ముందుంచుతామని హామీ యిచ్చాడు. అయితే ఈ 15వేలు రూపాయలు ఇంట్లోవున్న ప్రతిపిల్లవాడికి యిస్తారా? ఎంతమంది పిల్లలున్నా 15వేలే యిస్తారా? ఇంకా స్పష్టత రాలేదు. ప్రభుత్వ

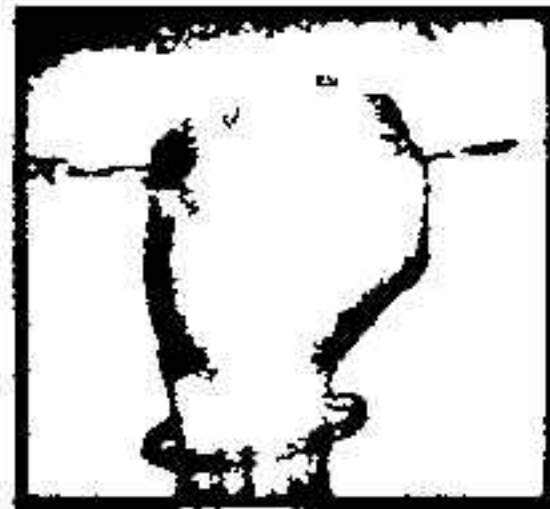
పాఠశాలల్లో పిల్లలు పెరిగితే ప్రైవేటు పాఠశాలు దెబ్బతింటాయని యింతలోనే ప్రైవేటు స్కూళ్ల యాజమాన్యం నూతన ముఖ్యమంత్రిని కలిసి అమ్మఒడి పథకాన్ని అందరికీ వర్తింపజేయాలని డిమాండ్ చేశారు. విద్యార్థి ఏ స్కూళ్లలో చదివినా అమ్మఒడి పథకం వర్తింపజేస్తామని ప్రభుత్వం వెంటనే మాటమార్చింది. స్కూళ్లలో చేరుతున్న 100 మంది పిల్లల్లో 10వ తరగతికి వచ్చే సరికి 38మంది కూడా వుండటంలేదని సర్వేలు చెబుతున్నాయి. కుటుంబ పరిస్థితుల కారణంగా మధ్యలోనే చదువు మాన్పిస్తున్నారు. విద్య వ్యాపారం కాకూడదనుకున్నప్పుడు, విద్య సామాజిక బాధ్యత అనుకున్నప్పుడు ప్రైవేటు స్కూళ్లను నియంత్రిస్తూ ప్రభుత్వ విద్యను ప్రోత్సహించాలి. విద్యను ప్రైవేటీకరించే విషయంలో అధికారంలోకి వచ్చే పార్టీల మధ్య ఏమాత్రం తేడాలేదని స్పష్టమౌతోంది.

7. వైఎస్సార్ ఆసరా : ఈ పథకం క్రింద ఎన్నికల రోజువరకు వున్న పొదుపు సంఘాల రుణం మొత్తాన్ని నాలుగు దఫాలుగా అక్క చెల్లెమ్మల చేతికే నేరుగా ఇస్తారు. అంతేగాక సున్నా రుణాలు యిప్పిస్తారు. ఆ వడ్డీ డబ్బును ప్రభుత్వమే బ్యాంకులకు చెల్లిస్తుంది. దీని వలన ప్రతికుటుంబానికి 50వేలు ప్రయోజనం చేకూరుతుంది. 45 ఏళ్లు నిండిన బిసీ, ఎస్సీ, ఎస్టీ, మైనారిటీ మహిళలకు పింఛన్లు యిస్తారు అని నవరత్నాల్లో ప్రకటించారు. ఎన్నికల ముందు హడావిడిగా మహిళల ఓట్లు కొల్లగొట్టడానికి చంద్రబాబునాయుడు పసుపు కుంకుమ కింద 10వేలు రూ.లు. డ్వాక్రా గ్రూపు మహిళలకు జమచేశాడు. రాష్ట్రంలో ఆరున్నర లక్షలకు పైగా డ్వాక్రా గ్రూపు మహిళలున్నారు. జగన్మోహనరెడ్డి ప్రకటించిన ఈ నవరత్నం వలన ఆచరణలో ఎంతమందికి మేలు జరుగుతుందో ఆచరణలో చూడాల్సిందే.

8. పేదలందరికీ ఇళ్లు : ఈ పథకం వల్ల ప్రతి కుటుంబానికి 2లక్షల నుంచి 5లక్షల వరకు ప్రయోజనం చేకూరుతుందని ప్రకటించారు. రాబోయే ఐదేళ్లలో 25లక్షల ఇళ్లు నిర్మించి యిస్తామని, ఇళ్లు యిచ్చేరోజే అక్క చెల్లెమ్మల పేరుతో రిజిస్ట్రేషన్ చేస్తామని, అవసరమైతే ఆ ఇంటి మీద పావలా వడ్డీకే బ్యాంకులో రుణం యిప్పిస్తామని ప్రకటించారు.

గుడిసెలేని రాష్ట్రంగా ఆంధ్ర రాష్ట్రాన్ని తీర్చిదిద్దతామని ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కాంగ్రెస్ ప్రకటించింది. చంద్రబాబు అధికారానికి వచ్చిన తర్వాత 14లక్షల మంది పేదలు ఇళ్లు స్థలాలు కావాలని జన్మభూమి సందర్భంగా దరఖాస్తు చేసుకున్నారు. ఇళ్లనిర్మాణం పేరుతో విపరీతంగా అవినీతి జరిగింది. ఇళ్లు నిర్మించకుండానే పాత ఇళ్లు చూపి బిల్లులు మంజూరు చేయించుకున్నారు. తమ పార్టీ కార్యకర్తలకే ఇళ్లు యిస్తామని తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం గతంలో బాహటంగా ప్రకటించింది. ఇళ్లు నిర్మించాలంటే 2లక్షల 50వేలు అవసరమౌతోంది. 6వేల కోట్లకు పైగా ప్రభుత్వం కేటాయించగలిగితే పేదలకు కొంత మేలు జరుగుతుంది. ఇప్పటికే రాష్ట్రంలో పేదలకు పట్టాలిచ్చి పొజిషన్ చూపించని స్థలాలు కోకొల్లలుగా వున్నాయి. అలాగే దేవాదాయ, ధర్మాదాయ భూముల్లో పేదలు ఇళ్లు నిర్మించుకొని వున్నారు. ప్రభుత్వ స్థలాల్లో ఇళ్లు నిర్మించు కొని వున్నారు. వీటికి పట్టాలతో

బొమ్మ అన్వర్

కట్టుబాట్లను, ఆచారాలను తు.చ.తప్పకుండా పాటించే సాంప్రదాయక కుటుంబంలో పుట్టి, పెరిగిన ఛాయాదేవిగారు - పిల్లలను ముద్దుగా దగ్గరికి తీసి ప్రేమను చూపడంకంటే వాళ్లని అంత దూరంలో ఉంచి క్రమశిక్షణతో పెంచాలన్న దృక్పథం కలిగిన తండ్రిగురించి 'నా జీవితంలో ప్రధానమైనవ్యక్తి

మా నాన్నగారు' అని చెప్పుకున్న ఛాయాదేవిగారు - ఆ తండ్రి ఆధిపత్యానికి, అంక్షలకి తలవంచుతూనే తనదైన ఆలోచనాసరళిని. వ్యక్తిత్వాన్ని నిర్మించుకున్న ఛాయాదేవిగారు - ఆ తండ్రితో తన అనుబంధాన్ని లేఖలరూపంలోని నవలలా 'మృత్యుంజయ' పేరుతో మన కందించిన ఛాయాదేవిగారు - అన్నయ్య ప్రోత్సాహంతో పెద్దచదువులు చదివి, వదిన స్ఫూర్తితో రచయిత్రిగా ఎదిగి, భర్త సహకారంతో ఉద్యోగస్థురాలయి జీవితంలో ఉన్నత శిఖరాలను

అధిరోపించారు. 'ఆదపిల్లలు నవ్వితే శబ్దం రాకూడదు, పళ్లు కనిపించకూడదు' అంటూ ఆదపిల్లకి నవ్వే స్వేచ్ఛకూడా లేకుండా కట్టడి చేసిన సమాజంలో పుట్టి పెరిగిన ఛాయాదేవిగారు - 'ఎటువంటి వరుడు కావాలి?' అని అడిగితే 'నవ్విం చేవాడు, నవ్విచ్చేవాడు కావాలి' అని చెప్పి - వరద రాజేశ్వరరావుగారిని వరుడిగా సూచించినప్పుడు 'కట్నం తీసుకోకపోతే చేసుకుంటాను' అని చెప్పి - ఆనాటి సామాజిక పరిస్థితులపట్ల తన అసంతృప్తిని, తన మనసులోని స్వతంత్రభావాల్ని ధైర్యంగా బయట పెట్టారు.

'మాది పెద్దవాళ్లు కుదిర్చిన సంబంధంలా కాకుండా నా వ్యక్తిత్వం, నా సాహిత్యాభిలాషవల్ల కుదిరిన సంబంధం అన్నది నాకు ఇప్పటికీ కొద్ది గర్వ కారణంగానే ఉంటుంది' అని సంతోషంగా చెప్పుకుంటారు ఛాయాదేవిగారు తన వివాహంగురించి.

బాలసాహిత్యం, అనువాద రచన, అనేక సామాజిక అంశాలనుగురించి కథలు రాసినప్పటికీ ఛాయాదేవిగారు ప్రధానంగా స్త్రీవాద రచయిత్రే. అయితే విషయాన్ని పదునుగా, తిరుగుబాటు ధోరణిలో కాకుండా మానసిక ప్రతిఘటన ప్రకటిస్తూ

పాటు పక్కాగృహాలు నిర్మించి యివ్వాలి. గత ప్రభుత్వం ఆవాస్ యోజన క్రింద పేదలకు అపార్థమెంటులు నిర్మించి యిస్తామని ఆర్జుటపు ప్రకటనలు చేసింది. పేదలు నివాస ప్రాంతాల్లో కోళ్లు, పశువులు, మేకలు, పందులు తదితర జంతువుల్ని పెంచుకుంటూ జీవనం చేస్తున్నవారికి అపార్థమెంటుల్లో నివాసం ఎంతమాత్రం సరైనది కాదు. 25లక్షల ఇళ్లు నిర్మించడానికి బడ్జెట్లో తగినన్ని నిధులు కేటాయించి రాజకీయాలకతీతంగా అవినీతి లేకుండా నిర్మించి పేదలకు యివ్వాలి.

9. పింఛన్లు పెంపు : ఈ పథకం ద్వారా ప్రతి కుటుంబానికి 24వేల నుంచి 48వేల వరకు లబ్ధి పొందుతారని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. పింఛన్ తీసుకొనే వయస్సు 65 సంవత్సరాల నుంచి 60 సంవత్సరాలకు తగ్గిస్తామని చెప్పారు. తను పాదయాత్ర సందర్భంలో వృద్ధులకు పింఛన్ 2వేలకు పెంచుతామని ప్రకటన చేసిన తర్వాత చంద్రబాబు రెండువేలు చేశాడని తాను అధికారంలోకి వస్తే 3వేలకు పెంచుతామని ప్రకటించారు. కాని ప్రమాణస్వీకారం రోజున ప్రతి సంవత్సరం 250 రూ.ల చొప్పున పెంచుతూ రాబోయే ఎన్నికల నాటికి 3వేలకు పెంచుతామని ప్రకటించారు. ముందు ప్రకటించిన విధంగా ఒకేసారి 3వేలకు పెంచకపోవడం ఏమాత్రం సరైనదికాదు.

ఈ నవరత్నాలతోపాటు ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థలో మార్పులు తీసువచ్చి ప్రతి 50 కుటుంబాలకు ఒక వలంటీరు చొప్పున 4లక్షల మందిని నియమిస్తామని హామీ యిచ్చారు.

నిత్యావసర వస్తువులను వలంటీర్ల ద్వారా ఇంటికే అందిస్తామని హామీయిచ్చాడు. గ్రామ సచివాలయాలను ఏర్పాటు చేసి వలంటీరు వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేస్తామన్నారు. వారు అవినీతికి పాల్పడకుండా 5వేలు వేతనం యిస్తామన్నారు. వీరిని నియమించడంలో ఏ ప్రామాణికాలు పాటిస్తారు? రిజర్వేషన్లు తదితర నియమాలు పాటిస్తారా? లేదా? ప్రభుత్వ సంస్థల ద్వారా నియమిస్తారా? జన్మభూమి కమిటీలులాగా తమ అనుయాయులకు యిస్తారా? ప్రస్తుతం కొన్ని మార్గదర్శకాలు ప్రకటించినా యింకా స్పష్టత రావాల్సి వుంది.

ఏది ఏమైనా కొత్తగా అధికారానికి వచ్చిన జగన్మోహన్రెడ్డిగారు తన ప్రకటనల ద్వారా అనేక మందికి ఆశలు కల్పిస్తున్నాడు. చాలామంది పేదలు భ్రమలు పెంచుకుంటున్నారు. అన్న వస్తాడు. నవరత్నాలు తెస్తాడు అని ఎదురు చూస్తున్నారు. అలా ఎదురు చూడటం కాకుండా వీటి అమలుకోసం ప్రజలు ముఖ్యంగా మహిళలు పోరాడాల్సిన అవసరం ఎంతో వుంది. ఎందుకంటే పాలకులు హామీలు యివ్వడం వేరు.

వాటిని అమలు చేయడం వేరు. చట్టాలు చేయడం వేరు. వాటిని ఆచరణలోకి తీసుకురావడం వేరు. ప్రజలు చట్టాలకోసం పోరాడాలి. వాటి అమలు కోసం కూడా పోరాడాలి. ముఖ్యంగా పేదలకు ఇళ్లు, మద్యనిషేధం, ద్వారా మహిళల రుణాలు, అమ్మఒడి తదితర సమస్యలపై మహిళలు అగ్రభాగాన వుండి పోరాడకుండా మెరుగైన సౌకర్యాలు సాధించుకోలేము. ❀

మృదువుగా చెప్పడం ఛాయాదేవిగారి ప్రత్యేకత. ఈ మధ్యకాలంలో కనిపిస్తున్న కుటుంబ, వివాహ వ్యవస్థలపట్ల వ్యతిరేకత, విచ్చిన్నకనర భావజాలం గురించి 'కుటుంబ, వివాహ వ్యవస్థలు ఉండాలి. వాటిలోని కుళ్లును, కల్మషాన్ని కడిగేయాలి. వాటిని సంస్కరించుకోవాలి తప్ప ధ్వంసం చేయాలనుకోవడం సరికాదు' అంటారు.

తన కథలగురించి 'ఏ విషయంగురించైనా తీవ్రంగా ప్రతిస్పందిస్తే తప్ప దాన్ని కథగా రాయలేను' అని చెప్పిన ఛాయాదేవిగారు 'కథలు వాస్తవికంగా అనిపించాలంటే జీవితానుభవాలమీద ఆధారపడి ఉండాలి' అని అభిప్రాయపడతారు. ఛాయాదేవిగారి కథలు ఎక్కువభాగం ఆవిడ జీవితంలో ఎదుర్కొన్న సంఘటనల ప్రభావంతో రాసినవిగా అనిపిస్తూనే చదివించే శైలితో హాస్య, వ్యంగ్య ధోరణిలో ఆసక్తికరంగా సాగుతాయి. 'చెప్పదలుచుకున్నదాన్ని సరదాగా చెప్పినట్లు రాస్తే సులభంగా మింగుడు పడుతుంది. సీరియస్ విషయాన్నికూడా సీరియస్గా కాకుండా సింబాలిక్గా చెప్పడం, హాస్యం, వ్యంగ్యం జతచేసి రాయడం బాగుంటుంది' అన్న సూచనని నేటి రచయితలకి ఇస్తారు ఛాయాదేవిగారు.

ఛాయాదేవిగారు విద్యార్థి దశలో రాసిన మొదటి కథ 'అనుబంధం'లోనే ఎంతో పరిణతితో ఆడపిల్ల భర్త అభిరుచులకి అనుగుణంగా ఎంత సహజంగా, ఏమాత్రం ఒత్తిడికి గురికాకుండా తనని తాను మలచుకుంటుందో చెప్తూనే అటువంటి సర్దుబాటు ఎంతవరకు అవసరం అన్న ఆలోచనను పాఠకులలో రేకెత్తిస్తారు.

ఛాయాదేవిగారి కథలలో బాగా ప్రాచుర్యం పొందినవి 'బోన్సాయ్ బ్రతుకులు', 'ప్రయాణం'. మొక్కల వేళ్లని కత్తిరించి వృక్షాలుగా ఎదగకుండా బోన్సాయ్ మొక్కలని తయారుచేసినట్టుగా, లింగవివక్షతో సర్వతోముఖాభివృద్ధి చెంకుండా ఆడపిల్లలని మన సమాజం అణచివేస్తోందని చెప్పే కథ 'బోన్సాయ్ బ్రతుకులు'. 'ప్రయాణం' కథలోను, మరో అముద్రిత కథ 'అమలిన మలినం'లోను సమస్యకు పరిష్కారాన్ని అప్పటివరకు ఎరగని కొత్త కోణంలో చూపిస్తారు ఛాయాదేవిగారు.

1965లో రాసిన 'ప్రయాణం' కథలో ఒక అమ్మాయి అత్యాచారానికి, తత్ఫలితంగా పెళ్లి చేసుకోవాలనుకున్న వ్యక్తి తిరస్కారానికి గురయి సన్యాసినిగా మారిపోదామనుకున్న సమయంలో ఆ అమ్మాయిని ఇష్టపడి, ఆ అమ్మాయి చేత కాదనిపించుకున్న మరోవ్యక్తి, ఆ అమ్మాయిని పెళ్లి చేసుకోవడానికి ముందుకి వస్తాడు. శీలం పోగొట్టుకున్న స్త్రీ జీవించి

ఉండడం అనవసరం అన్న ఆలోచనాధోరణిలో ఉన్న సమాజానికి 'ప్రమాదం జరిగి కాలో, చెయ్యో పోతే బ్రతుకుని అంతం చేసుకుంటామా? సమాజం వాళ్లని వెలివేసినట్టు చూస్తుందా? ఇదికూడా అటువంటిదే' అన్న వాదనతో ఒక జర్నలి ఇచ్చారు ఛాయాదేవిగారు ఈ కథద్వారా. అయితే అత్యాచారం చేసిన వ్యక్తి భార్య భర్తని ఆరాధిస్తూ, భర్త ప్రేమని ఆస్వాదిస్తూ, అతను చేసే అరాచకాలకి సహకరిస్తున్నట్టు రాయడం నాకు ఇబ్బందిగా

అనిపించింది. ఆవిధంగా రాయడంలో ఆవిడ

ఉద్దేశం ఏమై ఉంటుందో ఊహించలేక పోతున్నాను. ఆ కాలంలోని పరిస్థితులు అవేనేమో!

ఆడపిల్ల ఎదుగుతుంటే శరీరంలో ప్రకృతి సహజంగా వచ్చే మార్పులవల్ల ఏర్పడే ఋతుక్రమం మలినం అనుకోవడం తప్పు అన్న సూచనతో మన ముందుకొస్తారు ఛాయాదేవిగారు 'అమలిన మలినం' అనే కథలో. అక్క కుటుంబంతో కలిసి చెల్లెలు 'ఆ' రోజుల్లో తిరుపతి వెంకటేశ్వరస్వామి దర్శనానికి వెళుతుంది. 'అట్లా వెళ్లకూడదు' అని అక్క అంటే 'జలుబు చేస్తే దేవుడిగదిలోకి వెళ్ళడం మానేస్తామా? ఇదీ అంతే' అంటుంది చెల్లెలు. కొన్నాళ్లకి అక్కకి గర్భసంచిలో కంతులు వచ్చి ఆపరేషన్ చెయ్యవలసివస్తే - 'జరిగిన అపచారం వల్లే ఇట్లా అయింది' అని బాధ పడుతూ, ఆపరేషన్ చేయించుకోడానికి భయపడుతున్న అక్కకి 'పూజలకి, శుభకార్యాలకి అడ్డు అని మాత్రలు వేసుకుని ఋతుక్రమాన్ని క్రమం తప్పించడం వల్ల ఇటువంటి ఆరోగ్య సమస్యలు వస్తాయి' అని నచ్చచెప్పడానికి ప్రయత్నించి విఫలమవుతుంది డాక్టరైన చెల్లెలు. చివరికి ముల్లుని ముల్లుతోనే తియ్యాలి, వజ్రాన్ని వజ్రంతోనే కొయ్యాలి అన్నట్లు మూఢనమ్మకాన్ని మూఢనమ్మకంతోనే జయించాలనుకుని 'ఈ ఒక్కసారికి నా మాట విను - ఫలితం భగవంతుడికి వదిలెయ్' అన్న చెల్లెలి మాటలకి అక్క మెత్తపడుతుంది. స్త్రీలని ఆ మూడు రోజులు దూరంగా ఉంచడం పరిశుభ్రతకోసం కాదు... విశ్రాంతికోసం కాదు... అదొక మూఢాచారం... అంతే... అని తీర్మానిస్తారు ఛాయాదేవిగారు.

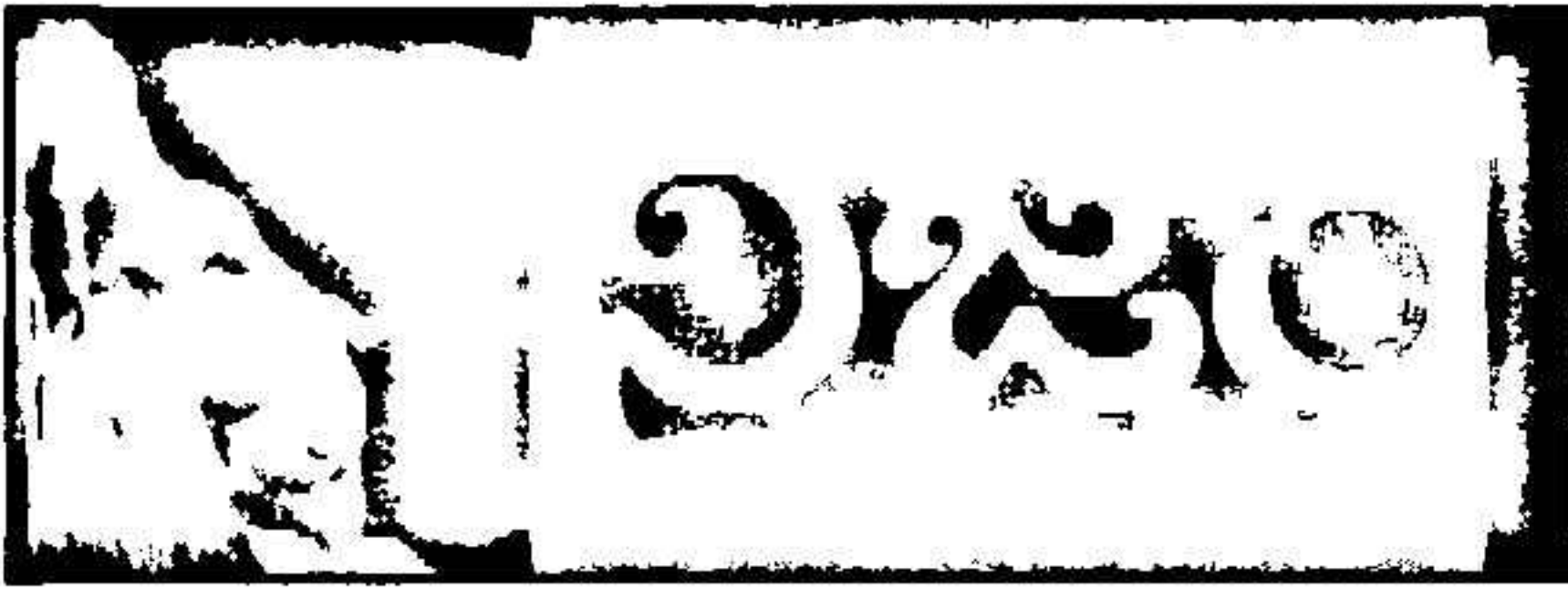
అబ్బూరి ఛాయాదేవిగారు అనేక అవార్డులు పొందిన రచయిత్రి మాత్రమే కాదు, వ్యర్థ పదార్థాలతో మంచమంచి కళాకృతులు తయారుచేయగల శిల్పి కూడా. సి.ఆర్.ఫౌండేషన్లో ఆవిడ గది ఆవిడ తయారుచేసిన బోమ్మలతో నిండి

ఉంటుంది. తనని కలవడానికి వచ్చిన వాళ్లందరికి ఆ బోమ్మలని చూపిస్తూ వాటి తయారీగురించి వివరించడంలో ఎంతో ఆనందాన్ని తృప్తిని పొందుతూ ఉంటారావిడ.

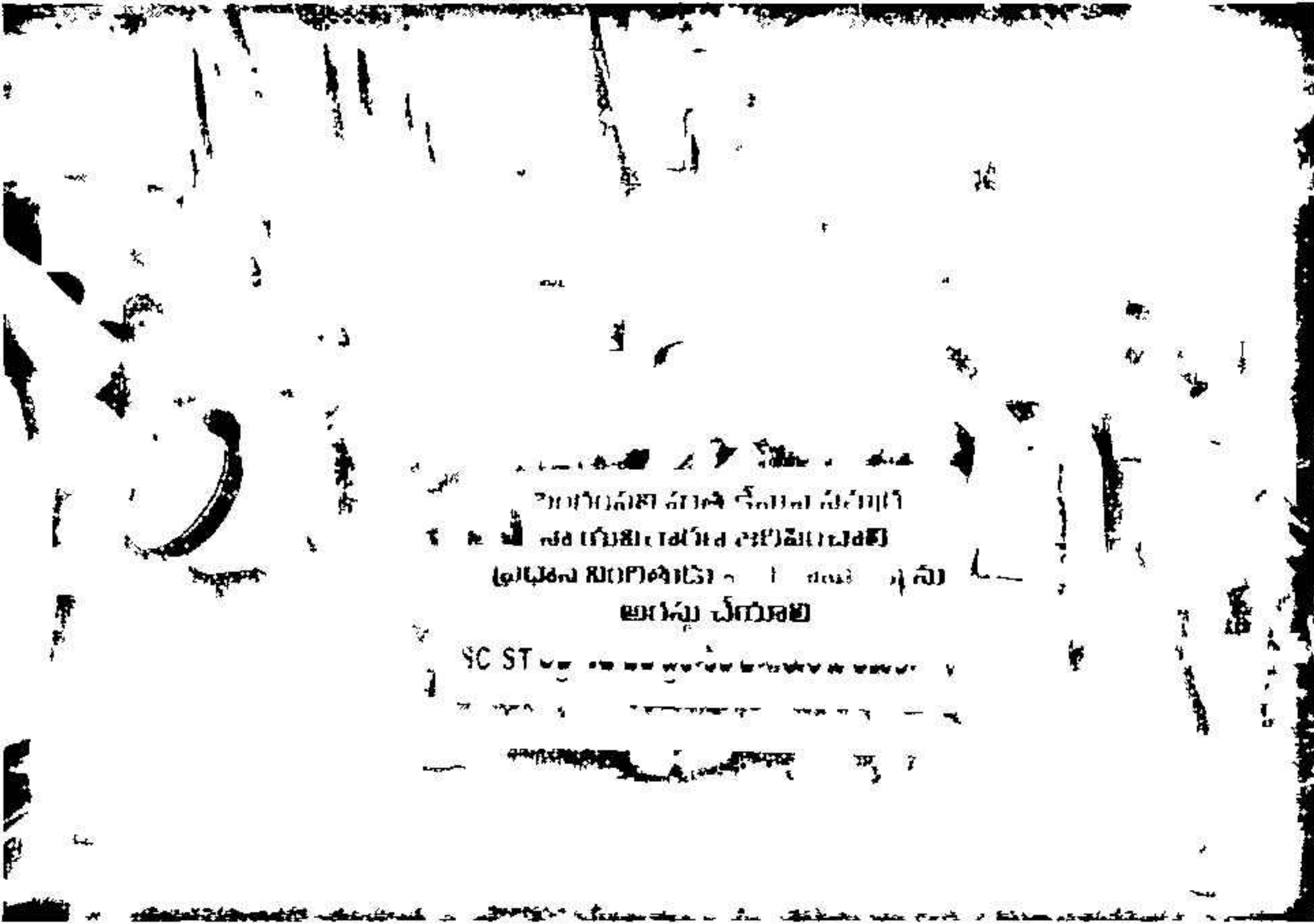
నేను నా 'సుబ్బలక్ష్మి కథలు' కథా సంకలనానికి ముందుమాట రాయించుకున్నప్పుడు అందమైన సుబ్బలక్ష్మి బొమ్మను తయారుచేసి నాకు బహుమతిగా పంపించారు ఛాయాదేవిగారు. ఆ బొమ్మనే నా పుస్తకానికి అట్టబొమ్మగా వేసుకుని ఆవిడకి నా కృతజ్ఞతలు తెలియజేసుకోగలిగాను. తరువాత ఆవిడని కలిసినప్పుడు నేను స్వయంగా అల్లిన షాల్ ఆవిడకి బహుమతిగా ఇస్తే పసిపిల్లలా ఎంత సంతోషించారో తలుచుకుంటే ఇప్పటికీ సంతోషంగా ఉంటుంది. తరువాత ఆ షాల్ని వాళ్ల కుటుంబంలో పుట్టిన పసిపిల్లకి ఆవిడ బహూకరించి 'నేను ఎన్నాళ్లు వాడతాను, పసిపిల్లకిస్తే చాలారోజులు ఉపయోగించు కుంటారుకదా అని ఇచ్చేశాను' అని ఫోన్ చేసి నాకు చెప్పిన సహృదయురాలు, 'తనమార్గం' కథా సంకలనానికి వచ్చిన కేంద్రసాహిత్య అకాడమీ అవార్డుగురించి 'నా భావాలు నచ్చి ఇచ్చిఉంటారు' అని చెప్పుకున్న నిరాడంబరురాలు అబ్బూరి ఛాయాదేవిగారు. ❀

కులోన్నాద వ్యవస్థలో దళితుడి ప్రాణం మామిడికాయతో సమానం

మన దేశంలో అనాదిగా వేళ్ళూనికొని వున్న కులరక్తసి దళితుల్ని చంపుతున్నది. దళితుల్ని చంపడం అగ్రకులోన్నాదులకు షరా మామూలై పోయింది. ఈ దేశంలో దళితుల్ని చంపడానికి బలమైన కారణాలు అవసరంలేదు. సినిమా హాలులో కాలుతగిలినదనో, చెరువులో దిగి త్రాగడానికి మంచినీళ్ళు తెచ్చుకున్నారనో, గుర్రం ఎక్కారనో, మీసాలు పెంచాడనో, కొబ్బరికాయలు దొంగిలించారనో, తెల్లబట్టలేసుకున్నారనో, ఆత్మగౌరవంతో బతుకుతున్నారనో, ఆవు మాంసం తిన్నారనో, జంతువు చర్మాన్ని వలిచారనో అన్యాయాక్రాంతమైన అసైన్డ్ భూములను తిరిగి ఆక్రమించారనో ఏదో ఒకసాకుతో దళితుల రక్తాన్ని ఏరులై పారిస్తున్నారు. దళిత కులంలో పుట్టిన నేరానికి గుండుకొట్టించడమో, అవమానపరచడమో, హత్యచేయడమో అవలీలగా జరిగిపోతుంది. నిన్నటికి నిన్న తూర్పుగోదావరిజిల్లా సింగారిపల్లిలో నాలుగు మామిడికాయలు దొంగతనం చేశారనే కారణంతో బిక్కిశ్రీను అనే దళితుడి నిండు ప్రాణం తీశారు.

రాష్ట్రంలో వైఎస్ జగన్మోహనరెడ్డి ముఖ్యమంత్రిగా ప్రమాణం చేసిన రోజునే నాలుగు మామిడికాయలు దొంగతనం చేశాడని దళితయువకుడైన బిక్కిశ్రీనుని అత్యంత కిరాతకంగా కొట్టి చంపారు. కులంపేరు అడిగి మరీ చంపారు. దళితుల్ని ఏమిచేసినా ఈ దేశంలో అడిగేవారులేరు అనే ధైర్యంతోనే ఈ హత్యలు జరుగుతున్నాయి.

బిక్కిశ్రీనుది తూర్పుగోదావరిజిల్లా పెదపూడి మండలం గొల్లల మామిడాడ శివారు గ్రామం ఎల్ఎస్ పురం. శ్రీనుకి భార్య కుమారి, ఇద్దరు పిల్లలు సాత్విక్ (6సం॥), మహిధర్ (4సం॥) వున్నారు. ఎస్సీ మాల కులానికి చెందినవాడు. వ్యవసాయకూలీ పనులు చేసుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్నాడు. శ్రీను తండ్రి సత్తెయ్య పక్షవాతంతో బాధపడుతున్నాడు. శ్రీను అన్న అయిన అన్నవరం గతంలో మరణించడంతో వారి ముగ్గురు పిల్లల్ని శ్రీనే

చూసుకుంటున్నాడు. వీరంతా శ్రీనుపై ఆధారపడి జీవిస్తున్నారు.

29-6-2019న ఉదయం 8గం॥లకు బిక్కిశ్రీను తన భార్య, ఇద్దరు పిల్లలను మోటారు సైకిల్పై తీసుకొని తన ఇంటి నుండి బయలుదేరి బావమరిది గ్రామమైన వడ్లమూరు వెళ్ళాడు. అక్కడ భార్య, పిల్లలను దించేసి వడ్లమూరు నుండి సింగంపల్లి (రంగంపేట మండలం) మీదుగా తన గ్రామం వెళుతుండగా, మార్గమధ్యంలో రోడ్డు పక్కన గల మామిడితోటలో మామిడికాయలు రాలిపడివుండటం చేశాడు. రాలిన పండ్లను తీసుకొని తిన్నాడు. దీనిని గమనించిన మామిడితోటను చూసుకుంటున్న కాపు కులానికి చెందిన కడియాల రామకృష్ణ, కడియాల నాగేశ్వరరావు శ్రీనుని పట్టుకొని కొట్టారు. కులం ఏమిటని అడిగితే మాలకులమని చెప్పడంతో విపరీతంగా కొట్టారు. మోటారు సైకిల్పై ఎక్కించుకొని సింగంపల్లి గ్రామపంచాయితీ (గ్రామ సచివాలయం) దగ్గరకు తీసుకువెళ్ళారు. పంచాయితీ తాళాలు తీయించి గ్రామస్థులు కొమ్మిన త్రినాథ్, పాలేటి నూకరాజు, పచ్చిపాల వీరబాబు, మాదే రాంబాబు, షేక్ అబ్బులు, వి.ఆర్.ఓ.షాలేం, వి.ఆర్.ఎ నాని మరియు జనార్ధనరావు మరికొందరు కలిసి శ్రీనుని ఇష్టం వచ్చినట్టు కొట్టారు. ముఖం మీద పిడిగుడ్డులు గుద్దారు. కాళ్ళతో తన్నారు. కర్రలతో కొట్టారు. కుడికాలు, చేయి విరిచారు.

ఎడమకన్ను చిద్రమై పోయింది. వళ్ళంతా గాయాలతో నెత్తుటి ముద్దయ్యాడు. దుమ్ములు విరిగిపోయేలా కొట్టి పీకనొక్కి చంపారు. పంచాయితీ ఆఫీసులోనే చంపి ఉరివేసుకున్నట్లు చిత్రించారు. గ్రామ సచివాలయంలోనే శ్రీనును హత్యచేస్తుంటే నివారించినవాళ్ళు లేరు. పైగా పంచాయితీ, రెవెన్యూ, సిబ్బంది కళ్ళప్పగించుకొని చూస్తూ వుండటమే కాకుండా సహకరించారు. ఇక్కడ చట్టం తనపని తాను చేయడం ఏనాడో మానివేసింది. గ్రామ భూస్వామ్య, కులపెత్తందారీ శక్తులదే రాజ్యం, శాసనం. ఇంత బాహాటంగా చంపి ఉరివేసుకున్నట్లు చిత్రించి శ్రీను గ్రామానికి చెందిన మహిళ వివాహం చేసుకొని సింగంపల్లిలో కాపురం వుంటే ఆమెకు కబురు చేశారు. ఆమె ద్వారా లోకానికి వెళ్ళడైంది.

పీవోడబ్ల్యూ, ఏఐకెఎంఎస్, ఐఎఫ్టియు కలిసి

రంగంపేట పోలీసు స్టేషన్ ఎదుట ధర్నా

బిక్కి శ్రీను వార్త తెలియగానే పీవోడబ్ల్యూ, ఏఐకెఎంఎస్, ఐఎఫ్టియు సంయుక్తంగా రంగంపేట పోలీసు స్టేషన్ ఎదుట 1-6-2019న ధర్నా నిర్వహించాయి. బిక్కిశ్రీను హత్యపై సమగ్రవిచారణ చేపట్టి దోషులను కఠినంగా శిక్షించాలని డిమాండు చేశాయి.

ఈ ధర్మానుద్దేశించి పీవోడబ్ల్యూ తూర్పుగోదావరిజిల్లా ఉపాధ్యక్షులు వి.శాంతి మాట్లాడుతూ ఈ దేశంలో కులవ్యవస్థ దళితుల ప్రాణాలను బలితీసుకుంటుందని, ఎంతో అభివృద్ధి చెందిందని చెప్పుకుంటున్న తూర్పుగోదావరిజిల్లాలోనే దళితులపై దాడులు అత్యధికంగా జరుగుతున్నాయని, దోషులను కఠినంగా శిక్షించాలని డిమాండ్ చేశారు. దళితులకు గుండు చేయించిన తోట త్రిమూర్తుల కేసు నేటికి నత్తనడక నడవడం చూస్తే దళితులకు న్యాయం జరుగుతుందా? అని ప్రశ్నించారు. కేసు నీరుగార్చుకుండా దోషులను శిక్షించడంతోపాటు శ్రీను కుటుంబానికి పొలం, భార్యకుమారికి ఉద్యోగం, పిల్లలకు ఉచితవిద్య కల్పించాలని డిమాండ్ చేశారు. అనంతరం తహసిల్దారుగారికి, ఎస్.ఐ.కి మెమోరాండం అందజేశారు.

ఏఐకెఎంఎస్ జిల్లా అధ్యక్షులు జె.సత్తిబాబు మాట్లాడుతూ దేశంలో కులం, మతం పేరుతో దళితులపై, మైనారిటీలపై విచ్చలవిడిగా దాడులు జరుగుతున్నాయని, వీటికి ప్రతిఘటనే

సమాధానం అన్నారు.

ఈ కార్యక్రమంలో పివైఎల్ రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి వి.చిట్టిబాబు, ఐ.ఎఫ్.టి.యు నాయకులు జి.ఆదినారాయణ, అరుణోదయ రాష్ట్ర సహాయ కార్యదర్శి వి.భీంశంకర్, జి.వెంకటరమణ, పీవోడబ్ల్యూ నాయకులు బొలిశెట్టి సత్యవతి, మరుకుర్తి వీరలక్ష్మి, గోరి దుర్గ, గోరి ప్రకాష్, ఉంగరాల వరలక్ష్మి, యాదరాజు సత్యవాణి, బి.రాజారావు, తదితరులు పాల్గొన్నారు.

కేసు నమోదు : దళిత, ప్రజాసంఘాలు, కుటుంబసభ్యులు ఆందోళన చేయడంతో సెక్షన్ 302, 342, ఆర్/డబ్ల్యూ 34 ఐ.పి.సి 3(2)(వి)ఎస్సీ,ఎస్టీ పిఓఏ అమెన్డమెంటు యాక్ట్ -2005 (యాక్ట్ నెం ఆఫ్ 2016) ప్రకారం కడియాల నాగేశ్వరరావు, రామకృష్ణతో పాటు మరో పదిమందిపై కేసు నమోదు చేశారు. ఎస్సీ, ఎస్టీ అట్రాసిటీ చట్టం ప్రకారం 4,12,500 రూ॥ల చెక్కును శ్రీను కుటుంబానికి ప్రభుత్వం అందించింది. ❀

సింగంపల్లిలో బిక్కిశ్రీను హత్యపై సమగ్ర విచారణ జరిపించి దోషులను కఠినంగా శిక్షించాలి ప్రధాన నిందితుడు మింతె రామకృష్ణను తక్షణమే అరెస్టు చేయాలి సంస్కరణ సభలో వక్తల డిమాండ్

అగ్రకులోన్మాదానికి గురైన బిక్కిశ్రీను సంస్కరణసభ జూన్ 8న దళిత జాయింట్ యాక్షన్ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో గొల్లల మామిడాడ గ్రామంలో 2000 మందితో జరిగింది. సుమారు 50 దళిత, ప్రజాసంఘాలకు చెందిన నాయకులు హాజరై మాట్లాడారు. ఈ సభకు ఫోరంఫర్ ఆర్టిఐ జాతీయ అధ్యక్షులు చేతన అధ్యక్షత వహించారు. ఈ సభలో ప్రొఫెసర్ అరుణ్ కుమార్ (ఆంధ్ర యూనివర్సిటీ), ప్రొ॥సూరేపల్లి సుజాత (శాతవాహన యూనివర్సిటీ), ఉ.సా.గారు, మాజీ ఎం.పి.హర్షకుమార్ గారు, పివైఎల్ రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి వి.చిట్టిబాబు, సి.పి.ఐ (ఎం.ఎల్)న్యూడెమోక్రసీ జిల్లా నాయకులు గుబ్బల ఆదినారాయణ,

పిడిఎస్యు రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి యు.గనిరాజు, అరుణోదయ రాష్ట్ర సహాయ కార్యదర్శి వి.భీంశంకర్, కోనా లాజర్ (కెఎన్పిఎస్), కరవది సుబ్బారావు (డిహెచ్పిఎస్) ఆంధ్ర మాల్వాద్రి, (కె.వి.పి.ఎస్) తదితర నాయకులు పాల్గొన్నారు.

బిక్కి శ్రీను హత్యపై జుడిషియల్ ఎంక్వయిరీ చేయాలని, ఫాస్టుట్రాక్ కోర్టు పెట్టి దోషులను కఠినంగా శిక్షించాలని, బిక్కిశ్రీను కుటుంబానికి 5ఎకరాలు పొలం యివ్వాలని, భార్యకు ఉద్యోగం, పిల్లలకు ఉచితవిద్య, పక్కాఇల్లు వెంటనే నిర్మించి ఇవ్వాలని డిమాండ్ చేశారు. బిక్కి శ్రీనుకి న్యాయం జరిగే వరకు ఐక్యంగా ఉద్యమించాలని సభ నిర్ణయించింది. ❀

కొమాండుల కర్కశత్వానికి పసిమొగ్గలు బలవుతున్నాయి. అమ్మ పొత్తిళ్లలో హాయిగా నిదురించే నెలల పాపాయి నుంచి, లోకం పోకడ తెలియని పసిమనసుల వరకు అంతా ఈ దుర్మార్గుల బారిన పడుతున్న ఘటనలు అందిరినీ కలిచివేస్తున్నాయి. కొందరు మానవత్వాన్ని మరిచి చిన్నారుల జీవితాల్లో చితిమంటలు రగిలిస్తున్నారు. హన్మకొండలో తొమ్మిది నెలల చిన్నారిపై అఘాయిత్యం ఘటన మరువకముందే మరో రెండు ఘటనలు వెలుగు చూశాయి. మేడ్చల్ జిల్లా జవహర్ నగర్ పీఎస్ పరిధిలో 60 ఏండ్ల వృద్ధుడు ఏడేండ్ల చిన్నారిపై అత్యాచారానికి యత్నించి పట్టుబడ్డాడు. రామంతపూర్లో ఆరు సంవత్సరాల పాప అత్యాచారానికి గురై రక్తమోడింది., ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని ఒంగోలులో 16 ఏండ్ల బాలికకు మాయమాటలు చెప్పి తీసుకెళ్లి ఆరు రోజులుగా ఆరుగురు ఉన్మాదులు అఘాయిత్యానికి ఒడిగట్టారు. నిత్యం ఏదో ఒకచోట ఇలాంటి ఘటనలు వెలుగుచూడటం మామూలై పోయింది. ఈ స్థితి సమాజాన్ని ఆందోళనకు గురిచేస్తున్నది.

ఇలాంటి సంఘటనలు జరిగినపుడు మహిళా సంఘాలు, విద్యార్థి సంఘాలు, ప్రజాసంఘాలూ, ప్రజా సమూహాలూ వీధుల్లోకి వచ్చి ఆందోళనలు చేపడతాయి. మీడియా చాలా హడావుడి చేస్తుంది. 'మానవత్వం మంటగలిసింది, కఠిన శిక్షలు వేయాలని' ఊదర గొడుతుంది. ప్రభుత్వాలపై సర్వత్రా నిరసన వెల్లడవుతుంది. ఉద్యమాల వత్తిడితో యంత్రాంగం కదులుతుంది. దాచేపల్లిలాంటి ఘటనలో నిందితుడు ఉరేసుకున్నడని చెబుతారు. ఇండోర్లో మూడు నెలల పసిబిడ్డను అత్యాచారం, హత్య చేసిన నేరస్థుడికి కోర్టు మరణశిక్ష విధిస్తుంది. మహిళలను మభ్యపుచ్చడానికి కొన్ని చట్టాలు వస్తాయి. నేరస్థులు సైకోలు అంటూ విషయాన్ని ఒకే కోవకు నెట్టేస్తారు. ఆయేషా హంతకులు అసలు దొరకనే దొరకరు. మరెందరో శిక్షలు పడకుండా తప్పించుకుంటారు. మళ్లీ మళ్లీ సంఘటనలు జరుగుతాయి. ఇదే తంతు కొనసాగుతుంది.

నిరసన పెల్లుబుకిన హన్మకొండ ఘటన

హాజీపూర్ దారుణ ఘటన మరవకముందే హన్మకొండలోని కుమార్ పల్లిలో తొమ్మిది నెలల పాపపై ఓ దుర్మార్గుడు అత్యాచారం చేసి హతమార్చిన ఘటన తీవ్ర కలకలం రేపింది. వరంగల్ అర్బన్ జిల్లా కేంద్రంలోని హన్మకొండ టైలర్ స్ట్రీట్ లో నివాసం ఉంటున్న జక్కోజి జగన్, రచన దంపతుల కుమార్తె, తొమ్మిది నెలల పసికందు ఈ అఘాయిత్యానికి బలైంది. బోసినవ్వుల పసికందు శ్రీహిత తల్లి దండ్రుల దగ్గర పడుకొని ఉండగా అదే సమయంలో ఇంటిపైకి వచ్చిన ప్రవీణ్ అక్కడున్న సెల్ ఫోన్ ను దొంగిలించి తల్లిఒడిలో నిద్రపోతున్న శ్రీహితను అపహరించుకొని బయటకు తీసుకెళ్లి ఈ దారుణానికి ఒడిగట్టాడు. చిన్నారి కన్పించకపోవడంతో ఆందోళన చెందిన తల్లిదండ్రులు చుట్టుపక్కల వెతికారు. అత్యాచారం చేసిన తర్వాత ఉన్మాది ప్రవీణ్ తీసుకెళ్తుండగా స్థానికులు గుర్తించడంతో కిందపడేసి పారిపోయే ప్రయత్నం చేశాడు. స్థానికులు పట్టుకొని పోలీసులకు అప్పగించారు. చిన్నారిని ఆస్పత్రికి తరలించగా అప్పటికే మృతిచెందినట్టు వైద్యులు వెల్లడించారు. పసిపాప అని కూడా లేకుండా అత్యంత హేయంగా ప్రవర్తించి అత్యాచారం చేసిన ప్రవీణ్ సమాజంలో ఉంటే చాలా ప్రమాదమని అతడికి కఠిన శిక్ష

వెయ్యాలని డిమాండ్ చేస్తున్నారు పాప తల్లిదండ్రులు.

వి. సంధ్య

తొమ్మిది నెలల పసికందుపై ఉన్మాది కొలెపాక ప్రవీణ్ చేసిన అఘాయిత్యంపై సభ్య సమాజం ఉలిక్కిపడింది. ఉన్మాదిని వెంటనే ఉరితీయాలని, లేదా ఎన్ కౌంటర్ చేయాలని కొన్ని మహిళాసంఘాలు, ప్రజా సంఘాలు, కొందరు సామాజిక వేత్తలు, సంస్థలు భారీ ఎత్తున నిరసనకు దిగాయి. జరిగిన సంఘటనపై త్రినగరాలు కాజీపేట, హన్మకొండ, వరంగల్ నగరాలు ప్రజాసంఘాల ఆందోళనలతో అట్టుడికాయి. ధర్నాలు, రాస్తారోకోలు చేపట్టారు. కూడళ్ల వద్ద మానవహారం చేపట్టి నిరసన తెలిపారు. నిరసనలను అదుపులోకి తీసుకురావడానికి భారీ ఎత్తున పోలీసులను మోహరించారు. అరెస్టుల పర్వం కొనసాగించారు. దీనిపై వరంగల్ సిపి డాక్టర్ విశ్వనాథ్ రవీందర్ రంగంలోకి దిగి ఉన్మాదిని కఠినంగా శిక్షించేలా చేస్తామన్నారు. నిందితుడు కొలెపాక ప్రవీణ్ శాయంపేట మండలం, వసంతపూర్ గ్రామానికి చెందిన వ్యక్తి. హన్మకొండలో ఒక హోటల్ లో పనిచేస్తూ రాత్రిపూట ఇంట్లో దొంగతనాలకు పాల్పడేవారని సిపి పేర్కొన్నారు.

నిస్సహాయంగా దొరికితే చాలు- దాడి, రేప్ చేసేయ్యడమే !

అది నెలల పసికందా? మైనర్ బాలికా? బాలుడా? గర్భవతా? వృద్ధురాలా? ఇవేమీ పట్టవు. ఐదు నిమిషాల మర్మాంగపు రాపిడి కోసం క్రూరంగా మారుతున్నారు. కేవలం లైంగికానందమే కాదేమో. ఎదుటి మనిషి నిస్సహాయంగా ఉంటే హింసించే శాడిస్టిక్ ప్లెజర్ అని మానసిక వైద్య నిపుణులు అంటున్నారు. ఇవి మాత్రమే కాకుండా సామాజిక వివక్ష, అణచివేతలు, దిగజారిన విలువలు, పెరుగుతున్న హింస, రుద్దుతున్న పితృస్వామిక భావజాలం ... అన్నీకూడా ఇలా అత్యాచారాలకి దారి తీస్తున్నాయనే వాస్తవాన్ని కూడా గుర్తించాలి. వీళ్లని మృగాళ్లు అంటున్నారు. కానీ అలా చెప్పి మృగాలని తక్కువ చేస్తున్నాం. జంతువులేవీ రేప్ చేయవు. తమ జాతిని హత్య చేయవు. కుల మతాలంటూ, లింగ బేధాలంటూ సాటివాళ్లని చులకనగా చూడవు.

గుంటూరుకి చెందిన 17 ఏళ్ల అమ్మాయిని నిర్బంధించి రేప్ చేసిన ఆరుగురు నిందితుల్లో ముగ్గురు మైనర్లే. అసలు మొదట అమ్మాయిని ట్రాప్ చేసిన షేక్ బాజీ వికలాంగుడు. అతనికి రెండు చేతులూ లేవు. అతను చిన్నప్పటి నుంచీ సమాజం నుంచి సహకారం పొందాడు. చిన్నప్పుడు తనకి పోలీస్ అవ్వాలనుంది అని చెబితే, స్పందించిన అప్పటి ఒంగోలు ఎస్పీ ఒకరోజు పోలీస్ అధికారిలా అతడిని నియమించి అందరి ప్రశంసలూ అందుకున్నారు. దాతల సహాయంతో బిచ్చమెత్తే స్థితి నుంచి జాబ్ చేసే స్థితికి చేరుకున్నాడు. మొన్న హన్మకొండలో తొమ్మిది నెలల పాపపై హత్యాచార ఉదంతానికి స్పందిస్తూ షేక్ బాజీ తన ఫేస్ బుక్ పోస్ట్ లో 'ఇలాంటి వాణ్ని జైల్లో పెట్టి పోషించడం ఎందుకు? చంపేయాలి!' అంటూ భాష్యం చెప్పాడు. చివరికి తానే దుర్మార్గంగా ప్రవర్తించాడు. సమాజం నుంచి సహకారాన్ని పొంది కూడా అతను సమాజం చీత్యరించే చీడపురుగులా ఎందుకు తయారయ్యాడో ఆలోచించాలి. ప్రవీణ్ మానసిక రోగి అని తెలిసిన తర్వాత, స్త్రీలతో అసభ్యంగా ప్రవర్తిస్తూ, తన దిగంబరతనాన్ని ప్రదర్శించి అనేకసార్లు పట్టుబడ్డ తర్వాత కూడా

శిక్షించకుండా లోకం మీదికి వదిలేసిన పోలీస్, రక్షణ వ్యవస్థలను బాధ్యులను చెయ్యాలి. స్త్రీల మీద జరిగే లైంగిక అత్యాచారాలు, వేధింపులు ఏదో చిన్నవిషయాలుగా పరిగణించి మందలించి వదిలేసేవిగా చూసే వ్యవస్థను నిలదీయాలి. స్త్రీలపై హింస అన్నింటా, ఎల్లవేళలా ఎందుకు ఆమోదించబడుతోంది? ఇవి అంత ప్రాముఖ్యత లేని, ప్రమాదకరం కానీ అంశాలుగా ఎందుకున్నాయి? ఈ ప్రశ్నలన్నింటినీ బాణాలుగా సంధించాలి. ప్రవీణ్ చాలాసార్లు స్త్రీలతో అసభ్యంగా ప్రవర్తించినప్పుడల్లా ఇలా వదిలివేయబట్టే 9 నెలల పసికందు బలయింది అనే వాస్తవాన్నిగుర్తింపజేయాలి. ఈ నేరస్థులను తీవ్రంగా పరిగణించకుండా తాగుబోతులు, సైకోలు అంటూ సమాజం మీద వదిలేస్తున్నారు. వీళ్లని కరెక్ట్ చేసే బాధ్యత ప్రభుత్వం తీసుకోవాలి. దానికి అనుగుణంగా కౌన్సిలింగ్ నిర్వహించాలి. దీనిని యాంటీ సోషల్ పర్సనాలిటీ డిజార్డర్ అంటారు. విచ్చలవిడితనం పెరగడం, తప్పుచేస్తే కఠినశిక్షలు ఏమీ ఉండవు, సులభంగానే తప్పించుకోవచ్చన్న ఒకరకమైన ధోరణి ఇలాంటి నేరాలను మరింత ప్రేరేపిస్తుంది. ఇటువంటి వాళ్లని ఫిడోఫీలియా అనే చిన్న పిల్లల మీద లైంగిక అత్యాచారాలు చేసే మానసిక రోగ గ్రస్థులుగా మాత్రమే చూడకూడదు. అలా చూస్తే చాలా ప్రమాదం. స్త్రీలు పురుషుడి లైంగిక కోరికలు ఖచ్చితంగా తీర్చాల్సిన లైంగిక వస్తువులు అన్న పితృస్వామిక భావజాలం బలంగా పనిచేయక పోతే వీళ్లీ అకృత్యాలను ఇంత భయం లేకుండా యదేచ్ఛగా చేయలేరు. ఈ నేరస్థులు గతంలో చాలా అత్యాచారాలు, స్త్రీలపై చేసిన సందర్భాలున్నాయి. ఊరివాళ్లతో, కుటుంబ సభ్యులతో కూడా హింసాత్మకంగా వ్యవహరించిన చరిత్ర ఉన్నది. నేరస్థులని కఠినంగా శిక్షించాల్సిన పోలీసు, న్యాయ వ్యవస్థలో కూడా స్త్రీల పట్ల, వారిపైన జరుగుతున్న వ్యవస్థీకృతమైన లైంగిక అత్యాచారాల పట్ల తేలికభావం ఉంది. ఇలాంటి ఘటనలకు బలికాకుండా ఉండాలంటే పిల్లల పట్ల తల్లిదండ్రుల బాధ్యత మరింత పెరగాలి. వీళ్ల పట్ల అప్రమత్తంగా ఉండాలని పౌర సమాజానికి హెచ్చరికలు చేసే ప్రభుత్వ వ్యవస్థలు పనిచేయాలి. ఇతర దేశాల్లో అనుసరించే పద్ధతి ఇదే. భారతదేశంలో మాత్రం ఈ వైపుగా అడుగులు కూడా వేయలేకపోతున్నారు. పూర్తిగా నిర్లక్ష్యం వహిస్తూ ఎంతోమంది బలైపోయే వరకు చూస్తూ ఊరుకుంటున్నారు. లైంగికదాడుల ఘటనల్లో బాధితులు పన్నెండేండ్ల లోపువారే ఉంటున్నారు. ఈ వయస్సుల వారిని ట్రాప్ చేయడం, ఎత్తుకెళ్లడం సులువు కాబట్టే వారిని టార్గెట్ చేస్తున్నారు. వారిని అంతమొందించడం కూడా సులువు కావడం వల్లనే చిన్నారులే ఎక్కువగా బాధితులవుతున్నారు. ఇటీవల నిర్వహించిన ఒక సర్వే ప్రకారం, 2 నుంచి 15 ఏండ్ల పిల్లలు పాఠశాలల్లో 16 శాతం, ఇంటికివచ్చి ట్యూషన్లు చెప్పేవారితో 29. శాతం, దూరపు బంధువులు, పరిచయస్థులతో 37శాతం, క్రీడల్లో కోచ్లు, ఉపాధ్యాయులతో 11శాతం, స్నేహితుల అన్నలు, దగ్గరి బంధువులతో 17 శాతం లైంగిక వేధింపులకు గురవుతున్నట్టు వెల్లడైంది.

బిడ్డల పెంపకం ఎలా ఉండాలి?

బిడ్డల పెంపకం గురించి చలం లాంటి పెద్దలు ఘోషించినా ఈ సమాజానికి పట్టలేదు. పిల్లలను ఆలోచించకుండానే, అన్ని విధాలా సిద్ధంగా లేకుండానే కనడం, వాళ్ల స్థితిని బట్టి స్టేటస్ సింబల్స్లా పెంచడం అలవాటు చేసుకున్నారు. డబ్బు, వస్తువులకి మాత్రమే విలువించే వినియోగదారీ సంస్కృతి కాదు; మంచి వ్యక్తిత్వం, మానవీయ విలువలు ముఖ్యం అన్న సామాజిక చైతన్యం ఒక విప్లవంలా రావాలి. సమాజం స్త్రీ-

పురుష సమానత్వాన్ని అంగీకరించాలి. అందుకోసం ప్రభుత్వం నిరంతరం ప్రచార, ప్రసార మాధ్యమాల ద్వారా మెదళ్లలోకి ఎక్కించడానికి కృషి చెయ్యాలి. జాతీయత, భారతదేశ ఘనత అని చించుకునేవాళ్లు రాజ్యాంగ స్ఫూర్తిని, అది ప్రతిపాదించిన సమానత్వాన్నీ గుర్తించాలి. తల్లిదండ్రులు ప్రతీ పిల్లాడికి చదువుకి ఎంత ప్రాముఖ్యత ఇస్తున్నారో, జండర్ స్పృహ కలిగించడానికి కూడా అంతే ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాలి. తమ పిల్లలు మంచి వ్యక్తిత్వంతో ఎదిగి, కోరికలు తీర్చుకునే వాళ్లుగా కాకుండా ప్రేమను పంచేవాళ్లుగా తీర్చిదిద్దడానికి ప్రాధాన్యతనివ్వాలి. పిల్లల్ని అధికార దర్పంతోనో, అతి ప్రేమతోనో పెంచకుండా తరచుగా పర్యవేక్షించాలి.

అరాచకం సృష్టిస్తున్న హిందుత్వ సంస్కృతి, సామ్రాజ్యవాద విష సంస్కృతి

హైదరాబాద్లో గతేడాది చిన్నారులపై 1,093 అత్యాచారం కేసులు నమోదైతే వాటిలో 30 మందికిపైగా బాధితులు బాలురు ఉండటం కలవరపాటుకు గురిచేస్తున్నది. చిన్నారులపై లైంగికదాడులకు పాల్పడుతున్నవారిలో ఎక్కువగా 13 నుంచి 20 ఏండ్ల మధ్య యువకులు, లేదా 55 ఏండ్లు పైబడిన వృద్ధులు ఉంటున్నారు. యుక్తవయస్సులో ఉన్న యువకులు ఇంటర్నెట్లో పోర్నోవీడియోలతో పెదదోప పడుతున్నారు. వృద్ధులు సైతం లైంగిక దాడుల ఘటనలకు పాల్పడుతున్నారు. కొందరు మద్యానికి, మత్తుపదార్థాలకు బానిసలుగా మారి, ఆ నిషాలో కనీస విచక్షణ కోల్పోతున్నారు. నెలల పసిపాపల దగ్గర్నుంచి 80 ఏళ్ల వృద్ధురాలి వరకు ఆడది పురుషుడి లైంగిక కోరికలు తీర్చే ఒక సెక్సు ఆబ్జెక్ట్గా పరిగణించే స్థిరీకరించుకుపోయిన పితృస్వామిక భావజాలంతో, మనుధర్మ ఆచారాలతో పెద్ద యుద్ధమే చేయాలి. మతాన్ని అడ్డుపెట్టుకుని సంస్కృతి పరిరక్షణ పేరుతో స్త్రీల వస్త్ర ధారణే పురుషులు వారిపైన అత్యాచారాలు చేసేట్లు చేస్తున్నాయని, పాశ్చాత్య సంస్కృతి కారణంగానే లైంగిక అత్యాచారాలు జరుగుతున్నాయనే దిక్కుమాలిన వాదనలకి కాలం చెల్లించని ప్రకటించాలి. నిరంతరం స్త్రీల వస్త్రధారణకు ముడిపెడుతూ నేరాలను ఆమోదించే పూడ్చల్ సంస్కృతిని, స్త్రీలను కేవలం మార్కెట్ వస్తువులుగా చూపే విష సంస్కృతిని తిప్పికొట్టకుండా రక్షణ లేదన్న నిజాన్ని చాటాలి.

పాలక వర్గమే చైల్డ్ పోర్న్ చిత్రాలను వ్యాపారం కోసం ప్రోత్సహిస్తున్నది. వీటినే ఎక్కువమంది చూస్తున్నట్లుగా సర్వేలు చెబుతున్నాయి. 'రక్త సంబంధీకులతో సెక్స్ సంబంధాలు, చిన్న పిల్లలతో సెక్స్ సంబంధాలు, శృంగార కలాపాలు తప్పేమీ కాదని, ఆనందమొక్కటే పరమార్థమని 18 సంవత్సరాలు దాటితే సెక్స్లో పాల్గొనవచ్చు, పోర్న్ సైట్స్ చూడవచ్చు' అని పోర్న్ సైట్స్ ప్రారంభంలోనే ప్రకటిస్తారు. భారతదేశంలో కొన్ని లక్షల పోర్న్ సైట్స్ నిరాటంకంగా చొచ్చుకుని వస్తున్నాయి. వీటిని నియంత్రించే అవకాశాలు పూర్తిగా పాలకులకి ఉన్నా, సంస్కృతి పరిరక్షకులమని చెప్పుకునేవాళ్లు తీవ్ర నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నారు. ఇక గత కొన్నేళ్లుగా మద్యం వినియోగం మన దేశంలో ఎలా పెరిగి పోయిందో చెప్పనక్కర లేదు. పబ్లను యూత్ ఐకాన్లుగా మీడియా, సినిమాలు చిత్రీకరించి తాగని వాడిని సన్నాసిగా చిత్రీకరించాయి. వీటికి తోడు మద్యం, కల్లు, డ్రగ్స్, ఆల్కహాల్, క్లబ్, పబ్ సంస్కృతిని విచ్చలవిడిగా రుద్దుతున్నారు. తమ లోపభూయిష్టమైన పాలనను, దోపిడీని పాలకవర్గంగా తాము పేద వర్గాల మీద చేస్తున్న అణచివేతను ప్రశ్నించకుండా యువతను పనిగట్టుకొని రకరకాల మత్తులో ముంచేస్తున్న ప్రభుత్వాలని ప్రశ్నించాలి.

దిగజారిపోతున్న విలువలు

స్త్రీలపై అందునా ముక్కు పచ్చలారని బాలికల పై అకృత్యాలు యధేచ్ఛగా సాగిపోతున్నాయి. ఇందుకు ప్రధాన కారణాలు మనిషిలో విచక్షణ మరిచి కామ వాంఛలు రెచ్చ గొట్టే చిత్రాలు మొబైల్ ఫోన్ లో సులభంగా అందుబాటు లో ఉండి చాలమంది వాటిని యధేచ్ఛగా రేయి పగలు చూడడం. మనిషిలో ఇంగిత జ్ఞానాన్ని చంపేసే మద్యం. మద్యం వాడకం విపరీతంగా పెరిగి పోవడం. మైనర్లు కూడా మద్యానికి బానిసలు కావడం. తాగుతూ నీలి చిత్రాలు చూడడం చాల మందికి అలవాటుగా మారింది. అలాంటి స్థితిలో తమలో రేగిన వాంఛను తీర్చుకోవడానికి ఇంగిత జ్ఞానం మరిచి ఎలాంటి అకృత్యానికైనా ఇలాంటి వారు వెనుకాడడం లేదు. దీనికి తోడు చట్టం అంటే భయం లేక పోవడం కూడా ఒక కారణం. నిర్భయ లాంటి కఠిన మైన చట్టాలు వున్నా ఇలాంటి కేసులలో విచారణ - శిక్ష చాలా ఆలస్యం అవుతోంది. దీనితో ఒక విధమైన లెక్కలేనితనం ఎక్కువవుతోంది. దానికి అనేక చీకటి కోణాలు వున్నాయి.

మన కుటుంబ వ్యవస్థ, విద్య వ్యవస్థ పటిష్టం కావాలి. టీవీలలో సినిమాల్లో వచ్చే బూతు కార్యక్రమాలపై నియంత్రణ ఉండాలి. 18 ఏళ్లు లోపు పిల్లలకు మొబైల్ ఫోన్ ఇవ్వడాన్ని నిషేధించాలి. ఇచ్చినా బేసిక్ ఫోన్లు ఇవ్వాలి. మొబైల్ పై నీలి చిత్రాలు రాకుండా ఏర్పాట్లు చెయ్యాలి. సైబర్ క్రైమ్ వ్యవస్థను పటిష్టం చెయ్యాలి. మద్యం యధేచ్ఛగా అందరికీ అందుబాటులో లేకుండా నియంత్రణ చర్యలు తీసుకోవాలి.

మరణ శిక్షలు అంటూ ఉన్నాడంతో ఊగిపోవడమే పరిష్కారమా?

ఘటనలు జరిగినప్పుడల్లా ఉన్నాడంతో ఊగిపోవడమే కానీ సమస్య మూలాల్లోకి మాత్రం వెళ్లరు. వివక్ష, అసమానతలను అసలు ప్రశ్నించరు. స్త్రీలని దేవతలుగా కొలుస్తాం, బలమైన కుటుంబ వ్యవస్థ ఉన్నది అని చెప్పుకొనే చోట అడ్డా, అదుపూ లేకుండా సాగిపోతున్న అత్యాచారాలకి కారణం ఏమిటి? ఇంకా ఎంతకాలం మహిళలపై జరిగే అఘాయిత్యాలకు వారినే బాధ్యులను చేస్తారు? వేష, భాష, వస్త్రధారణలను సాకుగా చూపిస్తారు? స్త్రీల, పిల్లల శరీరాలు మగవాళ్ల లైంగిక వాంఛలు తీర్చేందుకు కాదని ఎందుకు చెప్పరు? వాళ్లు మనుషులనీ, ఆమె అంగీకారం లేకుండా అసలు తాకకూడదనీ ఎప్పుడికి అర్థం చేయిస్తారు? ఇవన్నీ నిరంతరం తొలిచేసే ప్రశ్నలు. మహిళా ఉద్యమకారులు తరుచుగా సంధిస్తున్న ప్రశ్నలు. జవాబుదారీ వహించ వలసిన చట్టబద్ధ వ్యవస్థలకి, పాలకులకీ పట్టని ప్రశ్నలు. పరిష్కారంకోసం నిలదీసినప్పుడల్లా, ఉద్యమించినప్పుడల్లా లొసుగులుతో కూడిన చట్టాలను, వాటి సవరణలను ముందుకు తెచ్చి ఉద్ధరించడానికి చూస్తారు పాలకులు.

రేప్ చేసిన వారిని ఎస్కాంటర్ చెయ్యాలి, బహిరంగంగా చంపేయాలి అనే వాదన పెద్ద ఎత్తున వినిపిస్తోంది. ఎస్కాంటర్ అనేది చట్ట వ్యతిరేక చర్య. దీన్ని చట్టబద్ధం చేయలేము. మన దేశంలో చట్టాలు మన ఇష్టం అనుకొంటే ఎలా? ప్రపంచవ్యాప్తంగా మానహక్కుల చట్టాలు, ఐక్య రాజ్య సమితి - ఇలా ఎన్నో పరిమితులు వున్నాయి. చట్ట వ్యతిరేక కార్యక్రమాలను చెయ్యడానికి పోలీస్ అధికారులకి స్వేచ్ఛను ఇస్తే, ఎస్కాంటర్లు సులభంగా జరిగిపోతే, అవినీతిమయమైన పాలనలో వాటిని రేపిస్ట్ల పైనే వాడతారని గ్యారంటీ ఏమైనా ఉందా? ప్రజల భుజాలపైనుండి పేలే తుపాకీ పేద వాళ్లు, మైనారిటీలు, సామాజిక అణచివేతకు గురయ్యే వర్గాలు బలయ్యే పరిస్థితి తెస్తుంది. స్పెషల్ కోర్ట్లు ఏర్పాటు చేసి గరిష్టంగా ఆరునెలల్లో

విధిగా శిక్షలు పడేలా చెయ్యాలి. గల్ఫ్ దేశాల్లోలా బహిరంగ శిక్షలు ఉండాలి అంటున్నారు. బహిరంగ శిక్షలు వున్నా గల్ఫ్ దేశాల్లో ఎందుకు అత్యాచారాలు జరుగుతున్నాయి? సెక్స్ రాజధానిగా భావించే బ్యాంకాక్ లో కూడా చాలా మటుకు నీలి చిత్రాలు మొబైల్ పై కంప్యూటర్ పై ఓపెన్ కావు. మలేషియా మహతీర్ మహమ్మద్ ప్రభుత్వం వీటన్నిటినీ నిషేధించింది. అభివృద్ధి చెందుతున్న చైనా దేశం తమ దేశ యువతను మత్తెక్కించే, ఉత్పాదక శక్తిని దెబ్బతీసే అన్నింటినీ నిషేధిస్తాం అంటూ ఫేస్బుక్ ని కూడా నిషేధించారు. ఇక అమెరికా లాంటి అభివృద్ధి చెందిన దేశాల్లో అయితే వ్యక్తి ఏజ్ పూఫ్ లో లాగ్ ఇన్ అయితేనే ఇలాంటివి అందుబాటులోకి వస్తాయి. ఎలాంటి అడ్డుఅదుపు లేకుండా యధేచ్ఛగా మన దేశంలోలాగా చిన్న పిల్లలకు సైతం అందుబాటులో వుండే పరిస్థితి చాలా తక్కువ దేశాల్లో కనిపిస్తుంది.

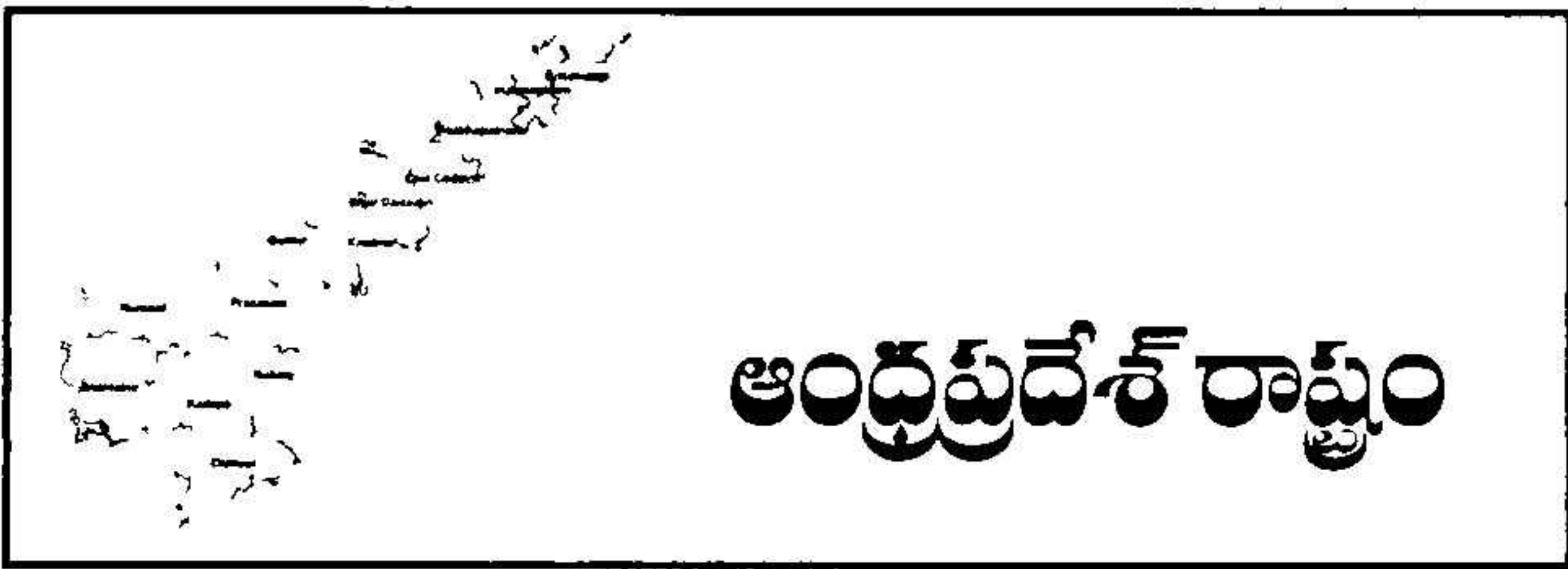
చట్టాలు చేసి చేతులు దులిపేసుకుంటున్నారు

దేశం రోజు రోజుకు అభివృద్ధి పథంలో ముందుకు సాగుతోంది అంటూ ఘోషిస్తున్నాయి నివేదికలు. ఆ అభివృద్ధిని ఎట్లా నిర్వచించాలి? ఎవరికి అది దక్కిందో! ఇవన్నీ పక్కకు పెడితే, మహిళలపై దాడులు, అత్యాచారాలు మాత్రం తీవ్రంగా పెరిగిపోతున్నాయి. అసలు మహిళల ఉనికికే ప్రమాదకర పరిస్థితి ఎదురవుతోంది. మతం, కులం, జాతుల పేరిట మహిళలపై హిందూ మతోన్మాదుల దాడులు పెరిగాయి. చట్టాలు ఎన్ని తెచ్చినా చిన్నారులపై అత్యాచారాలు మాత్రం ఆగడం లేదు. భారతదేశంలో చట్టాలు ఆమోదించడానికి ఏళ్ల తరబడి పోరాటాలు చేయాలి కానీ ఉల్లంఘనలకు క్షణాలు చాలు. అక్కరకు రాని, అమలుకు నోచుకోని చట్టాలను ఖాతరు చేసే పనే లేదన్నట్లుగా లైంగిక నేరస్థులు రేచిపోతూనే ఉన్నారు. దాడులకు, అత్యాచారాలకు తేగబడుతూనే ఉన్నారు. కథువా, ఉనావ్, సూరత్, ఎటా, ఇండోర్, చత్తీష్ ఘడ్, తెలంగాణ, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ - ప్రాంతం ఏదైనా జరగకూడని ఘోరాలు జరిగిపోతూనే ఉన్నాయి.

ఈ ఘటనలపై పెద్ద ఎత్తున దుమారం రేగుతుండడంతో గత సంవత్సరం ప్రధాన మంత్రి నేతృత్వంలో కేంద్ర మంత్రివర్గం అత్యవసర సమావేశం జరిపింది. పోక్సో (ప్రాటెక్షన్ ఆఫ్ చిల్డ్రన్ ఫ్రమ్ సెక్సువల్ అఫ్టెన్సెస్) చట్టానికి పదును పెట్టింది. పోక్సో అంటే లైంగిక నేరాలనుండి పిల్లలకు రక్షణ కల్పించే చట్టం. దీనికి సవరణ తీసుకురావడం ద్వారా 12 ఏళ్ల లోపు చిన్నారులపై అత్యాచారానికి పాల్పడేవారికి మరణ శిక్ష విధించాలనే ఆర్డినెన్స్ కు ఆమోదం తెలిపింది. ఈ కేసుల్లో విచారణ 2 నెలల్లోనే పూర్తి చేయాలి. ఇందుకోసం అన్ని పోలీస్ స్టేషన్లకు, ఆసుపత్రులకు ఫోరెన్సిక్ కిట్లను అందించాలని కూడా నిర్ణయించారు. 12-16 ఏళ్ల లోపు పిల్లలపై అత్యాచారానికి పాల్పడేవారికి విధించే శిక్షను 10 ఏళ్ల నుండి 20 ఏళ్ల వరకు పెంచేలా నిర్ణయించారు. యువతులపై, మహిళలపై దాడులకు పాల్పడితే గతంకన్నా కఠిన శిక్ష విధించేలా, అత్యాచారానికి పాల్పడితే శిక్షను ఏడేళ్ల నుండి పదేళ్లకు పెంచాలని, నేర తీవ్రతను బట్టి జీవిత ఖైదు, ఆజన్మాంతం జీవిత ఖైదు విధించేలా మోడీ ప్రభుత్వం ఆర్డినెన్స్ తీసుకొచ్చింది. లైంగిక దాడి తర్వాత బాధితురాలు మృతి చెందినా, అచేతనంగా మారినా ముద్దాయికి మరణ దండన విధించేలా పోక్సో చట్టంలో నిబంధనలు మార్చారు. ఇంత తీవ్రమైన చట్టాలు తెచ్చాము ఇకనుండి పిల్లలపై ఘోరాలకు పాల్పడే వారికి మరణశిక్ష తప్పదంటూ కేంద్ర సర్కార్ ఊదర గొడుతుండగానే, ఆర్డినెన్స్ తెచ్చి 24 గంటలైనా గడవకముందే దేశవ్యాప్తంగా పసిమొగ్గలపై అత్యాచారాల పర్వం సాగిపోయింది. **మిగతా 46వ పేజీలో**

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం

16 ఏళ్ల బాలికపై సామూహిక అత్యాచారానికి పాల్పడినవారిని కఠినంగా శిక్షించాలి

ప్రకాశం జిల్లా

ఒంగోలు : 16 సంవత్సరాల బాలికపై అత్యాచారానికి పాల్పడిన ఆరుగురు నిందితులను కఠినంగా శిక్షించాలని కోరుతూ పీవోడబ్ల్యూ, పిడిఎస్యు సంఘాలు ఒంగోలులో 24-6-2019న నిరసన ప్రదర్శనను నిర్వహించారు. ఊరేగింపు హెచ్.సి.ఎం నుండి కలెక్టరు కార్యాలయం వరకు జరిగింది. అనంతరం అంబేద్కర్ విగ్రహం దగ్గర ధర్నా నిర్వహించారు. ధర్నానుద్దేశించి పీవోడబ్ల్యూ రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి మాట్లాడుతూ అశ్లీల సాహిత్యం, మహిళలను హింసించే సన్నివేశాలను, సినిమాలను, టీవీ సీరియల్స్ను నిషేధించాలన్నారు. మహిళా చట్టాలను చిత్తశుద్ధితో అమలు చేయాలని డిమాండ్ చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో పీవోడబ్ల్యూ ఒంగోలు పట్టణ నాయకులు అమ్మాజీ, పిడిఎస్యు రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షులు ఎల్.రాజశేఖర్, జీవన్, పవన్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

కొండపి : ఒంగోలులో బాలికపై అత్యాచారానికి పాల్పడిన ఆరుగురు నిందితులను అరెస్టుచేసి కఠినంగా శిక్షించాలని, 26-6-2019న కొండపిలో నిరసన ప్రదర్శన నిర్వహించారు. ప్రదర్శనలో 200 మంది బాలికలు పాల్గొన్నారు. ప్రదర్శన హైస్కూలు నుండి ఎం.ఆర్.ఓ.ఆఫీసు వరకు సాగింది. ప్రదర్శన అనంతరం ఎం.ఆర్.ఓ.ఆఫీసు ముందు ధర్నా నిర్వహించారు. ధర్నానుద్దేశించి పీవోడబ్ల్యూ జిల్లా అధ్యక్షులు ఎస్.భారతి మాట్లాడుతూ మహిళలపై, బాలికలపై అత్యాచారాలు రోజురోజుకు పెరిగిపోతున్నాయని, వీటిని అరికట్టాలని డిమాండ్ చేశారు. అనంతరం ఎం.ఆర్.ఓ.గారు ధర్నా దగ్గరకు వచ్చి విజ్ఞాపన పత్రం స్వీకరించారు. ఈ కార్యక్రమంలో పీవోడబ్ల్యూ జిల్లా కోశాధికారి వై.కోటేశ్వరమ్మ, అరుణ, నాగరాజు తదితరులు పాల్గొన్నారు.

కారుమంచి : ఒంగోలులో బాలికపై జరిగిన అత్యాచారాన్ని ఖండిస్తూ కారుమంచి హైస్కూలులో నిరసనసభ జరిగింది. సభలో పీవోడబ్ల్యూ జిల్లా కార్యదర్శి మంజుల మాట్లాడుతూ మహిళలపై రోజురోజుకి అత్యాచారాలు పెరిగిపోతున్నాయని దోషులను కఠినంగా శిక్షించాలని డిమాండ్ చేశారు. 9నెలల బాలికను సైతం వదలకుండా అత్యాచారాలు చేస్తున్నారంటే అటువంటి మానవ మృగాలకు

ఎటువంటి శిక్షవేసినా తక్కువే నన్నారు. ఈ సమావేశంలో పీవైఎల్ నాయకులు రంగారావు, పద్మావతి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

హన్మకొండలో 9 నెలల పసిపాపపై అత్యాచారాన్ని ఖండిస్తూ ...

బాపట్ల : హన్మకొండలో 9నెలల పసిబాలికపై అత్యాచారాన్ని నిరసిస్తూ, ఒంగోలులో 16 సంవత్సరాల బాలికపై ఆరుగురి నిందితులు సామూహిక అత్యాచారానికి పాల్పడినదానికి నిరసనగా బాపట్లలో బాలికల కళాశాల, హైస్కూలులో 24-6-2019న సదస్సులు నిర్వహించారు. ఈ సదస్సులో పీవోడబ్ల్యూ గుంటూరుజిల్లా సహాయ కార్యదర్శి జె.కల్పన మాట్లాడుతూ అత్యాచారానికి పాల్పడిన దోషులను కఠినంగా శిక్షించాలని డిమాండ్ చేశారు. అనేక కఠిన చట్టాలు వచ్చినా అత్యాచారాలు జరుగుతున్నాయని వ్యవస్థలో మౌలికమైన మార్పులు రావాలని అభిప్రాయపడ్డారు.

పి.డి.ఎస్.యు జిల్లా కార్యదర్శి ఎం.ప్రకృతి మాట్లాడుతూ మహిళలను వ్యాపార సరుకుగా భావించే ధోరణి సమాజంలో బలంగా వుందని, స్త్రీని మనిషిగా కాకుండా సొంత ఆస్తిగా భావించే భావజాలం నేటికీ కొనసాగుతుందని నేరాల్ని నియంత్రించే చర్యలకు ప్రభుత్వాలు పూనుకోవాలని డిమాండ్ చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో పీవోడబ్ల్యూ బాపట్ల నాయకులు పల్లవి, లక్ష్మి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

తాగునీటి కోసం

ప్రకాశంజిల్లా కలెక్టరేటు దగ్గర ధర్నా

సంతనూతనపాడు మండల మద్దులూరు, టంగుటూరు మండలం కారుమంచి, సింగరాయకొండ మండలం ఊళ్ళపాలెం, బాలిరెడ్డినగర్ గ్రామాలకు తక్షణమే నీరు అందించి ప్రజల దాహార్తిని తీర్చాలని పీవోడబ్ల్యూ రాష్ట్రప్రధాన కార్యదర్శి బి.పద్మ డిమాండ్ చేశారు. ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం, అఖిల భారత రైతు కూలీ సంఘం ఆధ్వర్యంలో ఒంగోలు కలెక్టరు కార్యాలయం దగ్గర జూన్ 3న జరిగిన ధర్మానుద్దేశించి మాట్లాడుతూ మద్దులూరు, కారుమంచి, ఊళ్ళపాలెం, బాలిరెడ్డినగర్ గ్రామాలకు రామతీర్థం నుండి వెళ్ళే మంచినీటి పైపు ఈ గ్రామాలమీదుగా వెళుతుందని, కావున ఈ గ్రామాలకు మంచినీటిని అందజేయాలని డిమాండ్ చేశారు. గత ఐదు సంవత్సరాలుగా వర్షాలు లేక, ప్రకాశంజిల్లా ప్రజలు కరువుతో అల్లాడిపోతున్నారని, భూగర్భజలాలు అడుగంటాయని, త్రాగు నీరులేక, పశువులకు మేతలేక తెగనమ్ముకుంటున్నారని తక్షణమే ప్రభుత్వం స్పందించాలని కోరారు.

పీవోడబ్ల్యూ జిల్లా అధ్యక్షులు ఎస్.భారతి మాట్లాడుతూ గ్రామాల్లో మంచినీరు లేక ప్రజలు, పశువులు అల్లాడుతున్నాయని, యుద్ధప్రాతిపదికమై మంచినీరు సరఫరా చేయాలని డిమాండ్ చేశారు.

పీవోడబ్ల్యూ జిల్లా కార్యదర్శి వి.మంజుల మాట్లాడుతూ జిల్లాలో రామతీర్థం జలాశయం నుంచి తక్షణమే నీరు సరఫరాచేయాలని, టాంకర్ల పేరుతో రాజకీయ నాయకులు అవినీతికి పాల్పడటంపై కూడా విచారణ జరపాలని డిమాండ్ చేశారు. ❀

ప్రజలను విశేషంగా ఆకర్షించిన 'ఎండిన బావులు, చెరువులు, అడుగంటిన బోర్లు' దృశ్యమాలిక

గ్రామాల్లో బావులు అడుగంటున్నట్టు, నీటికోసం మహిళలు దూరప్రాంతాల నుండి కుండలు, బిందెలు తీసుకొని వచ్చి నీరులేక దిగాలుగా పడిగాపులు పడుతున్నట్టు అరుణోదయ వారు ప్రదర్శించిన దృశ్యమాలిక ప్రజలను విశేషంగా ఆకర్షించింది. అనంతరం వివిధ గ్రామాల నుండి వచ్చిన వారితో కలెక్టరును కలిసి విజ్ఞాపన పత్రం అందజేశారు. మద్దులూరు, కారుమంచి, ఊళ్ళపాలెం గ్రామాలకు టాంకర్లు ద్వారా తక్షణమే నీటిని సరఫరా చేస్తామని, అవసరమైతే ట్యాంకర్లు సంఖ్య పెంచుతామని అన్నారు. పశువులు యిచ్చే సర్టిఫికేట్లపై ఆధారపడి అదనంగా నీటిని అందజేస్తామని హామీ ఇచ్చారు.

ఈ కార్యక్రమంలో ప్రగతిశీల మహిళా సంఘం జిల్లా అధ్యక్ష కార్యదర్శులు శాఖమూరి భారతి, వి.మంజుల జిల్లా సహాయ కార్యదర్శి సిహెచ్.పద్మ, అమ్మాజీ, దేవేంద్ర, అరుణ అఖిల భారత రైతు కూలీ సంఘం నాయకులు ఎన్.నాగరాజు, చలంచర్ల వెంకటేశ్వర్లు, చక్రవర్తి, పివైఎల్ నాయకులు వి.మోహన్రెడ్డి, అరుణోదయ సాంస్కృతిక సమాఖ్య రాష్ట్ర అధ్యక్ష కార్యదర్శులు చొప్పరజాలన్న, అరుణోదయ అంజయ్య తదితరులు పాల్గొన్నారు. ❀

44వ పేజీ తరువాయి

ఇలాంటి ఎన్ని చట్టాలు చేసినా ఘటనలు తిరిగి పునరావృతం అవ్వక మానవు. లైంగిక దాడులకి గల మూల కారణాలు వెతికి పట్టుకోకుండా; స్త్రీ, పురుష సమానత్వ స్పృహను పెంచకుండా; రక్షణ కల్పించడం అసాధ్యం అని గుర్తించాలి పాలకులు. చట్టాలు చేయడంతోనే చేతులు దులిపేసుకుంటే సరిపోదు. వాటిని సమగ్రంగా, పటిష్టంగా అమలు చేసే చిత్తసుద్ధి ఉండాలి. నేరం జరిగిన ప్రతి సందర్భంలో బాధితులు ఎవరైనా, నేరస్థులు ఎవరైనా విధిగా శిక్షలు పడేలా చర్యలుండాలి.

మహిళల భద్రత, విముక్తి లక్ష్యంగా ఉద్యమాలు నిర్మించాలి

ఇంత శిక్షోన్మాదంతో ఊగిపోయే బీజేపీ పాలనలో రోజు, రోజుకీ హిందూ మతోన్మాదులు పెట్రేగిపోతున్నారు. కాశ్మీర్లోని ఖతువా ఘటనలో హిందూ ఏక్తా మంచ్ పేరుతో రేపిస్టులని విడుదల చేయాలంటూ ఊరేగిన ప్రజా ప్రతినిధులపై, మంత్రులపై చర్యలు ఎందుకు తీసుకోలేదు? అత్యంత దారుణంగా జరిగిన ఘటనలో హీనంగా ప్రవర్తించిన స్థానికులపై చర్యలు తీసుకోలేని వాళ్లు కఠిన శిక్షలు విధిస్తారంటే ఎవరు నమ్ముతారు? ఉత్తర్ ప్రదేశ్, ఉన్నావ్లో గత సంవత్సరం జరిగిన యువతీ అత్యాచారం, ఆమె తండ్రి లాకప్డెత్ ఘటనలో నిందితులుగా ఉన్న బీజేపీ శాసనసభ్యుడు కులదీప్ సింగ్ని, అతని అనుచరులని ఇంతవరకు కనీసం అరెస్టు కూడా చేయలేకపోయారు. ఉత్తర్ ప్రదేశ్లోనే మరోఘటనలో, మైనర్ బాలిక అత్యాచారం, హత్య నేరారోపణలో నిందితుడుగా ఉన్న మాజీ కేంద్ర హోంశాఖ సహాయ మంత్రి చిన్మయానందను అరెస్టు కూడా చేయకుండా కేసునుండి తప్పించేసారు ముఖ్యమంత్రి ఆదిత్యనాథ్. ఈ ఘటనలన్నింటా నిందితులని రక్షించేది బీజేపీ పాలకులేనన్నది అక్షరాల సత్యం. నిత్యం హిందూ మతోన్మాద దాడులను ప్రేరేపిస్తూ మహిళలపై, పిల్లలపై, దళితులపై, మైనారిటీలపై దాడులను కొనసాగిస్తున్నారు. హత్యలు, అత్యాచారాలతో ఈ వర్గాలని భయ భ్రాంతులకి గురిచేస్తున్నారు.

నేరస్థులను ఉరి తీయాలి, చంపేయాలి అని ఆవేశపడిపోతున్న ప్రజలు స్త్రీల పైన జరుగుతున్న సమస్త అత్యాచారాలకు వ్యతిరేకంగా నిరంతరం రాజ్యాన్ని, లోపభూయిష్ట మైన వ్యవస్థని ప్రశ్నిస్తూ నిబద్ధతతో, వర్గచైతన్యంతో పోరాటాలు చేస్తున్న మహిళా, హక్కుల కార్యకర్తలతో, విప్లవ ప్రగతిశీల రచయితలతో కలిసి ఐక్య పోరాటాల్లో కలిసి రావాలి. సమస్యకు తక్షణ పరిష్కారాలతో పాటుగా, సమస్యకు కారణమైన బలంగా నాటుకుపోయిన వ్యవస్థీకృత పూడ్చల్ భావజాలాన్ని కూడా వ్యతిరేకించాలి. ఈ స్పష్టతతో పనిచేస్తున్న ప్రగతిశీలశక్తులతో కలిసి నడవాలి. మహిళాసంఘాలు ఏం చేస్తున్నాయి, ఎందుకు ఆపలేక పోతున్నాయిలాంటి చచ్చు వాదనలను తిప్పికొట్టాలి. ఇలాంటి పితృస్వామ్య స్వభావం, పురుషాధిపత్య భావజాలం కల్గిన ప్రభుత్వ పాలనలకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించాల్సిన అవసరం రోజురోజుకు పెరుగుతున్నది. సమాజంలో సగభాగమైన మహిళలకు అన్ని రంగాలలో సమభాగస్వామ్యం, సమాన హక్కులు కల్పించాలన్న డిమాండ్తో ఉద్యమించాలి. బ్రాహ్మణీయ, భూస్వామ్య, పెట్టుబడిదారీ, సామ్రాజ్యవాద భావజాలానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడడానికి, సాంస్కృతిక యుద్ధం చేయడానికి సిద్ధం కావాలి. అందుకోసం మహిళా సంఘాలు, దళిత, ఆదివాసి, మైనారిటీ, మానవ హక్కుల సంఘాలు, బాధ్యత కల్గిన ప్రజాస్వామికవాదులు ఐక్య సంఘటనలుగా ఏర్పడి సంఘటిత ఉద్యమాలు నిర్మించాలి. ❀

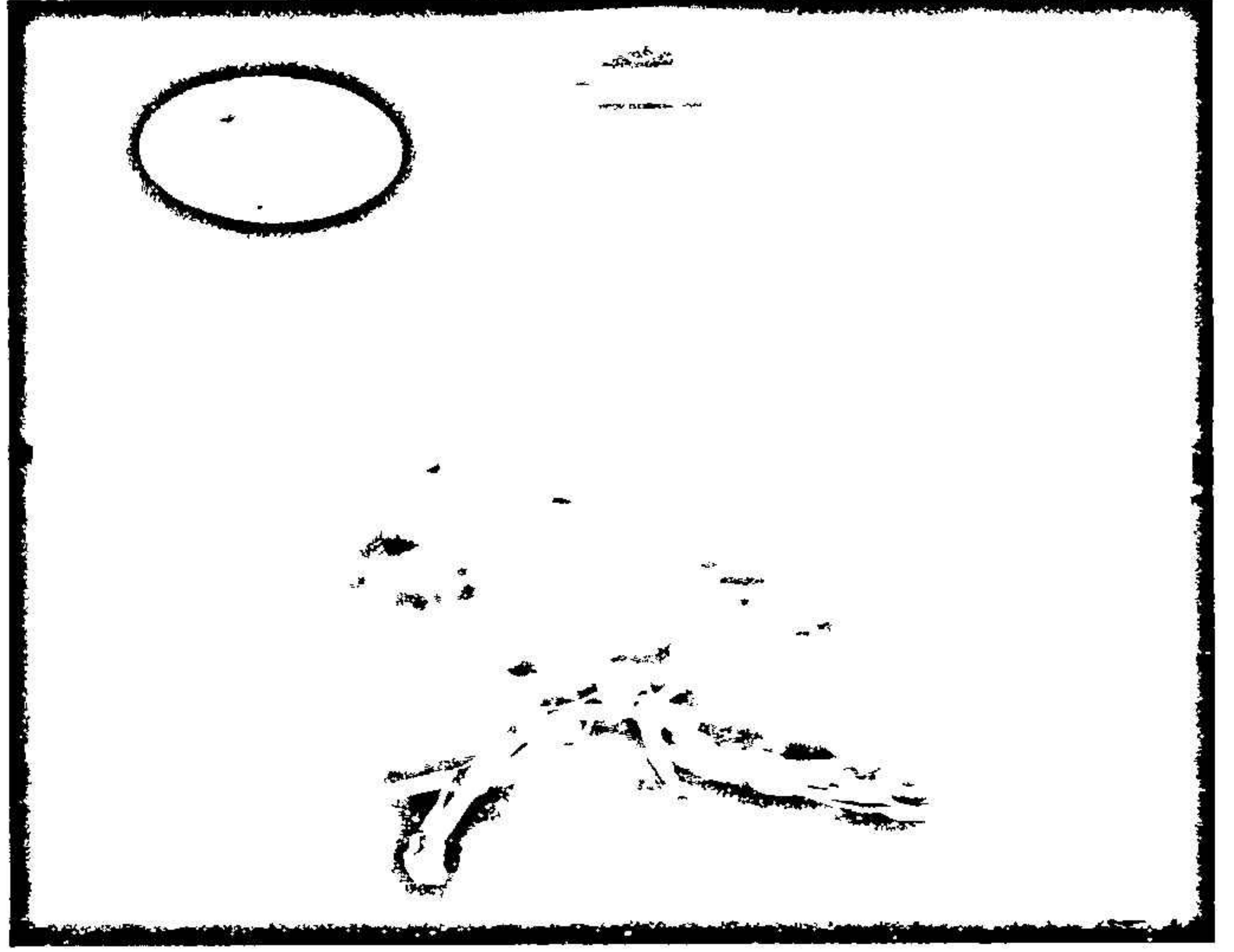

కృష్ణా నది

చల్లపల్లి స్వరూపరాణి

ఓరే, కృష్ణా!

నువ్ వేదంలా ఘోషించకపోయినా
సూత రుక్కువై
మా చెవుల తుప్పు వదిలించావు
పైన చూపులకి నలుపైనా
నీ నిలువెల్లా బలుపే
కృష్ణా, నువ్వు నెత్తురై పురికావు తప్ప
అసలు నీరై ఎప్పుడు ప్రవహించావు?
ఓడ్చే చెమట కుండ వెలివాడ
నీ నల్ల రేగడి చాళ్లని తడిపి
నిన్ను ధాన్యాగారాన్ని చెయ్యలేదా?
వానాకాలం నీ లోతట్టు ప్రాంతమంతా
గుడిసెల కన్నీటిమయం కదా!
కృష్ణా, నిజం చెప్పు!
ఎన్ని మిస్సింగ్ శవాలను
మింగి తేన్నావో
వాడు గడ్డిలో కుక్కి కాలవలో పాతిన
పాలేరు దట్టాలు
లాకుల దగ్గర ఆగి గడ్డిపోచకోసం
రాత్రంతా మేల్కొనేవి
ఇక్కడి భూములేలు దొరల క్రౌర్యం
కిష్ట కాలవలో వెల్లువెత్తుతుంది
ఆలీసమ్మ నెత్తురుతో
మద్రాసు కాల్వ
బరీగా తోణికిసలాడుతుంది చూడు!
నీ గట్టుమీద మొలిచిన
తథాగతుడ్చి తరిగిపోసి
రేపుకో గుడికట్టిన కథకి
నువ్వేకదా సాక్షివి!
నిజం చెప్పు,
మేటలేసిన కర్ర పెత్తనం
కూలోడిని పిండుకు తాగి
నడమంత్రపు సిరి తట్టలకెత్తుకోడం
నీకు తెల్పు కదా!
కృష్ణా,

నువ్వు బ్రాహ్మణీకానికి ఎదురెల్లి
సూత జంధ్యపు పోగుగా మిగిలిపోయినవాడివి!
ఏట్లో చేపలు పట్టుకునే గుడిసెల్ని గెంటేసి
కొవ్వు కరిగించే ఆశ్రమాలు కట్టిస్తావు
యిసుక తోడేళ్ల డబ్బు సంచులు నింపుతావు
కృష్ణా, నువ్వో కారంచేడువి, చుండూరువి
రొండున్నర జిల్లాల భాషని
అందరి నెత్తిన రుద్దిన
సాంస్కృతిక పెత్తనానివి!
'కృష్ణ వేణి అంటే 'నల్లటి జడ' అంట
కానీ నీ పరీవాహమంతా
పులి చంపిన లేళ్ల రక్తపు చారలు తప్ప
జడలల్లుకునే ఆడపిల్లల జాడ లేదు
ఆడ పసిగుడ్డుని
తల్లి కడుపులోనే చిద్రం చేసే
కత్తుల కార్థానావి
అందుకే, నువ్ నాకు మస్కులర్ జెండర్
కృష్ణా, నీది 'నల్ల దొరతనం'
నువ్వొక పాపాల భైరవుడివి
ఒక ప్రవాహంలా కాక
అంటుజాడ్యానికి ఆనవాళ్లైన
ఊరి చెరువులాగో బావిలాగో
అగుపిస్తావు
పారే ఏరువి కదా చేరదీరదామంటే
నీ పొట్టలో దాగిన
తరతరాల జల సమాధులు
చెవిలో గూడుకట్టుకుని హోరుమంటున్నాయి ❁

(‘గోదావరి’, ‘హిందూ మహా సముద్రం’ కవులు మద్దూరి
నగేష్ బాబు, పైడి తెరేష్ బాబుల కోసం)

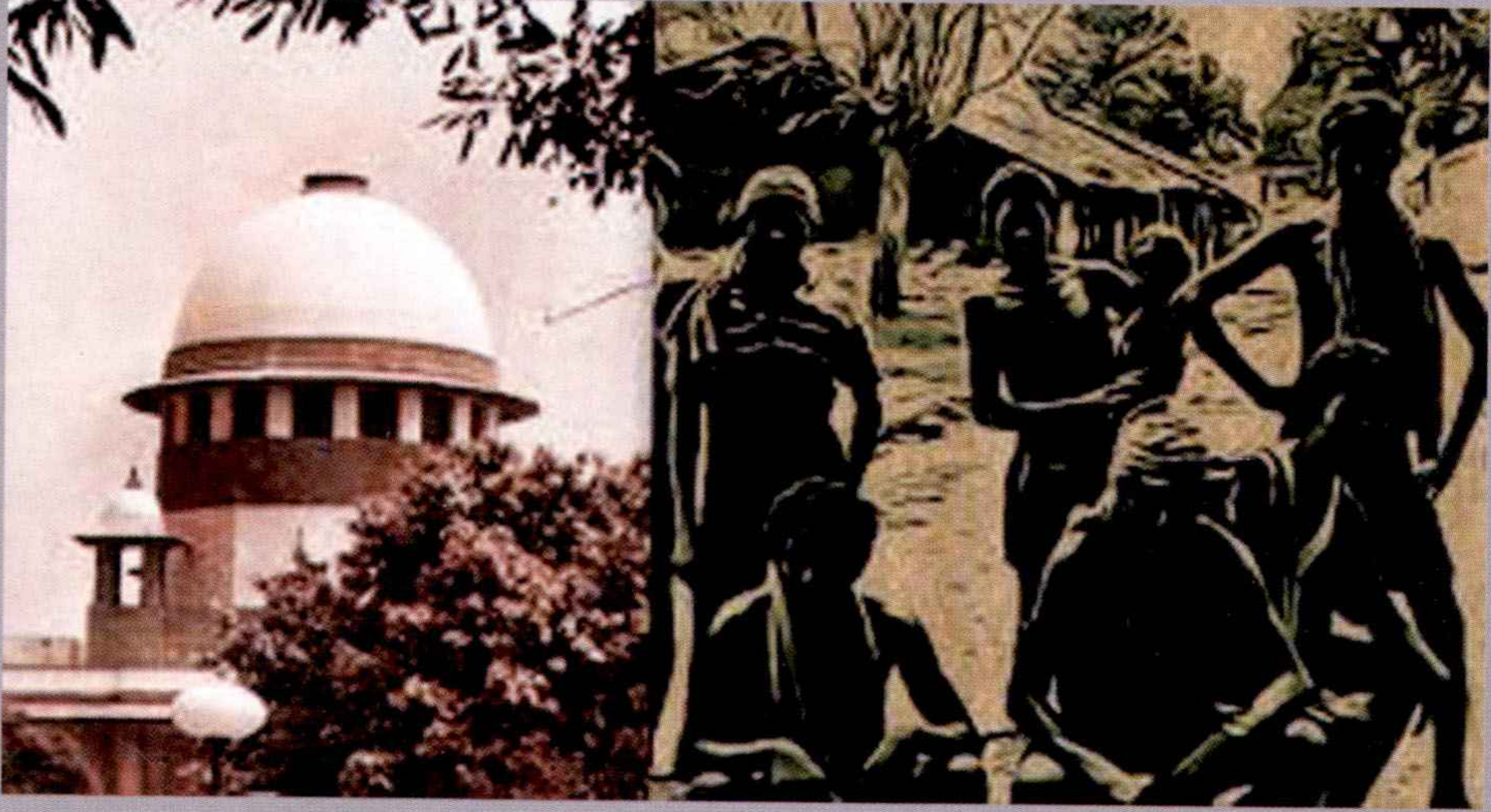

ఊరు వీడేది లేదు... పోరు వీడేది లేదు

అనువాదం: పద్మ వంగపల్లి

ఊరు వీడేది లేదు
అడవి వీడేది లేదు
కనిపించిన పల్లెతో పాటే
పోరు వీడేది లేదు

మా పెద్దోళ్లు అడవుల్ని తల్లిగ కొలిచారు
నీటిసిరులు కాపాడి, పచ్చగా ఉంచారు
మీ స్వార్థంతో పచ్చదనం ధ్వంసం చేశారు
పక్షిపోయే, చేప చచ్చే, అన్ని మాయమాయై

పల్లెలుమింగి, ఫ్యాక్టరీలు కట్టి, కంపెనీలు పెట్టి
అడవులు కొట్టి, భూములు తవ్వి, విధ్వంసం చేసి
జల్ జంగల్ జమీన్ వదిలి మేమెలా బతకాలి?
నీడపోయి, గూడు చెదిరి ఎక్కడ మేముండాలి?

మంత్రులేమో వంచకులై, మా భూములు లాక్కుండ్రు
అడ్డుకుంటే మిట్టడింపి, ప్రాణం తీస్తుండ్రు
అధికారి పీఠమెక్కి, వ్యాపారి కోట్లుమింగి
మా పల్లెలు మింగేసి, వాళ్ల కాలనీ కట్టారు

జమున ఎండె, నర్మద ఎండె, సువర్ణ కూడా ఎండె
గంగానది, కృష్ణానది, మురికితో పారే
మీకేమో... పెప్పీకోలా... బిస్లరీ నీళ్లు...
మాకేమో తాగేందుకు విషపు నీళ్లు మిగిలే...

మానం వద్దని, పోరుదారి కొమురం చూపాడు
ఆదివాసీ... దళితులారా... మత్స్యకారులారా...
కదం కలిపి మనమంతా... తుడుం మోగించాలి
పోరుతప్ప వేరేదారి లేదని చెప్పాలి ■

If undelivered please return to

Manager

MAHILA GONTUKA
MATRUKA

H.NO. 35-3-6931 (4)

Com. Madala Narayana Swamy Bhavan
Sanjay Gandhi Colony

Near Sarma College, Ongole - 523 001.

Mobile : 9676206230, Ph. 08592 - 238350

Printed Matter - BOOK POST

July - 2019

To

పువ్వలం సంఖ్య	KLVA106M171
పువ్వలం పేరు	మాత్యక
తారీఖు	07 February 2025
మందు లభి	yes
వెతుక లభి	yes
మొత్తం పేజీలు	49
పెద్ద పైజా పేజీలు	No
ఖాకే పేజీలు	No
లేని పేజీలు	No
తయారు చేసినది	P. S. Gammma
పేజీలు విడదీసినది	P. S. Gammma
పూన్ చేసినది	S. K. Gammma
పరిశ్ల చేసినది	HEMA
పేజీలు పరిచూసినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిష్కరి	good